Kommuneplanens samfunnsdel: Kunnskapsgrunnlaget

Innledning:

I løpet av planprosessen har vi gjennomført en rekke delutredninger og hatt mange møter med forskjellige aktører i kommunesamfunnet. I det videre planarbeidet kaller vi dette for kunnskapsgrunnlaget.

Det er dette grunnlaget vi har brukt for å få fram de utfordringer og muligheter, de styrker og svakheter som Berlevågsamfunnet har. De konklusjoner og vurderinger som vi har gjort i planbeskrivelsen kommer fra dette kunnskapsgrunnlaget. Vi håper så mange som mulig tar seg tid til å lese gjennom de utredningene og de møtereferatene som ligger her.

Innhold:

Sammendrag av medvirkningsprosessene

Utredning: Befolkningsutvikling og folkehelse

Folkehelseprofil for Berlevåg 2020

Prosjektrapport Ungdom i Berlevåg 2019

Ungdataundersøkelsen: Sammendrag

Utredning: Arealbehov for boligutvikling

Utredning: Arealbehov for næringsutvikling

Utredning: Arealregnskap for friluftsliv

Utredning: Berlevåg mot en ny klimaframtid

Utredning: Sentrale økonomiske måltall og kommunens handlingsrom 2020-2030

Sammenstilling av medvirkningsprosessene i samfunnsdelen

(Ikke kronologisk rekkefølge)

Folkemøte 22. mai Stortua

Ca 60 deltakere. Møteleder var ordfører Rolf Laupstad.

Attraktive Berlevåg var tema for møtet.

Planlegger Bjarne Mjelde holdt en planfaglig innledning, og viste noen utviklingstrekk i kommunen de siste årene.

Deretter ble det holdt tre korte innlegg, som grunnlag for gruppearbeider.

Linda Fredriksen innledet om temaet sentrum. Sammen med en bildecollage viste hun at vi har et litt lettvint forhold til omgivelsene våre. Det ryddes ikke etter byggeprosjekter. Søppel etterlates. Ting som skal lagres, settes på tilfeldige steder uten en plan. Vi kan bruke Fjærtoftanlegget til mange flotte ting.

Havnesjef Bjørn Tore innledet om nærings- og havneutvikling. Berlevåg havn er blitt en perle, og gir gode forhold både for sjøbasert og landbasert næringsliv. Utviklingen i industriarbeidsplasser har vært positiv siden 2010. Den videre utviklingen er avhengig av hva samfunnet, både offentlig og privat sektor, kan tilby næringsdrivende av arealer, arbeidskraft og infrastruktur og tjenester.

Maria Kristiansen innledet om hvordan innflyttere opplever Berlevåg, og hvordan de blir mottatt. Viktige ting som bidrar til tilflytting er arbeidsplasser og insentivordninger til dette, lokal tilknytning med nettverk, gode oppvekstvilkår, natur/friluftsliv og godt godt boligmarked/boligtilbud. Ting som bidrar til fraflytting er jobber som ikke er relevante for utdannelsen, boligsituasjonen, klima, attraktive jobber andre steder, mangel på sosialt nettverk, og «bygdedyret». Tiltak som kan settes i

verk er «velkomstpakke», rekruttering av lokal ungdom, jobb for begge, muligheter for karriereutvikling, variert boligtilbud med attraktive tomter.

Etter innledningene ble salen delt opp i grupper, som fikk jobbe med følgende problemstillinger:

Tema 1 – Sentrum.

Gruppearbeidet hadde mange innspill på hvordan sentrum kan bli bedre, både fysisk og sosialt: Vi må gjøre noe med slitne fasader og tomme bygninger. Det må bli bedre trafikkforhold med redusert fartsgrense og bedre standard. Lading for el-bil. Belysning – kanskje effektbelysning? Vi må fylle sentrum med møteplasser: Skatepark, flerbrukshus/scene, grøntarealer, butikker, levegger mot austavinden.

Tema 2 – Næringsutvikling

Gruppearbeidet gikk rundt to hovedlinjer: Hvordan kan vi selv bli bedre på næringsutvikling, og hvordan kan vi tilrettelegge. Vi er selv for lite risikovillige, og vil ha det trygt og godt. I stedet må vi spille hverandre gode, samarbeide mer og bli mer synlige utenfor Berlevåg. Kompetanse er viktig i fremtiden. Kommune, næringsliv og utdanningsinstitusjoner må jobbe sammen. Vi må få større gründerånd inn i kommunen.

Tema 3 – Ungdom

Trivsel for ungdom betyr møteplasser og muligheter for å kunne ta mye av videreutdanningen uten å reise bort. Utdanning til jobber som etterspørres i Berlevåg. Dagens og morgendagens næringsliv har behov for mye fagutdannet arbeidskraft. Det er viktig å formidle hvilken kompetanse samfunnet trenger – alle trenger ikke ta en mastergrad. Det må bli lettere å bli fisker. Attraktive boliger er viktig. Foreldrene er viktige for å motivere ungdom til å bli eller komme tilbake.

Tema 4 – Innflyttere

Gruppearbeidet viste at vi kanskje tar det som selvsagt at de som flytter hit, vil trives. Men vi kan gjøre mer, for eksempel ved at vi aktivt bidrar til å dra dem med oss i de aktivitetene vi driver. Samtidig må vi godta at det kommer inn andre holdninger og meninger enn de vi selv har. Viktige tiltak kan være fadderordninger eller «innflyttervert», informasjon, norskopplæring for arbeidsinnvandrere, kulturkvelder. Men også: Gjøre det penere rent fysisk.

Diskusjon og oppsummering:

- Vi må få det penere rundt oss! Bort med alt som ligger og slenger. Puss opp stygge bygninger. Mer trivsel. Mer grønt.
- Møteplasser! Aktiviteter! Nytt liv i sentrum.
- Framsnakk fiskerinæringen! Det er den vi lever av.
- Vi trenger innflyttere! Fadderordninger, involvering/integrering, språk, boliger, arbeidsplasser.
- Vi trenger ungdommen! Hvilken kompetanse trenger Berlevåg? Ønsker ungdommen å flytte hjem etter utdanningen sin?

Møte med Kongsfjord bygdelag, 05.06.19

Fire deltakere fra bygdelaget. På møtet ønsket vi å drøfte noen stikkord for Kongsfjord i 2019 og 2030:

Kongsfjord 2019:

- Ny reguleringsplan, definerer framtidig arealbruk

- Fiskemottak i drift. p.t. på Giæverbruket. Ikke avklart hva som skjer med det gamle Kongsfjordbruket.
- Reiselivsvirksomhet.
- Turløyper. Spesielle beskyttelsestiltak er iverksatt på Veines pga fugleliv.
- Dagligvarebutikk
- Værutsatt havn
- Slitasje på naturen?
- Infrastruktur: 4G som internettforbindelse er ikke godt nok for næringsvirksomhet. For ofte brudd eller nedsatt kapasitet.

Kongsfjord 2030:

- Boliger vs. fritidsboliger: Det er viktig at man er tilbakeholden med å godkjenne bruksendring til fritidsbolig.
- Havneforhold: Havna er for utsatt for vind i dag. Det er sett på løsninger for flytemoloer som kan gjøre forholdene mye bedre.
- Reiseliv vs. fiskerinæring: Næringene jobber sammen, ikke i konflikt.
- Annen næringsvirksomhet: Tomme lokaler – potensiale for andre typer næring.
- Infrastruktur: Fiber er etablert. Vann og avløpsproblemene er løst, bl.a. avløp ut fra indre havneområde.

Møte med seniorrådet, 18.09.19

Fire møtte fra seniorrådet. I møtet stilte vi følgende spørsmål:

Bolyst (trivsel) for eldre i 2019: Hva er viktig i Berlevåg for:

God helse?

God helse er viktig for dagliglivet og for å delta i sosiale fora. Det finnes trimtilbud, men mange mener at de ikke «trenger» å trimme.

Å møtes?

Kafé Velferden ble stengt. Dette er en svært viktig møteplass, og den er sterkt savnet. Dersom den ikke kommer i drift igjen, må man se på alternativer, f.eks. Sangerhuset. Andre møteplasser er ukentlig trim i regi av LHL, ukentlig seniordans, strikkeklubb.

Å bevege seg rundt?

Det er dårlig tilgjengelighet mange steder. Det er terskler (trapper), eller dører som er tunge å åpne. Dette gjelder både forretninger og offentlige kontorer

Boliger?

Mange bor i eldre boliger, type etterkrigshus med to-tre etasjer. Det ville vært bedre om det ble satset på leiligheter med livsløpstandard. Ikke nødvendigvis «eldreboliger», men leiligheter som del av et miljø med andre generasjoner.

Aktiviteter?

Trimtilbud hos LHL, seniordans, strikkeklubb. Pensjonistforeningen har vært nedlagt, men man prøver nå å etablere den på nytt. Ikke alle aktiviteter passer alle, noen blir sittende hjemme fordi det ikke finnes tilbud som man har lyst å delta på.

Bolyst for eldre i 2030: Hvordan skal Berlevåg se ut?

Første prioritet må være å få til et Pensjonistenes hus – det kan være på Velferden eller et annet sted.

Andre viktige punkter:

- Eldre må ha bevissthet rundt det å være i aktivitet og i bevegelse.
- Det bør tilrettelegges fysisk for trim, utendørs trimapparater på forskjellige steder.
- Vi bør ha en aktivitetsleder, som kan jobbe med motivasjon og tilretteleggelse.
- Systematisk forebyggende helsearbeid, f.eks. fra fysioterapeut.
- Sosial boligbygging med livsløpstandard. Boliger i sentrum, der ting skjer.
- Økt bevissthet hos forretninger og offentlige etater om at de skal være tilgjengelige for alle, uavhengig av funksjonsgrad.
- Det bør være et offentlig toalett i sentrum.

Møte med frivillige lag og foreninger, 18.09.19

Ca. 20 deltakere.

Bakteppet er befolkningsnedgang, som etter framskrivningsprognosene vil fortsette. Det vil sannsynligvis fortsatt være en ganske høy andel arbeidsinnvandrere. Vi vil få en øking i antall eldre, særlig over 80 år. Antallet som er i arbeidsdyktig alder, vil gå ned. Vi vi sannsynligvis se en svak nedgang i antall barn og unge. Generelt ser vi at det blir flere enslige. Vi må ha fortsatt fokus på mobbing og sosial utfrysing, rusproblematikk og ensomhet.

Frivillig kulturliv generelt er viktig for alle steder. De bidrar til en følelsesmessig stedstilhørighet, det er en velferdsfunksjon for innbyggerne, man knytter sosiale bånd, får møteplasser og etablerer nettverk. Det kan motvirke fraflytting, og er svært ofte «limet i samfunnet».

Med denne bakgrunnen stilte vi deltakerne tre spørsmål:

Hvordan bidrar kulturlivet til et godt samfunn i dag?

- Kulturlivet er alfa og omega
- Det blir en trist 17. mai uten hornmusikk
- Temafester, konserter
- Sosialisering, integrering
- Daglige aktiviteter
- Forbedret folkehelse
- Ekstern markedsføring av Berlevåg, styrker identiteten og gjør en stolt
- Limet i samfunnet
- Samhandling på tvers av alder og bakgrunn
- Økt kompetanse

- Verdiskapning, men vanskelig å måle
- Kulturlivet gjør det meningsfullt å bo her. Stedstilhørighet
- Omdømme

Hva er de største utfordringene for kulturlivet i dag?

- Færre mennesker, de samme som går igjen. Slitasje på enkeltmennesker
- Eldre vil gjøre andre ting (f.eks. reise), vanskelig å få dem involvert
- Det går greit å få folk til dugnad, men vanskeligere å få dem til å forplikte seg utover det.
- Vi driver kulturlivet til tross for alle utfordringene.
- Har ikke en samlende overbygning.
- Mangel på lokaler i Kongsfjord (samfunnshus og skole ikke i brukbar stand)
- Lite informasjon om kulturlivet som er lett tilgjengelig på kommunens hjemmeside – innflyttere får vite for lite.
- Samfunnshuset er gammelt og uhensiktsmessig, og tilfredsstiller ikke krav til konserter, teatre mv.
- Flytting av møbler fører til stor slitasje, mye manuelt arbeid. Særlig utfordrende samfunnshuset – idrettshallen.
- Økonomi: For mye dugnadsjobbing for å tjene penger.
- Mange «pårørende», f.eks. foreldre, stiller ikke opp som frivillig selv om de har barn med i aktiviteter.
- Mange vil ikke ta ansvar, de frykter å bli «bondefanget».
- Lite publikum på konserter med dyktige artister utenfra. Gjør at man ikke tør å arrangere slike tilbud.
- Noen har negative holdninger («det skjer ikke noe her»).
- Konkurranse fra andre tilbud/aktiviteter – gaming, mobil, TV osv.
- Sliter med å få med arbeidsinnvandrere. Kulturforskjeller, ikke vant med dugnad og frivillig arbeid

Hva er suksessfaktorene for et aktivt frivillig kultur- og foreningsliv i 2030?

- Det må bli mer folk! Dermed flere frivillige.
- Det må være artig å holde på. Man må ha motivasjon.
- Det må være billig for barnefamilier/de med lav inntekt å delta på eksterne arrangementer.
- Hensiktsmessige, tilrettelagte og tilgjengelige lokaler, f.eks. et oppgradert samfunnshus.
- Møteplasser
- God økonomi i foreningene, slik at de kan skape aktivitet.
- Rekruttere flere.
- Bedre, systematisk og oppdatert nettbasert info om lag og foreninger, aktiviteter, arrangementer.
- Gi ros til de som jobber, gjør en innsats.
- Være oppdatert på kompetanse, levere kvalitet.
- Inspirere andre, og la seg inspirere.
- Samspill mellom kulturliv, næringsliv og kommune.
- Kulturfondet!

- Folk flest må «kjenne sin besøkelsestid» og møte opp på arrangementer.
- Nytt idrettstilbud med nytt basseng.
- Inkludere barn fra familier med lav inntekt – og utstyrsbank for å låne ut utstyr som ski, fotballsko, telt osv.

Møte med næringslivet, 19.03.19

Syv deltakere.

Verksted: Hvordan ser vi på «attraktive Berlevåg» i 2019, og hvordan ønsker vi at «attraktive Berlevåg» skal fremstå i 2030?

BERLEVÅG I 2019	**Drive næring**	**Besøke**
Omdømme	«Naive og uproffe» Unike småbutikker (men vet noen om det?) Fiskeindustrien 24/7/365 God havn Raggovidda/Hydrogen Høy kvalitet på fisken fra Bvåg.	Heftig og begeistret Positiv befolkning Kongsfjord Gjestehus Natur/friluftsliv. God pub. For mye måseskit.
Arealer/bygninger	Ikke aktuelle arealer for etterspørselen. Må bygge nytt (dyrt) eller rive for nybygg. Tomme butikklokaler	Fjærtoft? Hotellet? Fint museumsområde
Fasiliteter/ infrastruktur	Arbeidskraftmangel + kompetanse. VA/El/fiber ok.	Bra infrastruktur Samferdsel – buss er dårlig, hurtigrutekansellering. Mangel på toalettfasiliteter, tømming av do. Uterom.
Identitet/stedlig kultur	Dårlig samarbeid i fiskerinæringen. «Truet». Tradisjon med mistenksomhet. Bygdedyret. Flink å diskutere, dårlig på handling. Bare småbedrifter.	Besøksnæringen samarbeider. Gjestfrihet. Hjelpsom.

BERLEVÅG I 2030	Drive næring	Besøke
Omdømme	Norges grønneste kommune/grønt fiskeri/CO2-fri fisk Framoverlent og positiv. Kjempegod havn.	Attraktivt fuglehotell Forskning og utvikling på hydrogen Bærekraftig kulturturisme
Arealer/bygninger	Fjærtoftanlegget har kule ting for unge mennesker. Revnes er utbygget/tilstrekkelige nærings-arealer.	Overnattingsplasser. Hotell/motell. Freda delen av Fjærtoft utnyttes i reiseliv.
Fasiliteter/ infrastruktur	Kjempegod havn med kontroll på arealene. Sentrumsprosjekt er gjennomført/ Avklart bruk av forretningsgata/» Levende Storgata». Ryddige rom: Ingen asfalthauger. Havna i Kongsfjord er utbedret. Forbedret regularitet på hurtigruta. Differensiert boligbygging tilpasset behov (flere leiligheter)	Gode transportløsninger (buss mv.) Gode toalettløsninger for besøkende Kiting/skatepark/klatrepark mv.
Identitet/stedlig kultur	Raggovidda som merkevare (se omdømme) Merkevare rundt havn, industri og energi. Alle brukere får det de trenger. Godt internt samarbeid.	Festival? Hysefestival?

Ungdomskveld: Attraktive Berlevåg 2030

For full rapport vises til rapporten fra Carina Amundsen. Hovedtrekkene følger nedenfor.

Det har blitt utformet følgende problemstilling;

Hvordan kan Berlevåg kommune skape et godt lokalsamfunn for ungdom og således bli et attraktivt sted å bo for denne målgruppen? Metodevalget var en variant av kafédialog, som ble gjennomført på kommunestyresalen om ettermiddagen.

Nesten 20 ungdommer møtte. Med bakgrunn i kommunens Ungdata-tall fra 2018 ble fire temaer valgt for videre diskusjon: Lokalsamfunn, skole/utdanning, møteplasser og trivsel.

Lokalsamfunn:

Lokalsamfunn ble inndelt i undertema fritidstilbud, fysisk utforming, natur, møteplasser.

Ungdata-tall viser at det er 38% av ungdommen i Berlevåg som er svært eller litt fornøyd med lokalmiljøet, ser vi på Finnmark som helhet er det 57% av ungdommen som er svært eller litt fornøyd med sitt lokalmiljø. Ungdommen mener det er et greit tilbud av fritidsaktiviteter, men at det ellers skjer lite. Mht. fysisk utforming savner ungdommen steder/parker hvor de kan møtes uformelt. Sentrum burde vært penere. Fjærtoft-anlegget ble trukket fram negativt. Ellers var stikkordene «slitt», «spøkelsesplass», «alle går midt på veien». Ungdommen har positive kommentarer til natur: «spennende», «fin natur», «mye fjell». Møteplasser: Kiosken (uformell), skolen, ungdomsklubben, LAN, aktivitetsdager og Sommer i Berlevåg. De ønsker også å samles hos hverandre. De savner en kafé eller samlingsplass og tilgang til idrettshallen.

Skole/utdanning:

Fra Ungdata: «Fornøyd med skolen?»

«42 % var svært eller litt fornøyd med skolen, mot 66 % i landet for øvrig. Jenter er mer fornøyd enn gutter. De er også mindre fornøyd i 2018 enn tidligere».

Det ble svart at det forekom en del mobbing, særlig på mellomtrinnet.

For videregående utdanning er valgene få og kanskje uinteressante hvis man ønsker å unngå flytting/pendling. Under folkemøtet 22 mai mente ungdommen at man burde få utvidet LOSA-programmet og at man burde opprette Berlevåg kompetansesenter hvor ungdommen kan ha et oppholdssted for blant annet nettstudier. Et slikt senter vil kunne væren en naturlig arena der næringsliv, offentlig virksomhet, akademia, investorer og studenter bygger en plattform for innovasjon og entreprenørskap som sammen kan gi økt verdiskaping for aktørene og kommunen. Nesten alle ønsket å ta høyere utdanning, og flere kunne tenke seg å flytte hjem om de fikk relevant jobbtilbud. Noen mente at det ikke var noen fremtid i Berlevåg.

SWOT-analyse

Styrkene og svakhetene er elementer som kommunen kan gjøre noe med. Styrker kan utnyttes og fremheves, mens svakheter må demmes opp for. Muligheter og trusler består av utenforliggende faktorer som kommunen ikke selv kan styre over – i hvert fall ikke direkte. Her kreves en litt annen strategi, der man ser på hvordan man kan utnytte mulighetene til sin fordel på den ene siden, og forberede seg best mulig på truslene på den andre.

	Styrker	Svakheter
Intern	✓ Fin natur ✓ Trygt ✓ Fiskerinæring ✓ Aktivitetstilbud	✓ Få ungdommer ✓ Få jobbmuligheter ✓ Få sosiale møteplasser/ åpningstid ungdomsklubb ✓ Ingen parkområder/benker ute i sentrum ✓ Få arrangementer ✓ Dårlige veier ✓ Stygge/slitte bygninger ✓ Mangler kulturhus
Ekstern	✓ Hydrogengass	✓ Økt fraflytting ✓ Nedlegging av LOSA
	Muligheter	Trusler

Omdømme:

Ungdommen er misfornøyd med det fysiske og estetiske, men greit fornøyd med det kulturelle, menneskene som bor i Berlevåg, med omgivelsene, og at det er trygt. De er misfornøyd med jobb- og utdanningsmuligheter, og Berlevåg oppfattes som lite spennende med få uformelle møteplasser.

Anbefaling:

✓ **Fokusområde 1 Skole/Utdanning**

- Vurdere hvilke fordeler et kompetansesenter kan ha for ungdommen i Berlevåg.
- Opprettholde dagens tilbud på LOSA og jobbe for å tilby et bredere spekter av studiespesialiseringer.

✓ **Fokusområde 2 Møteplasser**

- Øke åpningstidene på ungdomsklubben

- Økt fokus på sentrumsplanleggingen- ungdommene (og resterende befolkning ref. folkemøtet) savner flere benker og parkområde i sentrum
- Vurdere om idrettshallen kan bli en møteplass for ungdommene som ikke ønsker å ta del i organisert trening.

✓ **Fokusområde 3 Ungdomsråd**

Skape et velfungerende og engasjert ungdomsråd. Ungdomsrådet kan ta tak i ungdommenes utfordringer og bidra til å skape trivsel og spenning i form av for eksempel flere arrangementer som har blitt nevnt som en mangelvare på stedet. I tillegg kan kommunen lage en arbeidsgruppe hvor viktige attraktivitetsspørsmål blir diskutert med ungdomsrådet, slik som f.eks. jobbmulighetene som finnes i Berlevåg og stipendordningen som tilbys studentene.

Det at barn og unge deltar aktivt i planleggingen sammen med voksne gjennom ungdomsråd, er viktig for å lykkes med utviklingen av gode lokalsamfunn. Når barn og unge deltar, skaper det engasjement og ansvarsfølelse, og tiltakene treffer ungdommenes behov bedre[1], noe som igjen vil være med på å styrke ungdommenes følelser og tilhørighet til Berlevåg.

Stikkordsmessig sammenstilling:

Berlevåg kommune i 2019 (rød tekst = forbedringspunkter. Sort tekst = ok)

Teksten under er eksempler og erstattes med stikkord som hentes fra oppsummeringene ovenfor.

Type attraktivitet	Bedriftsattraktivitet	Besøksattraktivitet	Bostedsattraktivitet
Omdømme	Som sted å drive næring	Som sted å besøke	Som sted å bo og bygge
Areal	Næringsarealer	Areal til hytter	Bolig- og hyttetomter Boliger
Fasiliteter	Tilgang til forretningstjenester Tilgang til havneanlegg, bunkers, vann, landstrøm Kommunal service FOU – kompetanse Infrastruktur, bl.a. samferdsel for varetransport	Turstier/besøksmål Tilrettelegging Kulturtilbud Idretts- og fritidstilbud	Kommunale tjenester Tilrettelegging Kulturtilbud Idretts- og fritidstilbud Infrastruktur, bl.a. samferdsel for reiser.

[1] Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil Berlevåg 2019.

Identitet/kultur	Bedriftsnettverk-/samarbeid Innovasjonsklima Samarbeid kommune og næringsliv	Gjestfrihet Serviceholdning Samarbeid mellom besøksnæringene Utvikling av produkter	Lokal identitet Gjestfrihet Toleranse Samarbeids- og dugnadsånd Utviklingskultur
Samarbeid/-endringsvilje	Evne til å mobilisere, samarbeide og skape endringer		

Berlevåg kommune i 2030

Type attraktivitet	**Bedriftsattraktivitet**	**Besøksattraktivitet**	**Bostedsattraktivitet**
Omdømme	Som sted å drive næring	Som sted å besøke	Som sted å bo og bygge
Areal			
Fasiliteter			
Identitet/kultur			
Samarbeid/-endringsvilje			

Befolkningsutvikling og folkehelse

Innledning

Befolkningsutviklingen, hvordan befolkningen er fordelt i aldersgrupper, arbeidslivet og den generelle helsetilstanden er viktige faktorer for framtidens Berlevåg. Ut fra tilgjengelige data kan vi si noe om dagens og morgendagens utfordringer. Dette gjelder kommunens tjenesteyting, næringslivets og det offentliges tilgang på arbeidskraft, trivsel og miljø. Veldig generelt kan man si at hvis andelen eldre stiger i framtiden, vil det kunne kreve større kommunale ressurser til pleie og omsorg. Dersom den generelle folkehelsen er lav, gir det også utslag i høyere offentlige utgifter, samtidig som arbeidslivet mister arbeidstakere. Lave ungdomskull kan gi problemer med å rekruttere nye arbeidstakere inn i arbeidslivet uten tilflytting. Høy andel utenlandske innbyggere som ikke snakker norsk kan gi segregerte samfunn.

Denne utredningen er basert på SSBs «Kommunefakta - Berlevåg», Berlevåg kommunes «Folkehelse i Berlevåg» (2017), Berlevåg kommunes planstrategi (juni 2018) og SSBs folkehelseprofil for Berlevåg (januar 2019). I tillegg Ungdataundersøkelsen (2018). Utredningen trekker ut viktige funn i dette kildematerialet. Dersom man ønsker detaljerte data henviser vi til kildene.

Folketallsutvikling fram til 2019

Folketallet i Berlevåg var i år 2000 1236 innbyggere. Fram til 2019 har folketallet falt til 981 innbyggere.

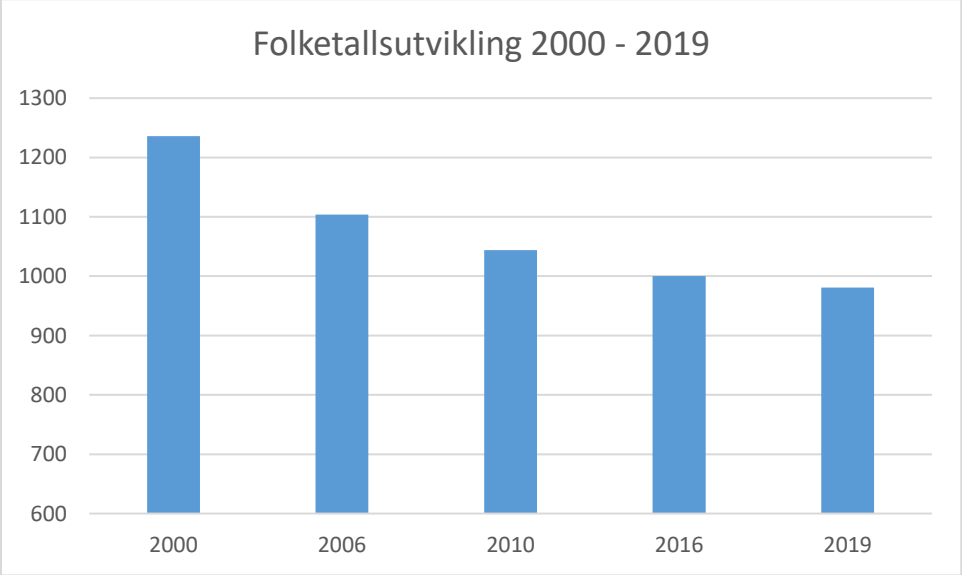

De siste årene har utenlandske statsborgere utgjort en stadig større del av befolkningen. I 2018 var det over 80 litauiske statsborgere, tilsvarende over 8 % av innbyggertallet og halvparten av alle innbyggere med innvandrerbakgrunn.

Statistisk sentralbyrås framskrivingsmodell forventer 890 innbyggere i 2030, og 844 innbyggere i 2040.

Folketall fordelt på aldersgrupper og kjønn

Alderspyramiden gir oss en god øyeblikksoversikt over hvordan befolkningen er fordelt på alder:

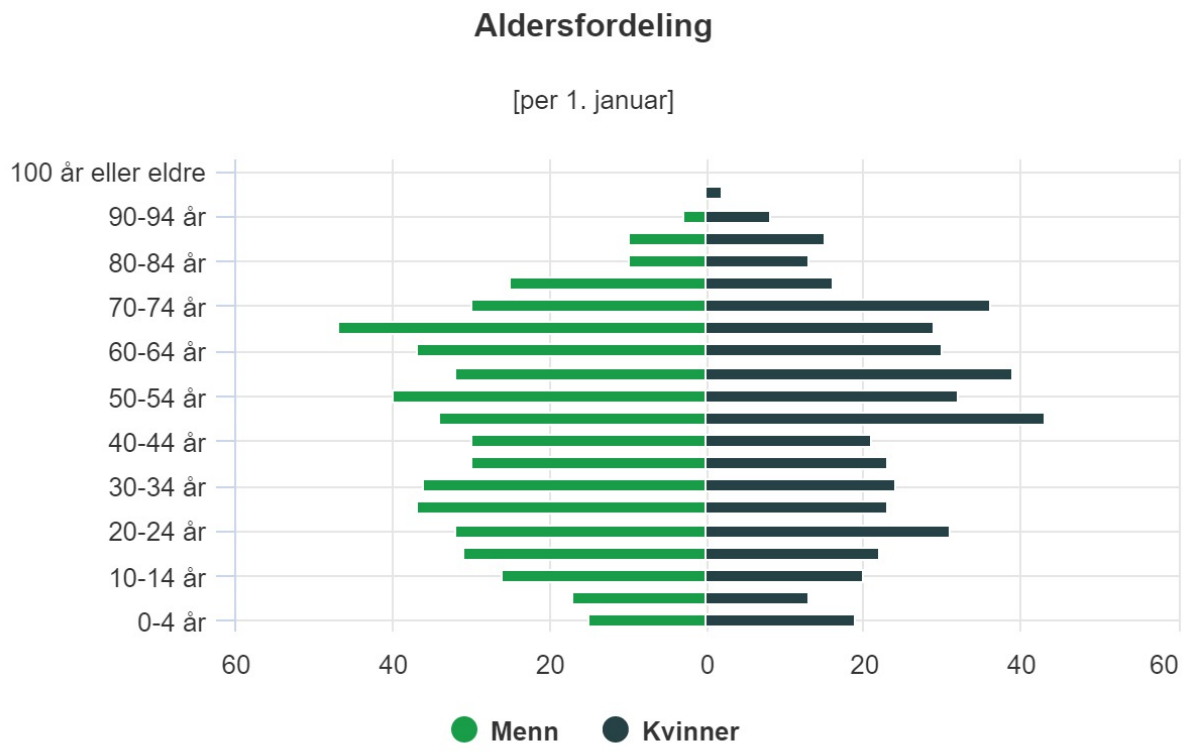

Kilde: Folkemengde, Statistisk sentralbyrå

Den viser at det er en relativt stor ubalanse mellom andelen fra 50 år og oppover, og aldersgruppene under. Alderspyramiden er «topptung», det betyr at en stadig større andel av befolkningen vil blir pensjonister de neste 10 årene.

For å illustrere dette kan vi se på utviklingen i folketall, og framskrivning fram til 2040, for de aldersgruppene som er viktigst for kommunal tjenesteyting.

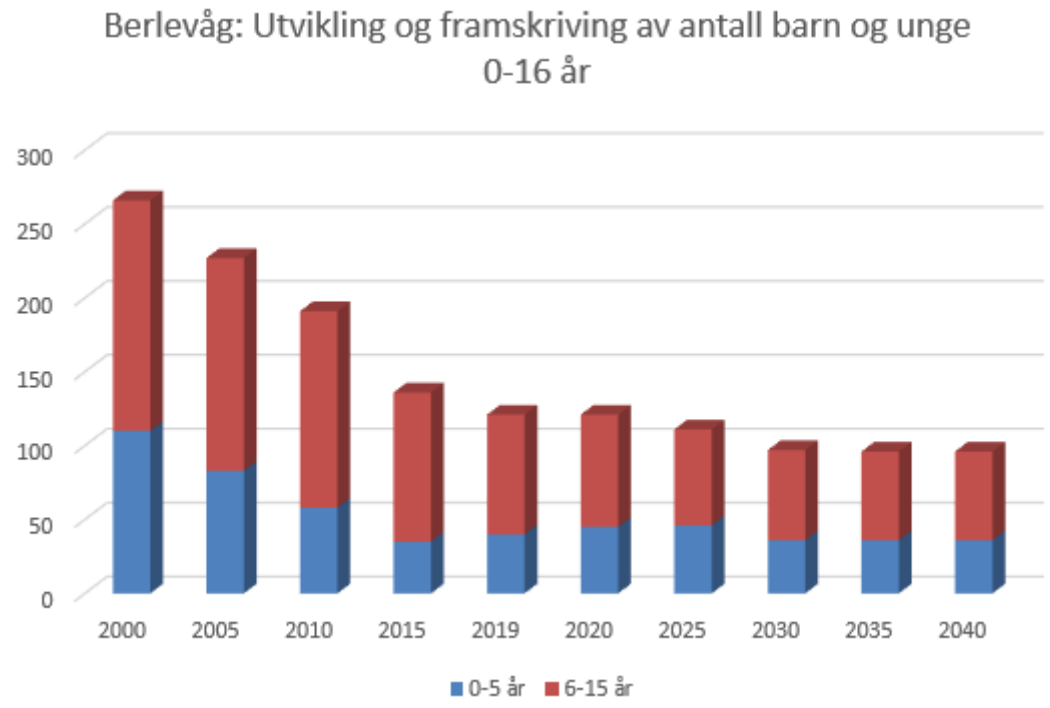

Figur 1 - Kilde: SSB

Antallet barn og unge er blitt mer enn halvert fra 2000 til 2020. Nedgangen har vært størst for aldersgruppen 0-5 år.

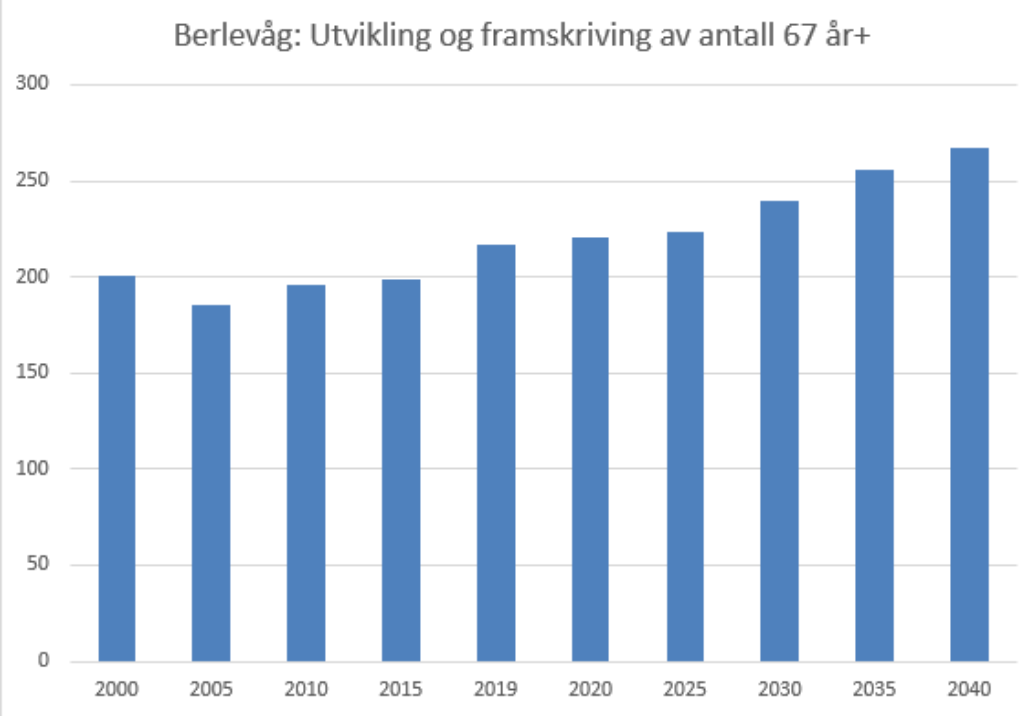

Figur 2 - Kilde: SSB

Aldersgruppen over 66 år har økt fra 2000 til 2020, og vil fortsette å øke framover.

Særlig vil aldersgruppen over 80 år ha behov for mer pleie og omsorg. Dette vil øke behovet for kommunale pleie- og omsorgstjenester.

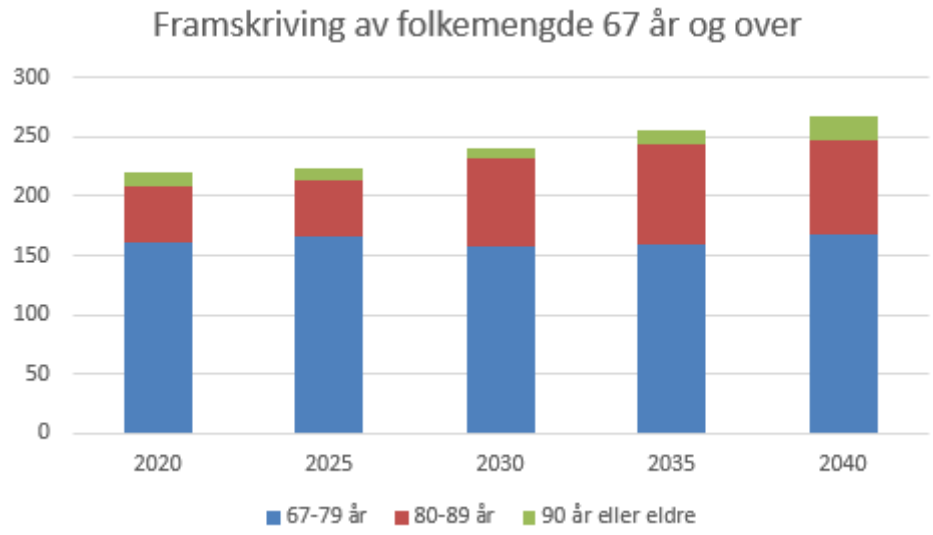

Figur 3 - Kilde: SSB

Utviklingen fram mot 2040 vil etter framskrivingen gi en relativt sterk reduksjon i antall mennesker i arbeidsdyktig alder. Antallet eldre over 66 år vil stige, mens antallet barn og unge vil stabilisere seg etter 2030. Dette gir to viktige problemstillinger for kommunesamfunnet:

1. Avhengighetsfaktoren, altså forholdstallet mellom antall i yrkesaktiv alder i forhold til eldre, viser en negativ utvikling. Det betyr at det blir færre skattebetalere som skal dekke kommunale kostnader til eldreomsorgen. Det betyr også færre pårørende og dermed flere enslige eldre. Det vil også påvirke kommunens eldreomsorg.

2. Rekrutteringsgapet, altså forskjellen mellom de som går ut av arbeidslivet i forhold til de som går inn i arbeidslivet. En betydelig del av befolkningen vil etter hvert bli pensjonister. Disse må erstattes dersom den totale sysselsettingen skal opprettholdes. Ungdomskullene i framtiden vil ikke være i nærheten av å dekke dette gapet. Kommunen er derfor helt avhengig av innflytting for å rekruttere arbeidstakere. Alternativet kan være at virksomheter må skalere ned sin virksomhet, effektivisere/automatisere, eller legge ned.

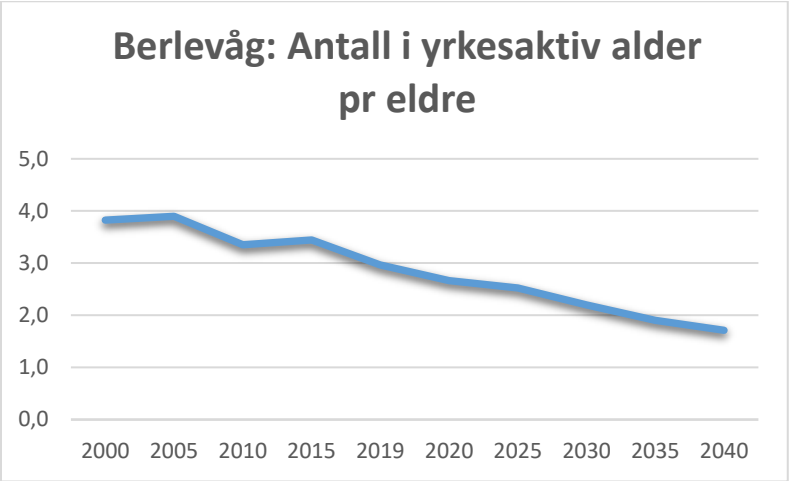

Fordeling på kjønn viser 93,5 kvinner pr 100 menn. Det er noen flere gutter enn jenter i de yngste årsklassene, og mange flere eldre kvinner enn eldre menn. Mannsoverskuddet er særlig stort mellom 20 og 45 år.

Fødselsraten i kommunen, dvs. antall fødte pr 1000 innbyggere, er mer enn halvert de siste 18 år. For at de faktiske fødselstallene skal øke, er det også nødvendig med betydelig økt innflytting til kommunen.

Oppsummering, Berlevåg mot 2030:

- Fødselstallet holder seg på et relativt lavt nivå. Antallet barn og unge vil fortsette å synke, men deretter stabilisere seg.
- Antallet eldre 67 år og over vil stige betydelig. Antallet eldre 80 år og over, som i større grad trenger pleie, vil også øke sterkt.
- Antallet i yrkesaktiv alder vil gå ned, og kommunen er helt avhengig av innflytting for å opprettholde samme antall arbeidsplasser.
- Ungdomskullene er små, sammenliknet med aldersgruppene over, og vil ikke klare å fylle opp ledige jobber.
- Arbeidsinnvandrerne deltar ikke på de sosiale og politiske arenaene i like stor grad som nordmenn.

Befolkningens utdanning og arbeidsplasser

Berlevåg kommune er sterkt avhengig av fiske og fiskeindustri. Dette preger også sysselsettingen, da kommunen har relativt sett store andeler sysselsatt i primærnæringer (fiske) og sekundærnæringer (industri). Likevel er andelen som jobber i tjenesteytende næringer (tertiærnæringer) betydelig

høyere enn i f.eks. Båtsfjord. Sammenliknet med 2010 har sekundærnæringene økt sin andel ganske mye. Samtidig har antall sysselsatte har økt noe, tross nedgangen i folketall. Dette er positivt. Det var i 2018 488 sysselsatte i kommunen. Arbeidsledigheten varierer med aktiviteten i fiskerinæringen, men er normalt sett lav.

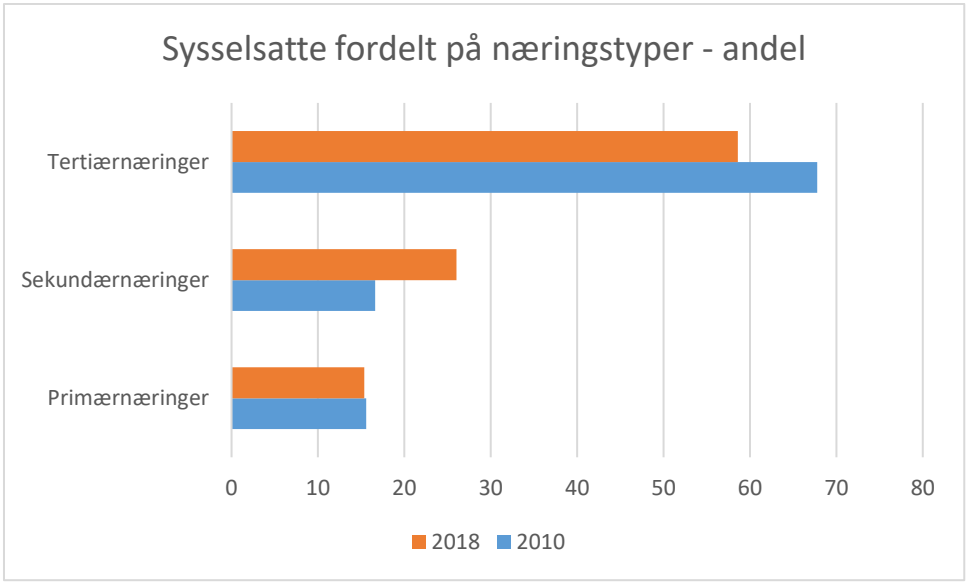

En oversikt over utdanningsnivået viser en høy andel (45 %) med grunnskolenivå som høyeste utdanning. For landet som helhet er tallet 26,5 %. 19 % har høgskole- og universitetsutdanning, mot 33 % for landet.

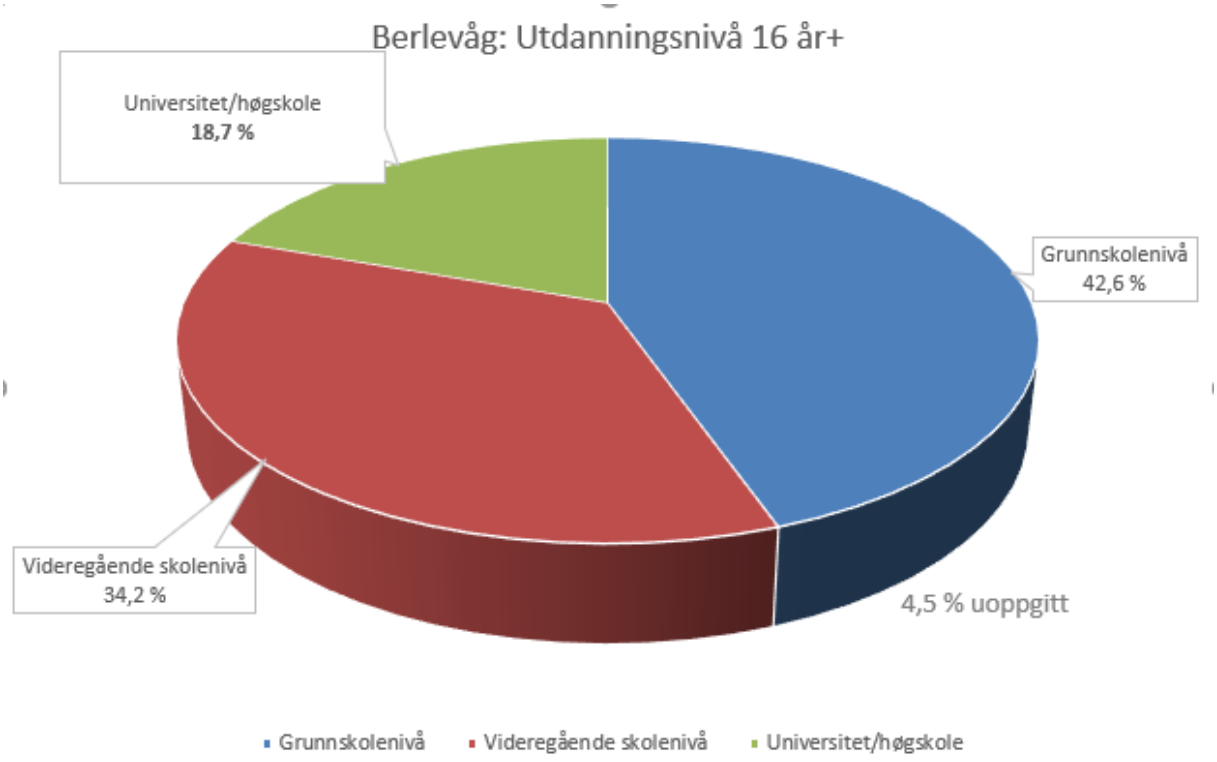

Figur 4 - Kilde: SSB

Det er ikke et mål i seg selv at utdanningsnivået skal være lik landet for øvrig. Kompetansenivået bør heller gjenspeile de behovene som arbeidslivet i kommunen har. Det er ikke gjort kvalitative undersøkelser som viser om det er avvik her. Trenden er at det kreves formell kompetanse i en stadig større del av arbeidslivet. Kompetansehevingen gjennomføres gjerne gjennom bedriftsinterne programmer.

En faktor som kan påvirke arbeidsmarkedet, og også kompetansebehovet, er økt grad av automatisering, særlig i fiskeindustrien.

SSB mangler opplysning om utdanningsnivå til mange innvandrere. Det er uklart om dette har betydning for Berlevåg.

Oppsummering: Berlevåg mot 2030:

- Relativt ensidig næringsliv gir begrensede muligheter for å utnytte varierte utdanningsløp.
- Det bør kartlegges nærmere hvilke kompetansebehov kommunesamfunnet har i et langsiktig perspektiv.
- Framtidig automatisering i næringslivet, særlig fiskeindustrien, gir nye kompetansekrav som må dekkes.

Folkehelsen

Grunnlag for beskrivelsen er SSBs «Kommunefakta - Berlevåg», Berlevåg kommunes «Folkehelse i Berlevåg» (2017), Berlevåg kommunes planstrategi (juni 2018) og SSBs folkehelseprofil for Berlevåg (januar 2019). I tillegg prosjektrapporten «Trivsel i Berlevåg» (prosjektleder Carina Amundsen, januar 2019) og Ungdataundersøkelsen (2018).

De nasjonale mål for folkehelsen er:

1. Norge skal være blant de tre landene i verden med høyest levealder
2. Vi skal ha flere leveår med god helse og trivsel
3. Vi skal ha samfunn som fremmer helse i hele befolkningen.

Psykisk helse er en likeverdig del av folkehelsearbeidet. Vi skal bidra til å redusere sosiale helseforskjeller, og for de med begrenset aksjonsradius har nærmiljøet ofte størst betydning.

Helsetilstand

Med helsetilstand mener vi befolkningens helse målt på ulike måter, som risikotilstander, forebygging av sykdommer, trivsel og mestringsressurser. Dårlig helse gir sykdom, tapt livskvalitet og tapte leveår for den enkelte. For samfunnet gir dårlig helse økte kostnader og lavere produksjon.

Forventet levealder: Menn i Berlevåg dør 2,2 år tidligere enn landsgjennomsnittet, mens kvinner dør 3,6 år tidligere. Levealderen for kvinner er redusert de siste 15 årene. I nabokommunene, unntatt Gamvik, lever kvinner 2-3 år lengre.

Overvekt: Oversikt fra sesjonsdata viser at andelen ungdom i Berlevåg med overvekt og fedme er vesentlig høyere enn i landet som helhet, også i forhold til Finnmark. For gravide er ikke avviket særlig stort. Fra Ungdata kommer det fram at ungdom i Berlevåg er mindre fornøyd med egen helse enn ungdom i Finnmark, og i Norge. Færre ungdommer oppgir også å være fysisk aktiv. Diabetes type 2 er gjerne knyttet til overvekt. En betydelig større andel i alderen 30-74 år bruker glukosesenkende midler i Berlevåg enn i landet og Finnmark.

Hjerte- og karsykdommer: Etter en kraftig vekst fra 2010 til 2014 er nå diagnostiserte hjerte- og karsykdommer på tur ned, men ligger fremdeles klart over landet for øvrig. Som dødsårsak for tidlig død ligger Berlevåg ca. tre ganger over nivået i Norge (hjertekrampe og hjerteinfarkt). Bak tallet ligger ikke bare livsstilproblematikk, men sannsynligvis også avstand til sykehus. Trenden ligger omtrent på samme nivå gjennom hele perioden 2002-2017.

Kreft/KOLS: Kreft generelt som dødsårsak ligger 1,5 ganger over landsgjennomsnittet, men KOLS og lungekreft sammen ligger 2,5 ganger høyere. Nye krefttilfeller er også klart høyere enn for landet. Trenden ligger omtrent på samme nivå gjennom hele perioden 2002-2017.

Muskel- og skjelettlidelser: Berlevåg avviker ikke særlig mye fra landet for øvrig.

Psykisk helse: Andelen i alder 0-74 med psykiske symptomer eller lidelser er på samme nivå som Finnmark, men noe høyere enn landet for øvrig. Ungdataundersøkelsen fra 2018 viser at 17 % er plaget av ensomhet, litt under landet som helhet. Ca. 10 % er plaget av depressive symptomer. 62 % av ungdommene er litt eller svært fornøyd med seg selv, mot 60 % i landet ellers. Ungdataundersøkelsen viser eller at en del, og særlig jenter, har vært beruset siste år. 7 % har prøvd hasj eller marihuana siste år. Det røykes og snuses svært lite blant ungdom ifølge undersøkelsen. Det er noe mobbing i Berlevåg, men få voldstrusler.

Fattigdom: Både globalt, nasjonalt og regionalt ser vi en utvikling hvor det blir større inntektsforskjeller. For Berlevåg har vi sett på utviklingen i medianinntekt fra 2010 til 2017. For alle husholdninger er økingen 31 %. Men par uten barn, og enslige med barn (24 % og 28 %) har en dårligere utvikling enn aleneboende (35 %) og par med barn (39 %).

Andelen av befolkningen som kan defineres som «fattig» etter EUs fattigdomsskala (EU-50) har økt marginalt, fra 4,5 til 5,4 % fra 2005 til 2017. Dette er klart lavest sammenliknet med nabokommunene.

En tredje faktor som kan beskrive fattigdom er andelen barn som bor trangt. På grunn av lave grunnlagstall er det ikke tilgjengelig data for Berlevåg fra Statistisk sentralbyrå.

Uføretrygdede

Tall fra NAV viser at andelen uføretrygdede i befolkningen er redusert betydelig fra 2000 til 2019. Andelen i dag er som gjennomsnittet for landet, ca. 10 %.

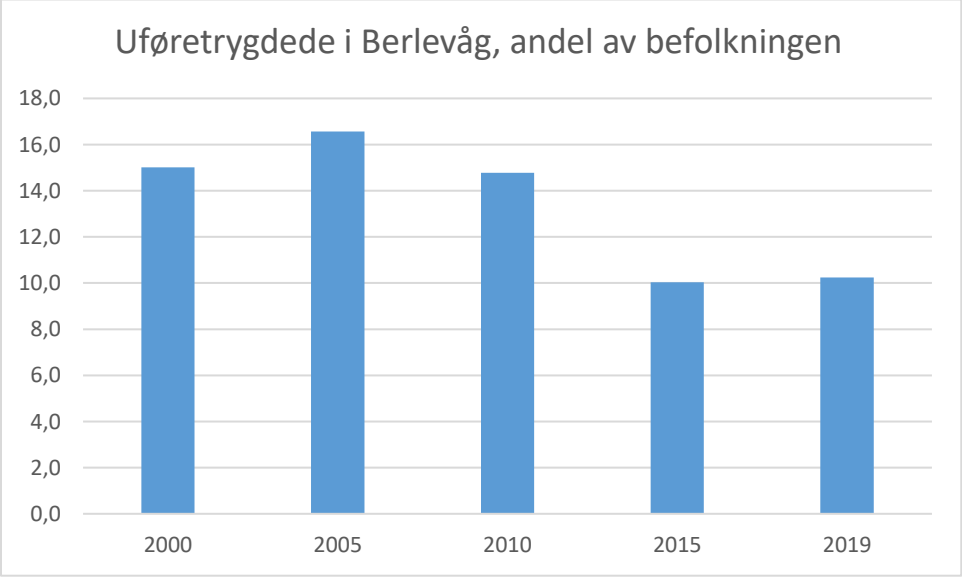

Andelen *unge uføretrygdede*, dvs. i alderen 18-34 år, har vært relativt stabilt de siste 20 årene, ca. 1,5 – 2 % av befolkningen. Lave grunnlagstall kan gi tilfeldige utslag oppover eller nedover.

Oppsummering, Berlevåg mot år 2030:

- Høy grad av «livsstilsykdommer» gir dårlig helse for den enkelte, og kostnader for omgivelsene og for samfunnet.
- Mange ungdommer sliter med ensomhet og dårlig selvbilde.
- Økte økonomiske forskjeller mellom folk.

Faktorer som påvirker folkehelsen

Både individuelle faktorer og samfunnsfaktorer påvirker folkehelsen, og det er gjerne et samspill mellom dem. Helsedirektoratet har listet opp følgende tema:

- Psykisk helse og livskvalitet: Stress og mestring, sosial støtte, deltakelse, nettverk, nærmiljø, fritid og frivillighet.
- Utdanning: Som en viktig del av oppveksten, som ressurs for enkeltmennesker og som grunnlag for deltakelse i samfunnet.
- Økonomi: Helsen i befolkningen blir bedre med økende inntekt. Kommunens utforming av tjenester og velferdsordninger kan ha betydning for innbyggernes økonomi, og dermed også for helsen og fordeling av helse i befolkningen.
- Bolig: Dårlige boforhold kan være helseskadelige. Kommunale virkemidler med betydning for bolig, boforhold og bosituasjonen for innbyggerne.
- Arbeid: Risikofaktorer ved arbeidsmiljøet, og muligheten til å ha et arbeid, forhindre utstøting fra arbeidslivet.
- Miljørettet helsevern: Biologiske, kjemiske og fysiske miljøfaktorer som kan påvirke helsen.
- Skader og ulykker: Kan kommunen bidra til å forebygge skader og ulykker.
- Ernæring: Dårlig kosthold gir dårlig helse. Kommunens rolle med råd og anbefalinger om kosthold, fra barnehagenivå og opp.
- Alkohol: Drikkemønstre, helseskader og andre konsekvenser av alkoholbruk. Kommunens alkoholpolitiske rolle, regulatoriske virkemidler, rusmiddelforebyggende tiltak, tidlig intervensjon.
- Fysisk aktivitet: Tilrettelegge for økt fysisk aktivitet gjennom konkrete tiltak og virkemidler.
- Seksuell helse: Tilrettelegging og utforming av tiltak rettet mot positiv seksuell helse, selvbestemmelse, mestring og råderett og kropp og seksualitet.
- Tobakk: Tobakksforebyggende tiltak: Tobakksfri oppvekst, røykeforbud, tilsyn, hjelp til tobakksavvenning, forebyggende helsetjenester.

Oppsummering, Berlevåg mot 2030:

- Målrettet folkehelsearbeid, med særlig fokus på:
    - Ungdoms helse og trivsel
    - Livsstilsykdommer
    - Tilrettelegging for fysisk aktivitet
    - Fysisk og psykisk arbeidsmiljø

Berlevåg

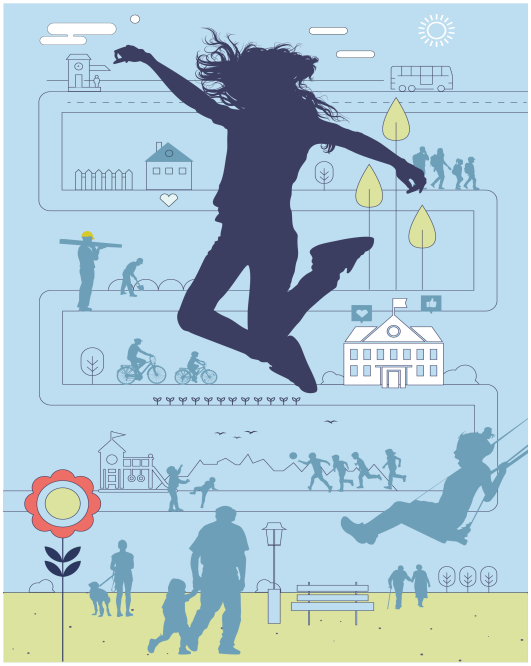

Folkehelseprofilen er et bidrag til kommunens arbeid med å skaffe oversikt over helsetilstanden i befolkningen og faktorer som påvirker denne, jamfør lov om folkehelsearbeid. Også andre informasjonskilder må benyttes i oversiktsarbeidet, se figuren nedenfor.

Statistikken er hentet fra Kommunehelsa statistikkbank per februar 2020 og er basert på kommune- og fylkesinndelingen per 1.1.2020.

Utgitt av
Folkehelseinstituttet
Postboks 222 Skøyen
0213 Oslo
E-post: kommunehelsa@fhi.no

Redaksjon:
Camilla Stoltenberg, ansvarlig redaktør
Else Karin Grøholt, fagredaktør
Fagredaksjon for folkehelseprofiler
Idékilde: Public Health England
Illustrasjoner: FHI og fetetyper.no

Artikkelen på midtsidene er skrevet i samarbeid med Helsedirektoratet.

Bokmål

Batch 2502200922.2802201225.2502200922.2802201225.28/02/2020 13:58

Nettside:
www.fhi.no/folkehelseprofiler

Noen trekk ved kommunens folkehelse

Sosialt bærekraftige lokalsamfunn er temaet for folkehelseprofilen 2020. Temaet gjenspeiles i indikatorer og figurer.

Indikatorene som presenteres er generelt valgt med tanke på helsefremmende og forebyggende arbeid, men er også begrenset av hvilke data som er tilgjengelige på kommunenivå. All statistikk må tolkes i lys av annen kunnskap om lokale forhold.

Befolkning

- I aldersgruppen 45 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet som helhet.

Oppvekst og levekår

- Andelen som bor i husholdninger med lav inntekt, er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet. Lav husholdningsinntekt vil si at inntekten er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge, og at brutto finanskapital er under 1G. I Kommunehelsa statistikkbank finnes det også tall for lavinntekt der medianinntekten i kommunen er brukt som grense.

Miljø, skader og ulykker

- Konsentrasjonen av fint svevestøv som befolkningen i kommunen er utsatt for, ser ut til å være noe lavere enn for befolkningen i landet som helhet. Tallene er basert på modellen som brukes i varslingstjenesten «Luftkvalitet i Norge».
- Det blir ikke vist statistikk på andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er med i en fritidsorganisasjon. Dette skyldes at Ungdata-undersøkelsen ikke er gjennomført i kommunen i perioden 2017-2019, eller at det er utilstrekkelig tallgrunnlag. Utilstrekkelig betyr at tallene er for små eller at det mangler opplysninger om klassetrinn og kjønn, noe som er nødvendig for å kunne sammenlikne med landsnivået. Tall kan også mangle som følge av kommunesammenslåing.

Helserelatert atferd

- Det blir ikke vist statistikk på andelen ungdomsskoleelever som er lite fysisk aktive. Dette skyldes at Ungdata-undersøkelsen ikke er gjennomført i kommunen i perioden 2017-2019, eller at det er utilstrekkelig tallgrunnlag. Tall kan også mangle som følge av kommunesammenslåing.

Helsetilstand

- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper.

Sosialt bærekraftige lokalsamfunn

Sosialt bærekraftige samfunn handler om samfunn preget av tillit, trygghet, tilhørighet og tilgang til goder som arbeid, utdanning og gode nærmiljø. Gjennom planprosessene kan kommunen legge til rette for en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling.

Frem til i dag har sosiale forhold fått mindre oppmerksomhet enn de to andre dimensjonene i FNs bærekraftmål - miljø og økonomi, se figur 1. FN er tydelig på at også sosiale forhold er en viktig del av bærekraftsmålene, se tekstboksen.

Folkehelsearbeidet har mye til felles med den sosiale dimensjonen i FNs bærekraftsmål. Både sosial bærekraft og folkehelse handler om å fremme en samfunnsutvikling som:

- Setter menneskelige behov i sentrum.
- Gir sosial rettferdighet og like livssjanser for alle.
- Legger til rette for at mennesker som bor i lokalsamfunnet, kan påvirke forhold i nærmiljøet og ellers i kommunen.
- Legger til rette for deltakelse og samarbeid.

Planlegging som virkemiddel

I de nasjonale forventningene til regional og kommunal planlegging for 2019-2023 legger regjeringen vekt på at kommunene skal planlegge for å skape en bærekraftig samfunnsutvikling, sikre sosial rettferdighet og god folkehelse.

Helse er ikke bare et resultat av individuelle forhold og levevaner, men påvirkes også av levekår og strukturelle forhold som inntekt, arbeid, oppvekst, utdanning, bo- og nærmiljø. Planlegging gir kommunen mulighet til å omfordele slike påvirkningsfaktorer.

Et godt oversiktsdokument som gir den nødvendige kunnskapen om påvirkningsfaktorer, er et viktig utgangspunkt for planstrategien og planarbeidet i kommunen.

Figur 1. Planlegging – et viktig verktøy for lokal bærekraft.

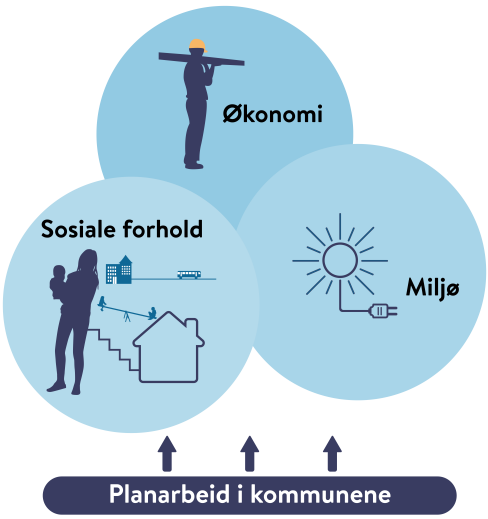

FNs mål for bærekraft

De 17 målene for bærekraftig utvikling innen 2030 er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, kjempe mot urettferdig fordeling og stoppe klimaendringene.

For å skape en bærekraftig utvikling må vi arbeide på tre områder:

- klima og miljø
- økonomi
- sosiale forhold

Figuren representerer de 17 målene.
Kilder: FN-sambandet, Regjeringen.no

Dersom kommunen ikke er bevisst på relevante påvirkningsfaktorer og hvordan disse fordeles i befolkningen, kan kommunen komme til å videreføre uheldige miljø- og samfunnsmessige forhold og dermed svekke den sosiale bærekraften.

Spørsmål kommunen kan stille seg er: Hvordan er sosial bærekraft ivaretatt i planarbeidet? Er sosial bærekraft tilstrekkelig integrert i samfunns- og arealdelen, og blir dette fulgt opp i kommunedelplaner og økonomiplanen?

Kommuneplanens samfunnsdel er et særlig viktig verktøy for å prioritere og samordne hva kommunen skal satse på, og hvor. Hvis planleggingen skal virke, må kommunen følge opp med tiltak.

Fire mål er viktige i planlegging av sosialt bærekraftige lokalsamfunn: at innbyggerne har god tillit til samfunnet og hverandre, har tilgang til arbeid, utdanning og gode nærmiljø, at de føler at de hører til, og at de opplever trygghet.

Tilhørighet

Tilhørighet handler om å ha tilknytning til andre mennesker eller steder. Mange kommuner jobber med tilhørighet og felleskap innenfor ulike sektorer; for eksempel gjennom utvikling av gode oppvekst- og bomiljøer, næringsutvikling, levende sentrum, flerbruk av kommunale bygg og tilbud for innbyggere i og utenfor arbeidslivet.

Det å delta i frivillige organisasjoner og kommunale prosesser kan bidra til å styrke følelsen av tilhørighet til lokalmiljøet og kommunen. Tiltak for å hindre utenforskap kan også styrke opplevelsen av tilhørighet og felleskap.

I hvilken grad innbyggerne deltar i for eksempel frivillig arbeid, om de stemmer ved kommunestyrevalget eller om de deltar i andre samfunnsaktiviteter, kan fortelle oss noe om i hvilken grad innbyggerne i en kommune føler at de hører til. Figur 4 viser andelen som stemte ved kommunestyrevalget høsten 2019.

Trygghet

For innbyggerne i en kommune er det viktig at de grunnleggende behovene dekkes for å kunne oppleve trygghet og livsmestring. Å skape trygge samfunn handler også om å sikre innbyggerne en rettferdig fordeling og lik tilgang på goder og ressurser.

Hva som skaper trygghet varierer. Det kan være å kunne gå ute alene på kveldstid, oppleve godt naboskap og at barna kan leke fritt i nærområdet, men også at en har fast inntekt og gode relasjoner.

For å kunne øke tryggheten i et område er det nødvendig å først finne ut hvordan befolkningen opplever tryggheten på stedet, se figur 2. Se også indikatorene 4-7 om økonomisk trygghet i folkehelsebarometeret på side 4.

Medvirkningsprosesser kan også være en kilde til informasjon om opplevelsen av trygghet i lokalsamfunnet.

Tilgang til bolig, arbeid og lokale tilbud

Alle mennesker skal kunne bosette seg og leve et godt liv i kommunen. Det innebærer at innbyggerne blant annet har tilgang til en passende bolig til en pris de kan betale. God variasjon når det gjelder arbeidsplasser, tilgang til skole og barnehage, offentlig transport, sosiale møteplasser og kommunale tjenester er også avgjørende for gode liv og viktig for utjevning av sosial ulikhet.

At alle barn og unge kan ferdes trygt til og fra skolen og delta i fritidsaktiviteter, og at eldre kan leve aktive liv, er viktige kvaliteter i et lokalsamfunn. Det samme gjelder at alle har tilgang til miljøkvaliteter som ren luft, støyfrie områder og rekreasjon. Se indikator nummer 15 om luftkvalitet i folkehelsebarometeret på side 4.

Figur 3 viser tall som kan si noe om tilgangen til passende boliger i kommunen.

Tillit til mennesker og myndigheter

Sammenlignet med andre land, er det i Norge høy grad av tillit til medmennesker og samfunn. Det gjelder for eksempel tillit til naboer, tillit til at kommunen tilbyr tjenester som vi trenger, at politikere har samfunnets interesser i tankene, og at velferdsstaten gir oss økonomisk trygghet dersom behovet er der.

På lokalt nivå viser tillit seg på flere måter, blant annet hvordan vi forholder oss til hverandre. Andelen av befolkningen som stemmer ved valg, kan også være en indikator på tillit, se figur 4.

Les mer:

- Utvidet artikkel med referanser på www.fhi.no/folkehelseprofiler
- Helsedirektoratets temaside om folkehelsearbeid i kommunen
- Regjeringen: Bærekraftsmålene
- I tillegg til indikatorene i folkehelsebarometeret på side 4, finner du flere indikatorer i Kommunehelsa statistikkbank.

Figur 2. Andel ungdomsskoleelever som oppgir at de opplever det som trygt å ferdes i nærområdet på kveldstid (Ungdata 2017-2019).

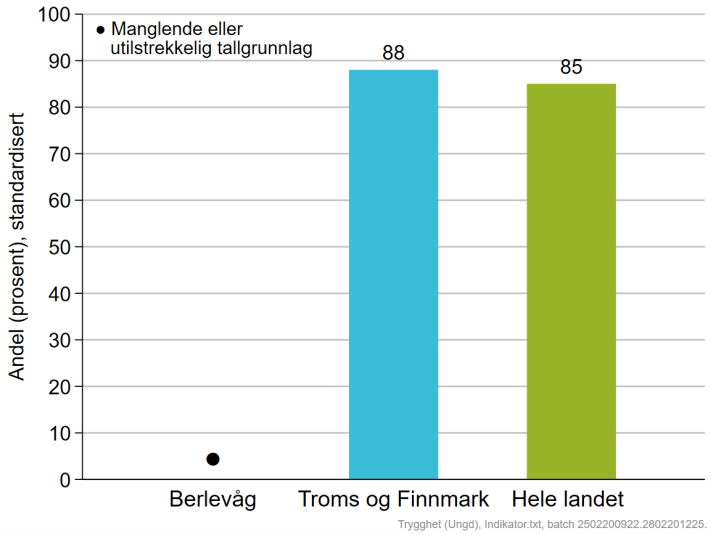

Figur 3. Trangboddhet og leid bolig (2018).

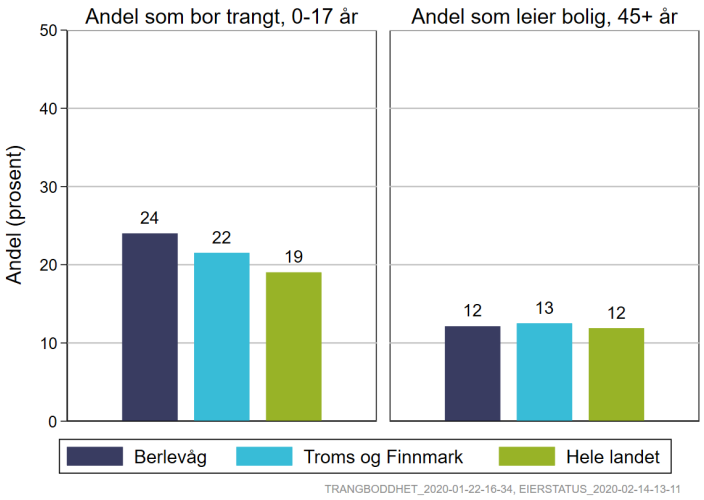

Figur 4. Valgdeltakelse ved kommunestyrevalget i 2019.

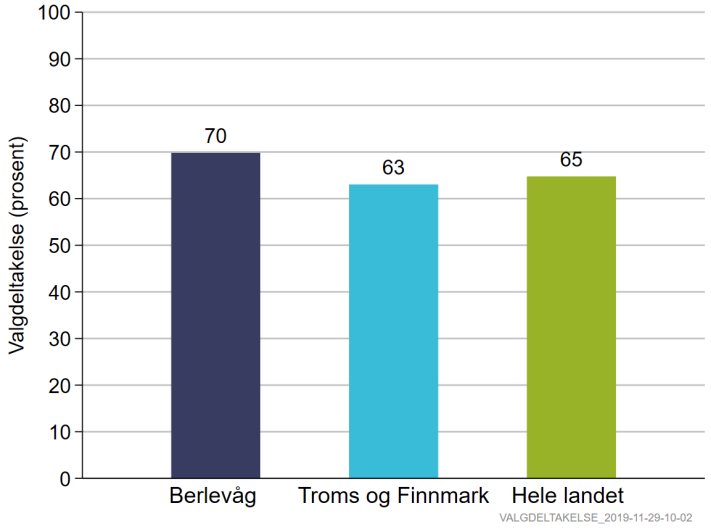

Folkehelsebarometer for kommunen

I oversikten nedenfor sammenliknes noen nøkkeltall for kommunen og fylket med landstall. I figuren og tallkolonnene tas det hensyn til at kommuner og fylker kan ha ulik alders- og kjønnssammensetning sammenliknet med landet. Klikk på indikatornavnene for å se utvikling over tid i kommunen. I Kommunehelsa statistikkbank, http://khs.fhi.no finnes flere indikatorer samt utfyllende informasjon om hver enkelt indikator.

Vær oppmerksom på at også «grønne» verdier kan innebære en folkehelseutfordring for kommunen, fordi landsnivået ikke nødvendigvis representerer et ønsket nivå. Verdiområdet for de ti beste kommunene i landet kan være noe å strekke seg etter.

- Kommunen ligger signifikant bedre an enn landet som helhet
- Kommunen ligger signifikant dårligere an enn landet som helhet
- Kommunen er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Kommunen er signifikant forskjellig fra landet som helhet
- Ikke testet for statistisk signifikans
- Verdien for fylket (ikke testet for statistisk signifikans)
- Verdien for landet som helhet
- Variasjonen mellom kommunene i fylket
- De ti beste kommunene i landet

Tema		Indikator (klikkbare indikatornavn)	Kommune	Fylke	Norge	Enhet (*)	Folkehelsebarometer for Berlevåg
Befolkning	1	Andel over 80 år	6,2	4,2	4,2	prosent	
	2	Personer som bor alene, 45 år +	33,5	26,3	25,5	prosent	
Oppvekst og levekår	3	VGS eller høyere utdanning, 30-39 år	60	76	80	prosent	
	4	Lavinntekt (husholdninger)	8	6,6	7,4	prosent	
	5	Inntektsulikhet, P90/P10	2,8	2,6	2,8	-	
	6	Barn av enslige forsørgere	21	18	15	prosent	
	7	Stønad til livsopphold, 20-66 år	15	17	16	prosent (a,k)	
	8	Bor trangt, 0-17 år	24	22	19	prosent	
	9	Leier bolig, 45 år +	12	13	12	prosent	
	10	Trives på skolen, 10. klasse	89	82	85	prosent (k)	
	11	Laveste mestringsnivå i lesing, 5. kl.	65	29	24	prosent (k)	
	12	Frafall i videregående skole	27	25	20	prosent (k)	
Miljø, skader og ulykker	13	God drikkevannsforsyning	0	85	90	prosent	
	14	Andel tilknyttet vannverk	104	86	88	prosent	
	15	Luftkvalitet, fint svevestøv	1,9	2,7	5,4	µg/m³	
	16	Skader, behandlet i sykehus	16,4	13,7	13,7	per 1000 (a,k)	
	17	Vold, anmeldte tilfeller	9,2	8	6,9	per 1000	
	18	Fornøyd m/ lokalmiljø, Ungd. 2017-19	-	63	68	prosent (a,k)	
	19	Trygt i nærmiljøet, Ungdata 2017-19	-	88	85	prosent (a,k)	
	20	Kollektivtilbud, Ungdata 2017-19	-	48	63	prosent (a,k)	
	21	Fritidsorganisasjon, Ungd. 2017-19	-	63	65	prosent (a,k)	
	22	Ensomhet, Ungdata 2017-19	-	22	22	prosent (a,k)	
	23	Valgdeltakelse, 2019	70	63	65	prosent	
Helserelatert atferd	24	Lite fysisk aktive, Ungd. 2017-19	-	15	14	prosent (a,k)	
	25	Røyking, kvinner	-	6,4	5	prosent (a)	
Helsetilstand	26	Forventet levealder, menn	77,5	78,5	79,4	år	
	27	Forventet levealder, kvinner	80,3	83,2	83,5	år	
	28	Utd.forskjeller i forventet levealder	-	4,6	4,9	år	
	29	Fornøyd med helsa, Ungd. 2017-19	-	67	70	prosent (a,k)	
	30	Psykiske sympt./lidelser	118	154	154	per 1000 (a,k)	
	31	Overvekt og fedme, 17 år	28	29	23	prosent (k)	
	32	Hjerte- og karsykdom	20,4	19,0	17,4	per 1000 (a,k)	
	33	Antibiotikabruk, resepter (ny def.)	101	262	306	per 1000 (a,k)	
	34	Vaksinasjonsdekning, meslinger, 9 år	-	95,6	96,0	prosent	

Forklaring (tall viser til linjenummer i tabellen ovenfor):
* = standardiserte verdier, a = aldersstandardisert og k = kjønnsstandardisert

1. 2019. 2. 2019, i prosent av befolkningen. 3. 2018, høyeste fullførte utdanning (av alle med oppgitt utdanning). 4. 2018, alle aldre, personer som bor i husholdninger med inntekt under 60 % av nasjonal median, og brutto finanskapital under 1G. 5. 2018, forholdet mellom inntekten til den personen som befinner seg på 90-prosentilen og den som befinner seg på 10-prosentilen. 6. 2016-2018, 0-17 år, av alle barn det betales barnetrygd for. 7. 2018, omfatter mottakere av uføretrygd, arbeidsavklaringspenger, arbeidsledighetstrygd, overgangsstønad for enslige forsørgere og tiltaksmottakere (individstønad). 8. 2018, trangboddhet defineres ut ifra antall rom og kvadratmeter i boligen. 9. 2018, andelen er presentert i prosent av personer i privathusholdninger. 10. Skoleårene 2014/15-2018/19. 11. Skoleårene 2016/17-2018/19. 12. 2016-2018, omfatter elever bosatt i kommunen. 13. 2018, definert som tilfredsstillende resultater mht. E. coli og stabil levering av drikkevann. Omfatter vannverk som forsyner minst 50 personer. 14. 2018, andel av befolkningen som er tilknyttet vannverk som forsyner minst 50 personer. 15. 2018, mikrogram per kubikkmeter (µg/m3) fint svevestøv (PM2,5) som befolkningen i kommunen er utsatt for. 16. 2015-2017, inkludert forgiftninger. 17. 2017-2018, omfatter lovbrudd som politiet og påtalemyndigheten har registrert i kategorien vold og mishandling (omfatter ikke seksuallovbrudd). 18. U.skole, svært eller litt fornøyd. 19. U.skole, opplever at nærområdet er trygt på kveldstid. 20. U.skole, svært bra eller nokså bra tilbud. 21. U.skole, svarer «ja, jeg er med nå». 22. U.skole, ganske mye eller veldig mye plaget. 23. Kommunestyrevalget. 24. U.skole, fysisk aktiv (svett og andpusten) mindre enn én gang i uken. 25. 2014-2018, fødende som oppga at de røykte i begynnelsen av svangerskapet, oppgitt i prosent av alle fødende med røykeopplysninger. 26./27. 2004-2018, beregnet basert på aldersspesifikk dødelighet. 28. 2003-2017, vurdert etter forskjellen i forventet levealder ved 30 år, mellom de med grunnskole som høyeste utdanning og de med videregående eller høyere utdanning. 29. U.skole, svært eller litt fornøyd. 30. 2016-2018, 0-74 år, brukere av primærhelsetjenestene fastlege og legevakt. 31. 2015-2018, KMI som tilsvarer over 25 kg/m2, basert på høyde og vekt oppgitt ved nettbasert sesjon 1. 32. 2016-2018, omfatter innlagte på sykehus og/eller døde. 33. 2018, 0-79 år, utleveringer av antibiotika ekskl. metenamin på resept. 34. 2014-2018. Datakilder: Statistisk sentralbyrå, NAV, Norsk pasientregister, Ungdata-undersøkelsen fra Velferdsforskningsinstituttet NOVA ved OsloMet, Utdanningsdirektoratet, Vernepliktsverket, Vannverksregisteret, Medisinsk fødselsregister, Hjerte- og karregisteret, Primærhelsetjenestene fastlege og legevakt (KUHR-databasen i Helsedirektoratet), Reseptregisteret, Kreftregisteret, Meteorologisk institutt, Valgdirektoratet og Nasjonalt vaksinasjonsregister SYSVAK. For mer informasjon, se http://khs.fhi.no.

Berlevåg 2030

Hvordan kan Berlevåg kommune skape et godt lokalsamfunn for ungdom og således bli et attraktivt sted å bo for denne målgruppen?

En kvalitativ undersøkelsesrapport om ungdommenes opplevelse av Berlevåg og hva som bidrar til økt livskvalitet og trivsel for de i deres hverdag.

Innhold

..... I

Forord 1

Mål 3

Valg av målgruppe 3

Problemstilling 4

Kvalitativ metode og innsamling av data 4

Et utvalg av metoder til bruk i medvirkningsarbeid 4

Metodevalg 6

Ungdomskvelden 6

Analyse av datamaterialet 8

Lokalsamfunn 8

- Fritidstilbud 8
- Fysisk utforming 9
- Natur 11
- Møteplasser 12

Skole/utdanning 13

- Skoletilbud 14

Livskvalitet 15

- Trivsel 15
- Samhold 16

Fremtidens Berlevåg 16

- SWOT 18

Omdømmebygging 19

Anbefaling 21

Veien videre 22

Referanseliste 23

Vedlegg 24

Forord

Lokalsamfunnet har stor betydning for barn og unges helse og livskvalitet. De styrkene og ressursene vi utvikler i et godt lokalsamfunn tar vi med oss videre i livet. Å skape gode oppvekstsvilkår og gode rammer for barn og unges oppvekst og utvikling er en av de viktigste oppgavene i samfunnet. Et godt nærmiljø er viktigst for de som har avgrenset aksjonsradius slik som barn og unge[1]. På bakgrunn av dette er det viktig å finne ut av hva som bidrar til et godt lokalsamfunn for denne målgruppen.

Barn og unge har rett til å bli hørt og i planarbeidet skal det legges spesielt til rette for dette. I sammenheng med planarbeidet har kommunen besluttet å skaffe medvirkning fra ungdommene i forbindelse med utarbeidelsen av plan for samfunnsdelen i Berlevåg kommune. Kommunen ønsket å få et bedre innblikk i hvordan ungdommene har det i Berlevåg og finne ut av hva som bidrar til livskvalitet og trivsel for de.

Kommuneplanen er kommunens viktigste styringsinstrument, og skal ivareta kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Planen danner også grunnlaget for kommunens øvrige planverk. Kommuneplanen består av en samfunnsdel, og en arealdel. Prioriteringene i kommuneplanens samfunnsdel får betydning for bruken av arealene i kommunen og derfor danner denne grunnlaget for utarbeidelse av kommuneplanens arealdel.

Et slikt medvirkningsarbeid som Berlevåg kommune har initiert ovenfor ungdommen i Berlevåg er i tråd med hva som kreves av folkehelseloven (2012) hvor kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden til befolkningen, jf. §5. Ser vi folkehelseloven i forhold til og plan- og bygningsloven (2008) så har disse tydelige koblinger. I Pbl §1.1 fremgår det at «Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner» og ifølge §3-1f. skal den også «fremme befolkningens helse og motvirke sosiale helseforskjeller, samt bidra til å forebygge kriminalitet». Dette innebærer at det systematiske folkehelsearbeidet skal tas i bruk i planlegging både i kommuneplanenes arealdel og samfunnsdel.

Formålet med folkehelseloven er å: «bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse, herunder utjevner sosiale helseforskjeller. Loven skal sikre at kommuner, fylkeskommuner og statlige helsemyndigheter setter i verk tiltak og samordner sin virksomhet i folkehelsearbeidet på en forsvarlig måte. Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk

[1]Meld.std.19 Folkehelsemeldinga (2018-2019) s.25

folkehelsearbeid». «Samfunnsutvikling som fremmer folkehelse» tydeliggjør at målet med loven er, gjennom en bred samfunnsmessig tilnærming, å gjøre noe med de ulike påvirkningsfaktorene i samfunnet som kan ha innvirkning på folkehelsen.

I plan for samfunnsdelen ønsker Berlevåg kommune å ta for seg attraktive Berlevåg 2030. Attraktiviteten i planprogrammet har blitt delt i tre typer attraktivitet; bedriftsattraktivitet, besøksattraktivitet og bostedsattraktivitet.

Det er med utgangspunkt i bostedsattraktivitet at Berlevåg kommune ønsker et spesialt fokus på ungdommen ettersom kommunen ønsker at alle barn og unge får en trygg oppvekst med en god grunnutdanning, og at så mange som mulig bosetter seg i Berlevåg etter endt utdannelse.

Gjennom bruk av ulike medvirkningsmetoder har rapporten til hensikt å belyse hvilken opplevelse ungdommen har av stedet, hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, samt hvordan Berlevåg kommune kan forbedre sin attraktivitet slik at flere velger å bosette seg på stedet etter endt utdanning.

Mål

Formålet med medvirkningsarbeidet er å synliggjøre hvordan ungdommene opplever Berlevåg og belyse hvilke kvaliteter i nærmiljøet som enten fremmer eller hemmer trivsel og attraktivitet. Målet er å kunne ende opp med strategiske anbefalinger som vil kunne bidra til bedre livskvalitet og trivsel for ungdommen, samt at det vil kunne ha en positiv effekt på kommunens attraktivitet slik at flere velger å bosette seg på stedet etter endt utdanning.

Delmålene i medvirkningsarbeidet er:

- Bedre kvalitativ oversikt over målgruppen som gir kunnskapsgrunnlag for kommunale plan- og beslutningsprosesser.
- Bedre kunnskap om hva som bidrar til livskvalitet og trivsel, samt ungdommenes oppfatning av stedets attraktivitet.
- Bruke egnede metoder innen medvirkning.
- Legge grunnlag for strategiske tiltak i samsvar med lokale utfordringer.

Valg av målgruppe

Berlevåg kommune ønsker et spesielt fokus på barn og unge ref. planprogrammet 2018, hvor kommunen ønsker at alle barn og unge får en trygg oppvekst med en god grunnutdanning. I tillegg til dette ønsker de at så mange som mulig bosetter seg i Berlevåg etter endt utdanning med kompetansen stedet trenger.

På bakgrunn av dette har målgruppen i denne omgang blitt ungdom i alderen 14-20 år. Det betyr ungdom som går på ungdomsskolen, ungdom som går på videregående skole (LOSA) og i tillegg vil ungdom som ikke går på skole, men som allikevel befinner seg innenfor den avgrensede aldersgruppen er aktuell. Grunnen til at vi har valgt å begrense utvalget til ungdom som bor i Berlevåg er på grunn av tid og ressurser.

Problemstilling

Det har blitt utformet følgende problemstilling;

Hvordan kan Berlevåg kommune skape et godt lokalsamfunn for ungdom og således bli et attraktivt sted å bo for denne målgruppen?

Kvalitativ metode og innsamling av data

En kvalitativ undersøkelse krever et planlagt og gjennomtenkt opplegg, dette kalles for design. I et kvalitativt studie finnes det flere undertyper av design og valget mellom hva slags design man velger vil være styrt av flere forhold slik som; problemstilling, formålet med undersøkelsen, tid og ressurser til rådighet, og prosjektgruppens kompetanse/erfaring. Det som er viktig før man begynner med en slik undersøkelse er å finne ut av *hva* undersøkelsen skal fokusere på, *hvor* undersøkelsen skal gjennomføres, og *hvordan* den skal utføres.

Det finnes ulike måter å samle inn datamateriale i kvalitative undersøkelser. I noen tilfeller vil det være mest hensiktsmessig å ta for seg en og en informant, mens det i andre vil være bedre å samle en gruppe informanter og gjennomføre intervjuarbeidet med flere personer samtidig.

Et utvalg av metoder til bruk i medvirkningsarbeid

Det finnes et mangfold av ulike metoder for medvirkning som kan være velegnet for kommuner å bruke i forbindelse med medvirkningsarbeid. Nedenfor blir noen av de ulike metodene som har blitt brukt av kommuner i forbindelse med folkehelseprosjektet nærmiljø og lokalsamfunn 2016-2019 listet opp. Disse kan erstatte eller være et supplement til det tradisjonelle folkemøtet.

Gjestebud: er spesielt egnet for å nå bestemte målgrupper og for å få innspill preget av dybde og refleksjon. Det settes klare og tydelige mål for hva det ønskes å oppnå og gi fleksible rammer. Gjestene får mulighet til å fremme sin mening om saker som de er direkte engasjert i og som får konsekvenser for dem selv. Få deltaker, oftest under åtte. Diskusjonene foregår i trygge rammer, blant kjente. Finner de «riktige» gjestebudverter. Vertene har engasjement for temaet og tilgang på målgruppen. Verten inviterer gjester, lager opplegg for gjestebudet, gjennomfører og gir tilbakemeldinger. Gjestebudverten inviterer deltakerne hjem til seg for å

diskutere ett eller flere definerte tema som kommunen ønsker tilbakemelding på. Gjestebud gjennomføres uten kommunal deltakelse.

ABCD: er en strategi for bærekraftig lokaldrevet samfunnsutvikling. Hovedtrekkene består i å indentifisere og mobilisere allerede eksisterende, ofte underkjent, lokale ressurser og ta de i bruk på nye måter. ABCD-metoden legger til rette for brukermedvirkning, bl.a. ved å ta utgangspunkt i som «Hva er det lokalsamfunnet kan best?». Ved å involvere innbyggerne i besvarelsen, sikter metoden på å skape sunnere, tryggere, mer velfungerende og inkluderende lokalsamfunn.

Barnetråkk: er en metode for å snakke med barn og unge om deres fysiske omgivelser, og hvordan disse kan forbedres. Kan f.eks. gjennomføres ved at barn tas med på vandring i sitt umiddelbare nærområde eller til lekeområder og får deres syn på hvordan de opplever trafikken, hvor de liker å leke, hvor det er skummelt å leke og så videre.

E-demokrati: er en samlebetegnelse på ulike internettbaserte tiltak for å styrke folks deltakelse i demokratisk kommunikasjon. E-dialog er en undervariant av e-demokrati og beskriver dialog mellom kommune og innbygger som foregår elektronisk. Noen kommuner har lagt til rette for at folk via kommunens hjemmesider kan melde inn tekniske saker som handler om f.eks. vann, avløp, vei, renovasjon, forurensning, park eller idrett. Andre legger til rette for at innbyggerne i tillegg kan komme med forslag, ris og ros.

Trygghetsvandring: Trygghetsvandring er en metode for å oppnå et bedre, tryggere og mer innbydende nærmiljø. Enkelt og effektivt. Trygghetsvandring er et verktøy for å gjøre nærmiljøet tryggere og triveligere. Vandringen innebærer at en gruppe mennesker kartlegger et utvalgt område, ser på mulige farer og risikoforhold, og foreslår mulige løsninger. Målet er å skape et nærmiljø som både oppleves og er trygt, og å forebygge skader og ulykker. Det er et tiltak som engasjerer mennesker i et lokalmiljø til innsats. Det kan brukes som et medvirkningsverktøy, sosial møteplass, pressmiddel, brobygger, og er i tillegg velegnet for inkludering og integrering.

For at et datamaterialet skal ha verdi er det viktig at innsamlet data er gyldig og pålitelig. Dette innebærer at man måler det man har til hensikt å måle og at man ville fått de samme resultatene om man hadde gjentatt undersøkelsen. Dette innebærer å forstå de ulike fallgruvene metodene kan ha og velge riktig metode ut i fra problemstilling og valgte målgruppe.

Metodevalg

I dette medvirkningsarbeidet ble det benyttet en variant av cafédialog. En slik cafédialog bidrar til at man får innspill, ideer og tilbakemeldinger gjennom uformelle fokusgrupper. Cafédialog er derfor spesielt egnet når man inviterer inn aktører som for eksempel innbyggere, brukere, og andre interne og eksterne samarbeidspartnere.

Basert på mine erfaringer gjort i Båtsfjord ønsket jeg å prøve ut en ny metode for å prøve å eliminere de fallgruvene som jeg fikk erfart gjennom medvirkningsarbeidet i Båtsfjord. Jeg ønsket derfor å utforme konkrete spørsmål, i stedet for å ha store, vide temaer. I tillegg var min tidligere erfaring at informasjonsinnhentingen ved gjestebud var tidkrevende, noe som ville vært ugunstig i denne undersøkelsen.

Ungdomskvelden

Den 2. mai hadde vi en ungdomskveld på kommunestyresalen i Berlevåg. Vi hadde på forhånd laget en invitasjon som ble distribuert av Trond Efraimsen, som i tillegg fikk hjelp av ungdomsrådet med å spre budskapet om det forestående medvirkningsarbeidet.

Det ble et relativt stort oppmøte på 17 stykker hvor flesteparten var fra ungdomstrinnet på skolen, i tillegg var det et par stykker fra LOSA. Vi fikk oppgitt at LOSA-ungdommen ikke kunne komme på grunn av utplassering, samt at noen som måtte forberede seg til prøve.

Vi startet ungdomskvelden med Mentimeter. Mentimeter er et enkelt responsverktøy hvor respondentene kobler seg på via mobilen på menti.com, for så å oppgi en kode der. Dette verktøyet egner seg godt for å skape engasjement, og er en fin måte å sikre medvirkning fra publikum. Dette fordi man enkelt kan besvare spørsmål, uten å måtte ta ordet i en stor forsamling, noe som kan passe godt for en målgruppe med ungdommer.

Hovedmålet ved bruk av Mentimeter var å skape en «icebreaker» slik at ungdommene skulle bli mer fortrolig i settingen. På spørsmålene som ble besvart på Mentimeter var det kun ni ungdommer som var til stedet og av disse var det åtte som hadde mobiltelefon med seg.

Spørsmålene som ble stilt under Mentimeter var som følger:

- Er du jente eller gutt?
- Hvor gammel er du?
- Hvilken skole går du på?
- Tenker du ta høyere utdanning?
- Hvordan vil dere beskrive Berlevåg?
- Hvilke assosiasjoner får du når du hører ordet trivsel?

Ettersom det bare var halvparten av respondentene til stedet under denne øvelsen ble det litt amputert, men vi fikk god respons på de ovennevnte spørsmålene, og spesielt gir de to siste spørsmålene et godt innblikk i hvilken oppfatning ungdommene har av Berlevåg og ikke minst hva trivsel betyr for de.

Vi forsettet medvirkningsarbeidet med spørsmål i forhold til fire ulike temaer og disse ble valgt med bakgrunn i kommunens ungdata-tall fra 2018. De fire temaene som ble fokusert på ble derfor; lokalsamfunn, skole/utdanning, møteplasser og trivsel.

Analyse av datamaterialet

Denne analysen er basert på tilbakemeldingene fra ungdommens temakveld 2 mai og folkemøtet 22 mai, samt ungdata-tall fra 2018. I tillegg ble det i forbindelse med *jakten på bolysten* i 2018 kartlagt trafikkfarlige forhold på skolevei. Den rapporten er også tatt med i analysen og er basert på tilbakemeldingene fra 8. og 9. klasse på Berlevåg skole, samt en kartlegging av elevenes reisevaner som omfatter 5. til 9. klasse.

Lokalsamfunn

Lokalsamfunnet har stor betydning for barn og unges psykiske helse og livskvalitet. De styrkene og ressursene vi utvikler i et godt lokalsamfunn tar vi med oss videre i livet. Å skape gode oppvekstsvilkår og gode rammer for barn og unges oppvekst og utvikling er en av de viktigste oppgavene i samfunnet[2].

Ungdata-tall viser at det er 38% av ungdommen i Berlevåg som er svært eller litt fornøyd med lokalmiljøet, ser vi på Finnmark som helhet er det 57% av ungdommen som er svært eller litt fornøyd med sitt lokalmiljø.

Tilbakemeldingene fra ungdommene har blitt delt inn i ulike temaer slik at man får en større forståelse for hva det er ungdommen faktisk er fornøyd med og hva de mener kunne vært forbedret i deres lokalsamfunn.

Fritidstilbud

Muligheten til «å kunne le, leke og nyte godt av fritidsaktiviteter» anses som en av forutsetningene for et menneskeverdig liv. Et godt tilbud av fritidsaktiviteter, og tilstrekkelig med tid til å kunne nyttiggjøre seg disse, bidrar til livsutfoldelse og selvrealisering[3].

Slik ungdommen har svart opplever de at det er et greit tilbud av fritidsaktiviteter i Berlevåg, men at det er lite som skjer på plassen utover dette. At ungdommen synes det er greit med fritidsaktiviteter kan ses i sammenheng med ungdata-tall hvor 67% svarer at de er med i organisert lag eller forening og dette er relativt høyt sammenlignet med gjennomsnittet for fylket, da det er 59% av ungdommen som svarer det samme. I tillegg svarer 57% at de har

[2] Helsedirektoratet, 2018.
[3] Rapport IS- 2479 Gode liv i Norge. *Utredning om måling av befolkningens livskvalitet*. 2016.

vært med på annen organisert fritid den siste måneden. Dette er også noe høyere om man sammenlignet med Finnmark fylke hvor 44% svarer det samme.

At ungdommen ikke hadde noen negative tilbakemeldinger på det organiserte fritidstilbudet sammenfaller med ungdata-tallene som indikerer at ungdommene er tilfredse med dette tilbudet.

Det som derimot fremkom var at ungdommen savner flere arrangementer og de opplever at de kun har ungdomsklubben som et uformelt sosialt møtested og at den derfor burde være åpen flere dager i uken.

Når det gjelder kulturtilbudet er det 67% som svarer at det er svært eller nokså bra. Det blir nevnt at stedet mangler et kulturhus, samtidig som ungdommene svarer at det som blant annet bidrar til trivsel på skolen er den kulturelle skolesekken.

Fysisk utforming

Utformingen av de fysiske omgivelsene har mye å si for hverdagen og livsutfoldingen til folk. Gode offentlige rom og møteplasser kan fremme kontakt mellom mennesker og er viktig for det sosiale livet på stedet. Grønne områder åpner for rekreasjon, fysisk aktivitet og naturopplevelser. Ved å ta vare på kulturminner og kulturmiljø styrker stedet sitt særpreg og identiteten. Arkitektur, historiske bygg og bymiljø er òg med på å skape identitet og opplevelse av senterområdet[4]

I tilbakemeldingene fra ungdommen trekkes det frem at det ikke finnes noen parkområder i Berlevåg hvor ungdommen kan møtes. Dette innebærer at ungdommen opplever at de ikke har en uformell sosial møteplass ute i sentrum hvor de kan møtes. Savnet etter en utendørs møteplass ble også nevnt av ungdommen på folkemøtet 22 mai. Under dette møtet kom det fram at det var for få sitteplasser/benker i sentrum og at benken som står ved gatekjøkkenet ikke blir brukt i så stor grad, da de hevdet at det ble for mye lukt der.

Som et konkret tiltak fra ungdommen blir Telegrafbygget nevnt som en mulig møteplass ettersom det tidligere var en møteplass der med platting og benk(er) utenfor. Det ble også nevnt at sentrum burde hatt mer blomster og pynt for økt trivsel.

[4] Mld.St. 18 Berekraftige byar og sterke distrikt. (2016-2017) s. 7.

Når vi spurte ungdommen om det var noen fysiske plasser som burde vært annerledes enn hva de er i dag svarte ungdommene at veiene i Berlevåg burde vært oppgradert og at det mangler anviste parkeringsplasser i sentrum. Dette var også noe som ungdommen på folkemøtet var opptatt av og gjentok at det ikke finnes anviste parkeringsplasser i sentrum og de savnet regulering i forhold til dette. I tillegg ble det nevnt at det skulle vært fortau i sentrum, ettersom det kan være skummelt for de yngste og de med barnevogn å ferdes der. Utover dette savnet de en rundkjøring ved samfunnshuset ettersom krysset oppleves som uoversiktlig.

Ser vi disse tilbakemeldingene i forhold til *kartleggingen av trafikkfarlige forhold på skolevei* (bolyst 2018) er det de samme utfordringene som blir nevnt i den rapporten. Det vil si at elevene savner en rundkjøring ved samfunnshuset. Mangelen på fortauskanter eller tydelig markert veiskulder gjennom sentrum er også noe som de mener bidrar til å skape et utrygt miljø for myke trafikanter. Når det gjelder parkering mener de også at parkeringsplasser er en utfordring i sentrum noe som bidrar til vilkårlig parkering i sentrum. I rapporten blir det også nevnt at det er dårlig oppmerking for fotgjengeroverganger, noe som er problematisk da noen av disse kryssene kan være trafikkert, spesielt på ettermiddagstid.

Tilbakemeldingene fra elevene viser at nesten 90% av elevene går eller sykler til skolen på sommerstid. På vinterstid er det 62% som svarer at de enten bruker spark, sykler eller går til skolen. I den sammenheng svarer rundt 26% av elevene har opplevd farlige situasjoner i trafikken.

Utover dette blir også veien til flyplassen nevnt som et turområde og i den forbindelse skulle elevene gjerne sett at det var en sykkel/gangvei til flyplassen som et sikkerhetstiltak.

Fjærtoft blir også trukket fram som noe som burde vært annerledes i sentrum enn hva det er i dag, bygget ble beskrevet som stygt og utslitt. I tillegg trekker ungdommen fram at enkelte hus kunne trengt oppussing.

Under folkemøtet 22 mai ba jeg ungdommene om å beskrive Berlevåg sentrum og da svarte de følgende; «Slitt», «parkeringsplass», «spøkelsesplass», «alle går midt på veien», «ikke trafikk». Når det ble spurt om de kunne si noe positivt om sentrum svarte de; «åpent» og «lett for bilene å parkere».

I begrepet stedsidentitet gjenspeiles en dobbelthet fordi det brukes både om steders egenart, særpreg og karaktertrekk («Identity of place») og om menneskers følelser for og tilhørighet til

et sted («Identity with place»). De fysiske omgivelsene og de følelsesmessige båndene til stedet er således nært knyttet til hverandre.

Når ungdommen skulle beskrive Berlevåg sa de følgende;

Når vi ser på beskrivelsen er det i hovedsak relasjoner, aktiviteter og naturen som blir trukket fram når ungdommen skal beskrive stedet og ingen fysiske bygninger eller steder. Det er først når det blir spurt konkret om hvilke plasser de ville visst til besøkende at følgende blir nevnt; skolen, «plastkveita», jernbanebrua, linken og moloen. De ulike stedene og «plastkveita» viser til steder som ungdommen er fornøyd med (og kanskje litt stolt av) og således blir disse stedene betydningsfulle for ungdommen, og derfor blir det viktig for kommunen å ivareta disse stedene.

Natur

Under dette punktet måles forskjellige egenskaper ved miljøforholdene. Verdifulle egenskaper det er aktuelt å finne mål på er ro og fred, og tilgangen til ren luft/rent vann og rekreasjonsområder. Mye tyder på at tilgang til, og utsikt mot, parker og grøntområder har positive virkninger på opplevd livskvalitet.

Det fremkommer at ungdommen fremhever stedets natur når de skal beskrive Berlevåg; «spennende natur», «fin natur» og «mye fjell». Ut over dette svarer også ungdommen at de opplever turområdene som fine og at det er kjekt med turmål.

Møteplasser

Dersom det i lokalsamfunnet er gode og rimelige fritidstilbud og møteplasser for barn og unge, kan dette være med på å fremme gode relasjoner mellom ungdommene og hindre at noen blir stående utenfor[5]. Når vi ser på ungdata-tall så forteller disse at ungdommen i Berlevåg ofte treffer vennene sine ute. Ungdommen selv svarer at de pleier å møte vennene sine på ungdomsklubben, hjemme hos hverandre og gjennom spill på internett. Ungdata-tall viser at 76% bruker mer enn 3 timer foran skjerm og samtidig svarer 48% at de er sosiale på nett, noe som betyr at ungdommen også benytter internett som en møteplass.

I tillegg blir kiosken trukket fram som en aktuell uformell sosial møteplass.

Når vi spurte ungdommen hva en møteplass bør inneholde for at ungdommen skal bruke den aktivt svarte de; spill/underholdning, musikkinstrumenter/anlegg, mat og drikke og sofa.

Vi spurte også ungdommen om hvilke møteplasser som bidrar til å skape vennskap og der svarte de skolen, ungdomsklubben, LAN, aktivitetsdager og SiB.

Når vi spurte hva foreldrene kunne bidra med for at ungdommen skulle trives bedre i Berlevåg var det noen som svarte at de burde få lov til å samles hjemme hos hverandre. Dette kan ses på som et uttrykk for det som har blitt nevnt tidligere, nemlig at ungdommene ikke opplever at de har tilstrekkelig med aktuelle møteplasser.

Alternative møteplasser som utformes på en slik måte at de er tilgjengelige for alle kan være veldig viktig da dette kan bidra til å utjevne sosiale forskjeller[6].

Alternative møteplasser ble også nevnt i forbindelse med folkemøtet 22 mai på Stortua. Her kom det innspill fra ungdommen at man kunne ha delt inn idrettshallen slik at ungdommen kan drive med forskjellige aktiviteter på egenhånd eller bare ha en plass å «henge».

De eldre ungdommene svarte på folkemøtet at bilene ble deres møteplass i sentrum. Det fremkommer at ungdommene savner en kafe da de opplever at Velferden og puben av ulike

[5] Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil Berlevåg 2019.
[6] Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil Berlevåg 2019.

grunner ikke har et godt nok tilbud slik de fremstår i dag. Etter temakvelden og folkemøtet fremkommer det ganske tydelig at stedet mangler en samlingsplass for de ulike aldersgruppene. De yngste ungdommene savner bedre åpningstider på ungdomsklubben og tilgang til idrettshallen. De eldre ungdommene savner en kafe, noe som også kom frem at den øvrige befolkningen savner under fremlegget på folkemøtet: «Trenger vi et skikkelig sentrum? Hva skal det inneholde?».

Skole/utdanning

Skolen er en arena for faglig og sosial utvikling. Barn og unge har rett til et trygt og godt skolemiljø[7]. Dette temaet stod sentralt i spørsmålsutformingen da ungdata-tall viste at trivselen på skolen er lav i forhold til resten av landet, og i tillegg til dette, nedadgående i forhold til tidligere år:

«Fornøyd med skolen?»
«42 % var svært eller litt fornøyd med skolen, mot 66 % i landet for øvrig. Jenter er mer fornøyd enn gutter. De er også mindre fornøyd i 2018 enn tidligere».

Når det ble spurt om hva som bidrar til trivsel på skolen svarte ungdommen at det var aktiviteter, medelever og venner, utetimer, den kulturelle skolesekken og enkelte lærere. Når det ble spurt om hva som hemmer trivsel på skolen svarte ungdommen at det var noen lærere som hemmet trivsel, samt at mobbing hemmet trivselen.

Når det gjelder mobbing svarer de aller fleste at de har inntrykk av at det finnes mobbing på skolen. Det som i midlertidig kommer fram er at det tilsynelatende finnes mer mobbing på mellomtrinnet enn på ungdomsskolen. Ungdommen svarte; «ja, i mindre grad på ungdomsskolen, mellomtrinnet virker mye verre», og «ikke på ungdomsskolen, men på de andre trinnene». Dette er et interessant funn og bør undersøkes nærmere da barn og unge som opplever mobbing har betydelig økt risiko for å få psykiske problemer, søvnvansker og kroppslige plager som hodepine og magesmerter[8].

[7] Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil Berlevåg 2019
[8] Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil Berlevåg 2019

Skoletilbud

Det er viktig å være oppmerksom på at lokalisering av skoletilbud kan ha betydning for enkeltelevers utdanningsløp. Forskere ved Senter for økonomisk forskning ved NTNU, viser for eksempel at nærhet til utdanningsprogram har en positiv effekt på sannsynligheten for å fullføre videregående opplæring. Og videre, at nærhet til skoler betyr noe bare i den grad det gir geografisk nærhet til mange unike utdanningsprogram.

Det å få oppfylt sitt førstevalg med hensyn til utdanningsprogram har betydning for om man fullfører. For elever som bor på steder med få valgmuligheter kan det «realistiske førstevalget», altså et førstevalg som er formet av utdanningstilbudet på stedet, være utdanningsprogrammer som de strengt tatt ikke er så interesserte i. Siden alternativene er begrenset er valgene allerede gjort for elevene, og effekten kan bli at elever tar fatt på utdanningsprogram som de i utgangspunktet mangler motivasjon for. Eller at elever flytter hjemmefra veldig tidlig for å kunne ta det utdanningsprogrammet som de helst vil, eller at de pendler lange distanser for å oppfylle sitt primære ønske. Alt dette kan være med på å øke sannsynligheten for avbrudd i skolegangen[9].

Under folkemøtet 22 mai mente ungdommen at man burde få utvidet LOSA-programmet og at man burde opprette Berlevåg kompetansesenter hvor ungdommen kan ha et oppholdssted for blant annet nettstudier. Et slikt senter vil kunne væren en naturlig arena der næringsliv, offentlig virksomhet, akademia, investorer og studenter bygger en plattform for innovasjon og entreprenørskap som sammen kan gi økt verdiskaping for aktørene og kommunen.

[9] Unn Doris Bæck og Gry Paulgaard. 2013.

Livskvalitet

Livskvalitet handler om å oppleve glede og mening, vitalitet og tilfredshet, trygghet og tilhørighet, om å bruke personlige styrker, føle interesse, mestring og engasjement. Livskvalitet er derfor en viktig verdi i seg selv. I tillegg har livskvalitet sammenheng med helserelaterte gevinster som bedre fysisk og psykisk helse, sunnere livsstilvalg, sterkere nettverk og sosial støtte. Livskvalitet og trivsel styrker også motstandskraften i møte med belastninger. Opplevd livskvalitet er derfor viktig for den enkelte, og kan også bidra til gode familierelasjoner, oppvekstkår, fungering i arbeidslivet, og til bedre helse i befolkningen. Fokus på livskvalitet er derfor viktig i det moderne folkehelsearbeidet[10].

Trivsel

Under temakvelden spurte vi innledningsvis hvilke assosiasjoner ungdommen får når de hører ordet trivsel. De svarte følgende;

[10] Ragnhild Bang Nes. 2017. https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/livskvalitet-og-trivsel/livskvalitet-og-trivsel-i-norge/

Ungdommene fikk senere anledning til å diskutere hva trivsel betyr for de. Da svarte ungdommen følgende; venner, arrangementer, kino, fritidsaktiviteter, spill, musikk, SiB og møtesteder. Det ble også spurt hvordan ungdommen selv kan skape trivsel for hverandre i hverdagen og da ble følgende nevnt; inkludering, arrangere aktivitetsdager, engasjement og å være snill med hverandre.

Her kan vi se av tilbakemeldingene at de sosiale arenaene og opplevelse av tilhørighet er viktige elementer for trivselen til ungdommen i Berlevåg.

Samhold

I følge tilbakemeldingene har ungdommene de samme vennene både på fritiden og på skolen. At man har forskjellige interesser og at det er få ungdommer blir nevnt som årsak dette. Når det ble spurt om hva som bidrar til et godt samhold ble ungdomsklubben, idrett og skolen trukket frem som svar på dette. Legger vi til de plassene som ungdommene mener bidrar til å skape vennskap kan vi inkludere LAN, aktivitetsdager og SiB i potten for hva de mener bidrar til å skape samhold og vennskap.

Videre spurte vi hvordan kommunen kan bidra til et bedre samhold og større trivsel blant ungdommen og her svarte ungdommen at det kan skje ved at det blir flere jobbmuligheter for ungdom, samt at det kommer flere møtesteder. I tillegg kom det fram at ungdommen ønsker å bli hørt i større grad enn hva de blir i dag.

Ser vi på tilbakemeldingene bør kommunen ha fokus på og legge til rette for aktiviteter som kan samle ungdommen på tvers av interesser og alder slik at ungdommen lettere kan etablere nye relasjoner og for å få et bedre samhold blant ungdommen.

Fremtidens Berlevåg

Når det gjaldt videre utdanning svarte 8 av 9 ungdommer via mentimeter at de ønsket å ta høyere utdanning. I tillegg var tilbakemeldingen at flere kunne tenke seg å flytte hjem om de fikk et relevant jobbtilbud i kommunen. De som svarte ja på dette begrunnet det med at det er fint og trygt for ungene å vokse opp på en liten plass. I tillegg føler disse på en slags erkjennelse av at lokalsamfunnet vil dø ut om de ikke flytter tilbake. Dette gjenspeiler det

som tidligere ble nevnt, nemlig hvor sterkt menneskers følelser for og tilhørighet til et sted faktisk kan være.

De som svarte nei til om de kunne tenkt seg å flytte hjem begrunnet dette med at det ikke var noen framtid i Berlevåg, ettersom det blir færre og færre mennesker i kommunen. Det samme ble nevnt når ungdommen ble spurt om de så for seg en fremtid i Berlevåg. Da svarte de at det finnes ikke jobbmuligheter for hverken ungdom eller voksne. Om dette er tilfellet, eller om det har blitt en negativ talemåte som egentlig ikke er en sannhet, er det viktig å finne måter å få stoppet den negative praten blant ungdom på.

Noen svarte også at de kun så en framtid i Berlevåg på grunn av den nye hydrogen parken som skal bli etablert. Basert på tilbakemeldingene fra ungdommene virker de ikke til å ha særlig tro på framtiden i Berlevåg og dette kan henge sammen med at det heller ikke oppleves som om de har tiltro til at næringslivet kan bidra til at de får seg jobb på stedet.

Når det ble spurt om hva kommunen kan gjøre for at det skal bli større trivsel blant ungdommen i Berlevåg svarte de flere jobbmuligheter til voksne og ungdom.

Temaet jobb ble også tatt opp ved 7. klasses 17.mai tale hvor de ber om at det legges til rette for at de kan få jobb i Berlevåg både på nåværende tidspunkt som ungdom og i framtiden som voksne.

Disse tilbakemeldingene fra ungdommen indikerer at det blir viktig for kommunen (og næringslivet) i framtiden å kommunisere ut hva som faktisk finnes av jobbmuligheter for ungdom.

På folkemøtet 22 mai ga ungdommene tilbakemelding på at ungdommene må få innblikk i hvilke muligheter som finnes utenfor de tradisjonelle yrkene for å motivere til videre utdanning. De mente at høy lønn ikke var tilstrekkelig for å flytte tilbake, men at det burde være attraktivt på andre måter også for å tiltrekke de hjem igjen. De nevnte at 25 000 kr i stipend ikke var verdt å binde seg opp for til kommunen. I tillegg mente de at 50 000 kr i startlån er for lite i forhold til å bygge/kjøpe seg bolig. Ungdommen mente derfor kommunen burde tilby bedre leiligheter enn hva som finnes i dag, slik at det skal bli mer attraktivt for de å flytte hjem igjen.

SWOT

Ved å gjøre en SWOT–analyse vil man kunne identifisere en Berlevågs styrker og svakheter, samt hvilke muligheter og trusler som stedet har sett fra ungdommens perspektiv. Analysen er på ingen måte en helhetlig analyse av situasjonen som Berlevåg befinner seg i, men som sagt er den laget med utgangspunkt i tilbakemeldingene fra ungdommen.

Styrkene og svakhetene er elementer som kommunen kan gjøre noe med. Styrker kan utnyttes og fremheves, mens svakheter må demmes opp for. Muligheter og trusler består av utenforliggende faktorer som kommunen ikke selv kan styre over – i hvert fall ikke direkte. Her kreves en litt annen strategi, der man ser på hvordan man kan utnytte mulighetene til sin fordel på den ene siden, og forberede seg best mulig på truslene på den andre.

	Styrker	Svakheter
Intern	✓ Fin natur ✓ Trygt ✓ Fiskerinæring ✓ Aktivitetstilbud	✓ Få ungdommer ✓ Få jobbmuligheter ✓ Få sosiale møteplasser/ åpningstid ungdomsklubb ✓ Ingen parkområder/benker ute i sentrum ✓ Få arrangementer ✓ Dårlige veier ✓ Stygge/slitte bygninger ✓ Mangler kulturhus
Ekstern	✓ Hydrogengass	✓ Økt fraflytting ✓ Nedlegging av LOSA
	Muligheter	Trusler

Omdømmebygging

Omdømmebygging av steder har fått stor oppmerksomhet de siste årene i Norge. Årsaken til dette er økt globalisering som medfører større konkurranse mellom steder som blir mer og mer lik. Ettersom det blir vanskeligere å skille steder fra hverandre har dette bidratt til at steders størrelse vinner fram i konkurransen for å tiltrekke seg turister, investorer, arbeidskraft og støtte generelt for å skape utvikling og vekst.

For å skape oppmerksomhet rundt et lite sted som Berlevåg vil det derfor være viktig å synliggjøre stedets unike og attraktive kvaliteter.

For å vurdere Berlevågs attraktivitet i forhold til ungdommenes opplevelse av stedet benyttes fem ulike identitetsdimensjoner som skal kunne si noe om ungdommenes opplevelse av stedets attraktivitet.

Plassen: *Denne dimensjonen baserer seg på stedets fysiske, estetiske betraktninger og kulturelle aspekter. Hvordan beskrives bygninger, hus og andre fysiske elementer?*

Her har vi sett at ungdommen er ganske misfornøyd med både det fysiske og estetiske ved stedet. Når det gjelder de fysiske og de estetiske manglene har ungdommen vært konkret på hva som skal til for at stedet, og ikke minst sentrum, skal bli mer attraktivt for de.

Potensialet: *Denne dimensjonen omfatter ungdommenes opplevelse av stedets muligheter når det kommer til økonomi, jobb og utdanning.*

Når det gjelder jobbmuligheter opplever ungdommen at det ikke er mange jobbmuligheter på stedet og de er opptatt av å beholde utdanningstilbudet de allerede har, og aller helst forbedre dette ved å få flere studieretninger ved LOSA. De opplever muligens tilbudet på LOSA som litt usikkert da de er avhengig av et minimum antall elever for at de skal kunne gå valgte studiespesialisering og således kunne bli værende i Berlevåg.

Pulsen: *Denne dimensjonen handler om i hvilken grad stedet appellerer til en urban livsstil, om ungdommen opplever at det er spenning og interessante ting å foreta seg på fritiden eller om stedet oppfattes som kjedelig.*

Ved denne dimensjonen har ungdommen vært ganske tydelig på at stedet ikke tilfredsstiller ungdommens ønske om spenning og interessante ting å foreta seg. De har for få uformelle sosiale møteplasser og de opplever at ungdomsklubben har åpent for få dager i uken.

Menneskene: *Denne dimensjonen sier noe om i hvilken grad ungdommene opplever innbyggerne som varme og vennlige, og hvor trygt stedet oppfattes.*

Vi har ikke spurt direkte om hvordan ungdommene opplever menneskene på stedet, men i beskrivelsen av Berlevåg sier de blant annet at det er: «hyggelig» og «å ha det gøy med venner». I tillegg svarte ungdommen på folkemøtet at alder ikke er en hindring for å være sammen, da det er så få mennesker på plassen, noe som innebærer at fokuset blir flyttet til interesser fremfor alder. Trygghet er også noe som blir trukket frem som en av fordelene ved å skulle bosette seg i Berlevåg, slik at denne dimensjonen virker til å generelt være en fordel med plassen for ungdommene.

Forutsetningene: *Denne dimensjonen omhandler infrastruktur og i hvilken grad ungdommen opplever tilgangen til grunnleggende stedskvaliteter som tilfredsstillende. Det innebærer kvaliteten av offentlig transport, offentlige tjenester slik som skoler og sykehus, idrettsfasiliteter etc.*

På denne dimensjonen fremkommer det at ungdommen er relativt fornøyd med Berlevåg skole, det ble dog nevnt at ikke alle lærerne bidro til trivsel. Det fremkommer, som tidligere nevnt, at ungdommen opplever at det finnes noe mobbing på Berlevåg skole, spesielt på mellomtrinnet. Utover dette virker det som om ungdommene er fornøyd med fritidstilbudene, men det kan virke som om de som ikke driver med organisert trening i særlig grad savner flere tilbud i form av flere uformelle sosiale møteplasser.

Anbefaling

Ser vi på SWOT`en og identitetsdimensjonene kan det skisseres noen fokusområder som kan antas å være nødvendig for Berlevåg kommune å ha fokus på for å øke ungdommenes livskvalitet og trivsel i hverdagen, samt for å forbedre ungdommenes opplevelse av stedets attraktivitet.

✓ **Fokusområde 1: Skole/Utdanning**

- Vurdere hvilke fordeler et kompetansesenter kan ha for ungdommen i Berlevåg.
- Opprettholde dagens tilbud på LOSA og jobbe for å tilby et bredere spekter av studiespesialiseringer.
- Vurdere å undersøke nærmere angående mobbing på mellomtrinnet

✓ **Fokusområde 2: Møteplasser**

- Øke åpningstidene på ungdomsklubben
- Økt fokus på sentrumsplanleggingen - «Make sentrum great again».
- Vurdere om idrettshallen kan bli en møteplass for ungdommene som ikke ønsker å ta del i organisert trening.

✓ **Fokusområde 3: Ungdomsråd**

- Skape et velfungerende og engasjert ungdomsråd. Ungdomsrådet kan ta tak i ungdommenes utfordringer og bidra til å skape trivsel og spenning i form av for eksempel flere arrangementer som har blitt nevnt som en mangelvare på stedet.
  Det at barn og unge deltar aktivt i planleggingen sammen med voksne gjennom ungdomsråd, er viktig for å lykkes med utviklingen av gode lokalsamfunn. Når barn og unge deltar, skaper det engasjement og ansvarsfølelse, og tiltakene treffer ungdommenes behov bedre[11], noe som igjen vil være med på å styrke ungdommenes følelser og tilhørighet til Berlevåg.

[11] Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil Berlevåg 2019.

- I tillegg kan kommunen lage en arbeidsgruppe hvor viktige attraktivitetsspørsmål blir diskutert med ungdomsrådet, slik som f.eks. jobbmulighetene som finnes i Berlevåg og stipendordningen som tilbys studentene.

Veien videre

En av de absolutte suksessfaktorene i et prosjekt som dette er oppfølgingen. Det er nå Berlevåg kommune skal vise at de klarer å anvende sin nyvunne kunnskap om ungdommens behov og ønsker. Når man jobber med ungdom er det viktig at det kjapt kommer noen synlige resultater. Dersom man somler med oppfølgingen, risikerer man å miste mye av engasjementet og tilliten man bygger opp gjennom medvirkningsprosesser.

Medvirkning skaper forventninger, og det bør gå klart fram av dialogen hva innspillene skal brukes til og hva som er tidsperspektivet i den videre planprosessen. En god anledning for oppfølging i forhold til ungdommene som har medvirket vil være ved SiB 2019 hvor man har tenkt å ha et møte med ungdom som er borteboende. Denne anledningen vil være en naturlig arena for å formidle hva kommunen tenker i forhold til tidsperspektiv og eventuelle tiltak til deres utfordringer.

Til slutt som en påminnelse om at folkehelsearbeid er et ansvar for alle forvaltningsnivåer, men det er i første rekke kommunene som er pålagt ansvar for folkehelsearbeidet. Et lokalt folkehelsearbeid krever et sterkt lokalt engasjement med utgangspunkt i lokalsamfunnet og kommunestyret. Først når lokalsamfunnet og kommunen eier utfordringene og utnytter mulighetsrommet som finnes lokalt, er det mulig å oppnå betydelige resultater.

Referanseliste

- Folkehelseinstituttet. Folkehelseprofil Berlevåg 2019. https://khp.fhi.no/PDFVindu.aspx?Nr=2024&sp=1&PDFAar=2019
- Ragnhild Bang Nes. 2017. *Fakta om livskvalitet og trivsel i Norge.* https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/livskvalitet-og-trivsel/livskvalitet-og-trivsel-i-norge/
- st. meld. 18 (2016-2017) *Berekraftige byar og sterke distrikt*. https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-18-20162017/id2539348/sec1
- St.meld. nr. 19 (2018–2019). *Folkehelsemeldinga: Gode liv i eit trygt samfunn.* Helsedirektoratet, 2018. https://www.helsedirektoratet.no/tema/folkehelsearbeid-i-kommunen/program-for-folkehelsearbeid-i-kommunene.
- Unn Doris Bæck og Gry Paulgaard. 2013. *Skolekutt på distriktsungdommens skuldre.* https://www.nordlys.no/debatt/skolekutt-pa-distriktsungdommens-skuldre/o/1-79-6984281

Vedlegg

Tema 1: Lokalsamfunn

Hvordan opplever dere fritidstilbudet i Berlevåg? (Kultur- og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser etc.).

~~Lite fritidsaktiviteter~~
greit med fritidsaktiveter, lite folk som kommer når det er tilbud
Ønsker flere arrangemanger f.eks. på idrettsalen

Sosiale møteplasser er det lite av, i helgene er det klubb
Ønsker mer i ukedagene ~~Ikke~~ det e greit

Hvordan opplever dere den fysiske utformingen av Berlevåg? (grønt områder, turområder, parkområder etc.)

fint med turmål

Selve naturen er nydelig

~~Måså~~

Ser dere en fremtid for dere i Berlevåg? Hvorfor/hvorfor ikke

de fleste sier ja.

fint for ungene å vokse opp på en liten plass

trygt

lokalsamfunnet dør HELT ut hvis vi ikke kommer tilbake

Tema 1: Lokalsamfunn

Hvordan opplever dere fritidstilbudet i Berlevåg? (Kultur- og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser etc.).

Møte Plasse: Klubben

Hvordan opplever dere den fysiske utformingen av Berlevåg? (grønt områder, turområder, parkområder etc.)

Vi har 2 Parker Men det er veldig lite og gjøre der

Ser dere en fremtid for dere i Berlevåg? Hvorfor/hvorfor ikke

Hydrogen Parken er det eneste der
så Noen ser ikke fremtid her

Tema 1: Lokalsamfunn

Hvordan opplever dere fritidstilbudet i Berlevåg? (Kultur- og fritidsaktiviteter, tilgang på sosiale møteplasser etc.).

lite utvalg av alt

lite møteplasser

(Kultur hus)
↳ mangler

Hvordan opplever dere den fysiske utformingen av Berlevåg? (grønt områder, turområder, parkområder etc.)

fine tur områder

ingen Park områder

Ser dere en fremtid for dere i Berlevåg? Hvorfor/hvorfor ikke

Nei!

Verken skole eller jobbmuligheter for ungdom. (ikke for voksne heller)

Lite sted med få folk. er ingen fremtid for oss.

Tema 2: Skole/utdanning

Hva er det som bidrar til trivsel på Berlevåg skole/Lósa? (stryk over alternativet som ikke passer)

Ping-pong

Aktiviteter i friminuttene

Elevene/venner

utetimer

Den kulturelle skolesekken

Hva er det som hemmer trivsel på Berlevåg skole/Lósa? (stryk over alternativet som ikke passer)

usikker

Henger dere med andre venner på skolen enn de dere er sammen med på fritiden? – Hvorfor/hvorfor ikke?

~~Nei~~

Ja

~~Har venner som går på Losa eller bor borte~~
har venner som går på losa eller bor borte
men e litt med samme folkene på fritidda og skolen
lite ~~ut~~valg

Har dere inntrykk av at det finnes mobbing på skolen?

Ja

i mindre grad på ungdomskolen
mellomtrinnet virker mye ~~verre~~
verre

Ville dere flyttet hjem etter en høyere utdannelse om dere fikk et relevant jobbtilbud? Hvorfor/hvorfor ikke?

Ja

Jobbtilbud har mye å si på om vi kommer tilbake

de fleste ønsker å komme tilbake etter skole

Tema 2: Skole/utdanning

Hva er det som bidrar til trivsel på Berlevåg skole/~~Losa?~~ (stryk over alternativet som ikke passer)

enkelte Lærere bidrar til trivsel på Berlevåg skole

Hva er det som hemmer trivsel på Berlevåg skole/~~Losa~~? (stryk over alternativet som ikke passer)

enkelte Lærere hemmer trivsel på Berlevåg skole!

Henger dere med andre venner på skolen enn de dere er sammen med på fritiden? – Hvorfor/hvorfor ikke?

Nei det gjør vi ikke, fordi alle har forskjellige interesser ♡

Har dere inntrykk av at det finnes mobbing på skolen?

ikke på ungdomsskolen, men på de andre trinnene.

Ville dere flyttet hjem etter en høyere utdannelse om dere fikk et relevant jobbtilbud? Hvorfor/hvorfor ikke?

Nei, det er ingen fremtid i Berlevåg. det blir bare mindre og mindre folk her

Tema 2: Skole/utdanning

Hva er det som bidrar til trivsel på Berlevåg skole/Losa? (stryk over alternativet som ikke passer)

Jeg alle kommer overens

Hva er det som hemmer trivsel på Berlevåg skole/Losa? (stryk over alternativet som ikke passer)

Mobbing

Henger dere med andre venner på skolen enn de dere er sammen med på fritiden? – Hvorfor/hvorfor ikke?

NEI

Har dere inntrykk av at det finnes mobbing på skolen?

NEI

Ville dere flyttet hjem etter en høyere utdannelse om dere fikk et relevant jobbtilbud? Hvorfor/hvorfor ikke?

NEI

Tema 3: Møteplasser

Hvor pleier dere å møte vennene deres?

hjemme hos hverandre

klubben

skoln

gjennom spill

internett

om sommeren ute

gjennom trening og aktiviteter

Hva bør en naturlig møteplass inneholde for at dere skal bruke den aktivt?

likt klubben

musikk og anlegg

underholdning/spill

Visst du fikk besøk, hvilke steder i Berlevåg ville du vist frem? –Hvilke ville du unngått? -Hvorfor?

Vist: klubben
Skoln
jernbanebrua – om sommeren
Molen

Ikke vist: måsen

Er det noen steder i Berlevåg som du mener burde være annerledes enn hva de er i dag? – Hvorfor?

fjerlott – stygt/utslitt

Stygge utslitte hus

enkelte veier

Tema 3: Møteplasser

Hvor pleier dere å møte vennene deres?

Klubben og hjemme (Skolen og Kiosken)

Hva bør en naturlig møteplass inneholde for at dere skal bruke den aktivt?

Høyttalere, spill/ video spill, musikk instrumenter, mat og drikke (ikke gratis), Sofa , ~~Sanger~~

Visst du fikk besøk, hvilke steder i Berlevåg ville du vist frem? –Hvilke ville du unngått? -Hvorfor?

Ville vist frem: Skolen (fordi det er fint), plastkvelta (som vi har laget)

Ville unngått: Kaia (pga. måkar (mås)), og resten av Berlevåg

Er det noen steder i Berlevåg som du mener burde være annerledes enn hva de er i dag? – Hvorfor?

Kaia (mås), veiene i Berlevåg, parkeringsplasser (har ingen)

Tema 3: Møteplasser

Ragnar:

Hvor pleier dere å møte vennene deres?

lekeplassen

AHMadi:

Hva bør en naturlig møteplass inneholde for at dere skal bruke den aktivt?

Gress/ ~~Ved~~

Musikk

Bra Høytalere

Visst du fikk besøk, hvilke steder i Berlevåg ville du vist frem? –Hvilke ville du unngått? -Hvorfor?

Linken

Er det noen steder i Berlevåg som du mener burde være annerledes enn hva de er i dag? – Hvorfor?

Skolen Siden Læreren er dum og de Hører ikke på Hva Vi har og Si

Tema 4: Trivsel

Hva betyr trivsel for dere?

Venner, arrangementer, kino (bedre kinosal),

Hvordan kan vi skape trivsel for hverandre i hverdagen?

Engasjere,

Hva bidrar til et godt samhold blant ungdommen i Berlevåg? Hva hemmer eventuelt et godt samhold?

Det er ikke samhold blant ungdommen i Berlevåg.

Det som hemmer er forskjellige interesser og lite ungdom.

Hvordan kan kommunen bidra til et enda bedre samhold og enda større trivsel blant ungdommen i Berlevåg?

Flere jobbmuligheter til voksne og ungdom.

Flere møtesteder.

Tema 4: Trivsel

Hva betyr trivsel for dere?

Venner, fritidsaktiviteter, spill, musikk, sib, møtesteder,

Hvordan kan vi skape trivsel for hverandre i hverdagen?

inkludere, møtes, [illegible] si hei, snill, arrangere aktivitetsdager

Hva bidrar til et godt samhold blant ungdommen i Berlevåg? Hva hemmer eventuelt et godt samhold?

Hjelper - klubben, idrett, skolen

Hjelper ikke

Hvordan kan kommunen bidra til et enda bedre samhold og enda større trivsel blant ungdommen i Berlevåg?

arrangere aktivitetsdager eller LtN

Tema 4: Trivsel

Hva betyr trivsel for dere?

og Være Snill og at andre ikke
Prøver å være utsende

Hvordan kan vi skape trivsel for hverandre i hverdagen?

Hei du ser Sin ut idag
du er en snill person :)

Hva bidrar til et godt samhold blant ungdommen i Berlevåg? Hva hemmer eventuelt et godt samhold?

og Prate i lag

Hvordan kan kommunen bidra til et enda bedre samhold og enda større trivsel blant ungdommen i Berlevåg?

Høre mere på OSS Ungdom og andre folk

Hvilke møteplasser bidrar til å skape vennskap?

Skolen og klubben

Hva kan foreldrene bidra med for at ungdommen skal trives bedre i Berlevåg?

Ingenting?

Hvilke møteplasser bidrar til å skape vennskap?

Klubben og Spill: Moristar Planet
Klubb Pengiun terraria battel royal
Minecrast

Hva kan foreldrene bidra med for at ungdommen skal trives bedre i Berlevåg?

Kjøpe ossalkohol/Ligg

Hvilke møteplasser bidrar til å skape vennskap?

klubben, LAN, Aktivitetsdager, Sib

Hva kan foreldrene bidra med for at ungdommen skal trives bedre i Berlevåg?

prøve å få [illegible] barna sine ut

la oss samles hjemme hos hverandre

Skriv ned tre ting som er viktig for at dere skal ha det bra i Berlevåg:

Burger King 🙂/KFC
Flere Selkk
Mere aktiveter får Ungdom

Skriv ned tre ting som er viktig for at dere skal ha det bra i Berlevåg:

Mer ungdom, flere møtesteder, Free Wifi everywhere

Skriv ned tre ting som er viktig for at dere skal ha det bra i Berlevåg:

- Venner
- Møtesteder
- Internett

7. klasses 17. Mai tale 2019

Kjære alle sammen. Vi er samlet her i dag fordi det er tradisjon. Det er tradisjon i Berlevåg at 7. trinn holder tale. På denne dagen går vi i tog med fløyte og flagg. Vi synger foran Helsesenteret. Vi spiser sukkerspinn, pølser, is og drikker slush.

I dag er det 17. mai. Vi feirer at vi fikk vår egen grunnlov. Vi fikk grunnloven i 1814. Det var noen mektige menn som skrev grunnloven for 205 år siden. De møttes på Eidsvoll. De kom fra hele Norge, unntatt fra Nord-Norge. Det var langt å dra, og liten tid å komme seg dit på. Imens de mektige mennene var samlet på Eidsvoll, ga de som vant Napoleonskrigen Norge til Sverige. Etter noen måneder ble det krig mellom Norge og Sverige, men Norge ga seg fort. Norge måtte ha svensk konge, men vi fikk lov til å beholde grunnloven og stortinget vårt. Det var bra at vi fikk lov til å beholde grunnloven og stortinget vårt, for da ble vi mer selvstendige og kunne bestemme mer selv.

På grunn av grunnloven fikk vi ytringsfrihet. Det betyr at vi har lov til å si og mene det vi vil. Vi mener at vi må tenke på fremtiden. Fremtiden til Berlevåg og fremtiden til jorda. Vi mener at havet har blitt en søppelplass. Vi mener at de voksne må ta ansvar, for når de forsøpler, går det utover oss som skal leve i framtiden, vi får det dårligere, og det må vi gjøre noe med! Dyr som bor i havet spiser og setter seg fast i plast og søppel, og noen arter er utrydningstruet på grunn av søpla vi mennesker kaster. Vi som bor så nært kysten må tenke på å plukke søppel langs strendene, og passe på at fiskebåtene ikke kaster søppel i havet. Vi må stå sammen for å gjøre verden til et bedre sted.

Videre ønsker vi å bruke vår ytringsfrihet til å minne alle på at det er ungdommen som er framtiden til Berlevåg. Berlevåg må gjøre det åpent for sommerjobber og jobber til ungdom, og også sørge for at vi kan få jobb her senere når vi er voksne. Ingen vil bli her når det ikke er jobber å få.

Forside: Kartlegging av trafikkfarlige forhold på skolevei		Jakten på BOLYST
Skole: Berlevåg skole		
Utfylt av klasse: 8. og 9.klasse		
Dato: 10.- 14.09.2018		

Melding til kommunen:

Vi ber om at denne rapporten behandles i kommunestyret og at skolens elever får tilbakemelding på hva kommunen kan gjøre med de forhold som er påpekt i denne rapporten.

Hans Mathias Andersen Frida A Ahmad Rashid

Simen O. A Astrid

Iselin M

Ragnar Av

Krister odd Roar

Sandra Sofie

Maria

Matas

Generell kartlegging

Berlevåg kommune

Jakten på BOLYST

Beskrivelser av skoleveiruter

Kart over de mest brukte rutene elevene bruker til og fra skolen.

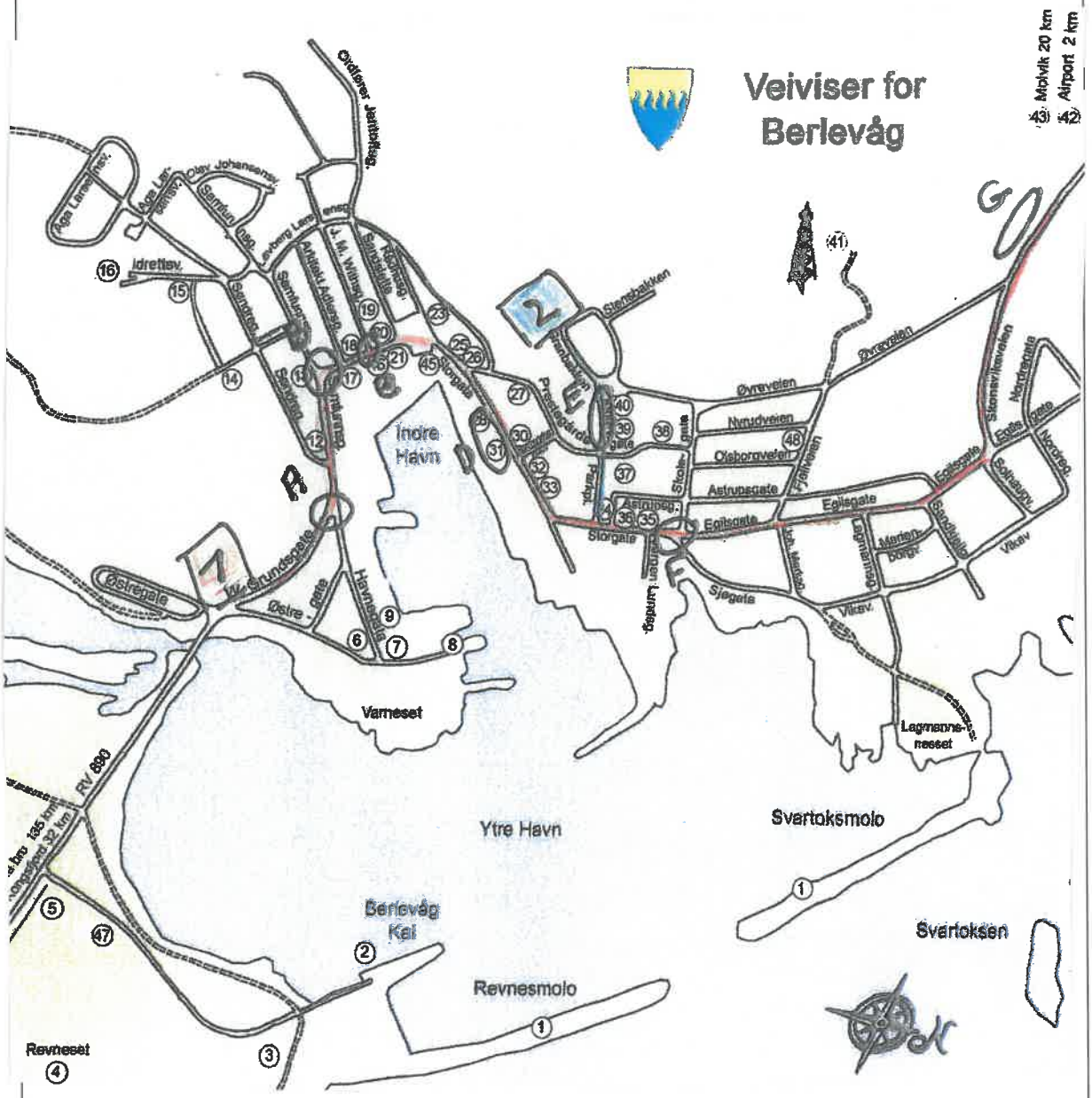

Beskrivelse av rute 1- rød rute

Hovedgata gjennom Berlevåg; Samfunnsgata – Storgata – Egils gate – Skonsviksveien til flyplassen.

Veier er eid av fylkeskommunen, fartsgrensa er 50 km/t gjennom hele sentrum. Bør farten reduseres til 40 km/t? Det er veikryss i gata som kan være uoversiktlige og farlige. A-C og F. B er et stort veikryss ved samfunnshuset der elevene gjerne ser for seg en rundkjøring. F, krysset Egils gate/ Skolegata/Sjøgata. Der kan det være trafikkert, særlig på ettermiddagen. Fotgjengeroverganger mangler ved noen av disse kryssene.

Parkering: Ved matbutikkene er det stor trafikk om ettermiddagen. Det er ingen oppmerka parkeringsplasser, bilene står hvor som helst, ofte med motoren i gang mens førerne er i butikken.

Denne gata mangler tydelig separering for myke trafikanter; fortau eller tydelig markert veiskulder. Det er også bemerket at sykkelvei til flyplassen hadde vært et sikkerhetstiltak, da mange bruker denne veien til turformål.

Beskrivelse av rute 2- blå rute

Granbakken – Kirkeveien – forbi skolen – Parkplassen

Dette er en kommunal vei, uten fortau eller veiskulder. Om vinteren er den særs utsatt for ulykker, da det er brøytekanter, veibanen er ofte glatt. Elever til og fra skolen er i stor fare.

Elevenes reisevaner

35 elever i aldersgruppen 5. til 9. trinn har besvart dette spørreskjemaet.

1 Slik kommer jeg meg til og fra skolen (sett kryss på det du oftest bruker. 2-3 kryss er greit):

28 – Jeg sykler i sommerhalvåret
3 – Jeg sykler i vinterhalvåret
18 – Jeg bruker spark i vinterhalvåret
12 – Jeg går (hele året)
4 – Jeg blir kjørt i sommerhalvåret
13 – Jeg blir kjørt i vinterhalvåret

2 Er det nok sykkelstativ på skolen når jeg sykler

26 – Ja
9 – Nei

3 Veien er strødd og trygg å gå på om vinteren:

21 – Ja
14 – Nei

4 Det er ofte store snøskavler langs skoleveien som gjør at det ikke er plass til meg:

6 - Ja

27 - Nei

5 Det er ofte store snøskavler i veikryss som gjør det vanskelig for biler å se meg:

12 - Ja

22 - Nei

6 Jeg bruker refleks til og fra skolen når det er mørkt:

23 - Ja

10- Nei

7 Jeg har opplevd noe farlig i trafikken til eller fra skolen:

10 - Ja

24 - Nei

Hvis ja, hva skjedde?

- I ET KRYSS BLE JEG NESTEN PÅKJØRT
- Jeg ble nesten påkjørt
- Nesten påkjørt
- Rask trafikk. Biler kjører nesten på feltet.
- Ble nesten påkjørt
- Bli påkjørt av bil
- Ble nesten påkjørt når jeg skulle sykle over veien
- Nesten påkjørt når jeg sykla
- Ble nesten påkjørt av brøyta

Detajert kartlegging av ruter til og fra skolen

Fyll ut ett skjema pr farlig forhold

Rute nr: 2 - blå rute

Punkt nr: E

Veieier: Berlevåg kommune

Jakten på BOLYST

Farlig forhold, sett kryss

Areal	Ikke eget areal for myke trafikanter	x
	Areal for myke trafikanter brukes til annet. F eks parkering	x
Synlighet	Dårlig sikt langs veien	
	Dårlig sikt i kryss og avkjørsler	x
	Ikke veilys	
	Dårlige veilys	X
Fart	Fartsgrensen er for høy	
	Fartsnivået er for høyt	x
	Det mangler fartsdemping	x
	Farlig krysningspunkt	x
	Farlig fotgjengerfelt	
Kryss	Uoversiktlig kryss	x
	Strekning med mange kryss og avkjørsler	
	Farlig busstopp	
	Mye trafikk	
	Annet	x

Kirkebakken ned til skolen; ingen veiskulder. Glatt om vinteren.

Trygg sone for av- og påstigning mangler. Evt. fartsdumper.

Manglende skilting generelt (gangfelt, fartssoner, skole, parkering - evt. parkering/stopp forbudt)
Trygg sone for av - og påstigning ved skolen

Forslag til løsning

-Lage fortau/ markert veiskulder i Kirkebakken
-Fartsdumper i veiene rundt skolen
-Trygg sone ved skolen, Parkplassen
-Parkeringsplasser for biler er mangelvare i Berlevåg. Elevene hadde mange forslag til områder som lett kan gjøres om til tydelige

Skisse, bilde eller illustrasjon av løsning

parkeringsplasser for biler. Det vil øke trafikksikkerheten for de myke trafikantene betraktelig.	

Risikomatrise; synliggjør risiko for de ulike klassetrinnene. 1 for første klasse, 2 for andre klasse osv.

Konsekvens / Sannsynlighet	Lettere skadd	Alvorlig skadd	Svært alvorlig skadd / drept
Liten			
Middels			
Høy			

Detajert kartlegging av ruter til og fra skolen

Fyll ut ett skjema pr farlig forhold

Rute nr: 1- rød rute		Jakten på BOLYST
Punkt nr: A-B-C-D-F og G		
Veieier: Finnmark fylke		

Farlig forhold, sett kryss

Areal	Ikke eget areal for myke trafikanter	X
	Areal for myke trafikanter brukes til annet. F eks parkering	X
Synlighet	Dårlig sikt langs veien	
	Dårlig sikt i kryss og avkjørsler	X
	Ikke veilys	X
	Dårlige veilys	X
Fart	Fartsgrensen er for høy	
	Fartsnivået er for høyt	X
	Det mangler fartsdemping	X
	Farlig krysningspunkt	X
	Farlig fotgjengerfelt	
Kryss	Uoversiktlig kryss	X
	Strekning med mange kryss og avkjørsler	X
	Farlig busstopp	
	Mye trafikk	

Storgt - hovedgata. Manglende skilting til parkering og markering av fotgjengerfelt.

	Annet	X	Manglende skilting generelt (gangfelt, fartssoner, skole, parkering - evt. parkering/stopp forbudt) Trygg sone for av - og påstigning ved skolen

Forslag til løsning	Skisse, bilde eller illustrasjon av løsning
- Farlige krysningspunkt; alternativ kan være å sette opp speil i krysset, få på plass skilta og markerte gangfelt, lage en rundkjøring i krysset ved samfunnshuset for god flyt i trafikken her - Redusere farten til 40km/t i hovedgata -Få opp flere skilt med 30 km/t i smågatene - Langs hele hovedveien må en sikre de myke trafikantene med gangfelt. -Kanskje gangveien bak Rådhuset kan bedres og gjøres om til sykkelvei; fra Samfunnshuset/ Samfunnsgata og til høyre ved Løvberg Larsens gate og videre bak Rådhuset til gangvegen til skolen. - Sykkelvei bør det og være til flyplassen. Her ferdes turgåere og syklere hver eneste dag. -Parkeringsplasser for biler er mangelvare i Berlevåg. Elevene hadde mange forslag til områder som lett kan gjøres om til tydelige parkeringsplasser for biler. Det vil øke trafikksikkerheten for de myke trafikantene betraktelig.	 Ved samfunnshuset; ingen fotgjengerovergang, sikring for myke trafikanter. Kan deler av indre havn ryddes og gjøres tilgjengelig for publikum, evt. til en fin parkeringsplass? Slik havna framstår nå er den lite attraktiv både for tilreisende og fastboende i Berlevåg.

Risikomatrise; synligjør risiko for de ulike klassetrinnene. 1 for første klasse, 2 for andre klasse osv.			
Konsekvens Sannsynlighet	Lettere skadd	Alvorlig skadd	Svært alvorlig skadd / drept
Liten			
Middels			
Høy			

Sammendrag av ungdataundersøkelsen i Berlevåg

Ungdata er et spørreskjemabasert verktøy som gir et bredt bilde av hvordan ungdom har det og hva de driver med i fritida. 23 temaer blir belyst i undersøkelsen, som omfatter ungdomstrinnet. 91 % av ungdommene besvarte skjemaene.

Fornøyd med foreldrene?

76 % svarte «svært fornøyd». Jevnt over er ungdommen i Berlevåg litt mer fornøyd enn i landet for øvrig. Marginalt flere jenter enn gutter var fornøyd, og de er mer fornøyd enn i tidligere undersøkelser.

Venner du kan betro deg til?

55 % svarte «helt sikkert». Dette er en del lavere enn i landet for øvrig. Fordelingen mellom gutter og jenter var ganske jevn.

Fornøyd med lokalmiljøet?

Bare 38 % var svært eller litt fornøyd med lokalmiljøet, mot 70 % i landet for øvrig. Jenter er klart mindre fornøyd enn gutter. Ungdommen er også klart mindre fornøyd i 2018 enn tidligere.

Fornøyd med skolen?

42 % var svært eller litt fornøyd med skolen, mot 66 % i landet for øvrig. Jenter er mer fornøyd enn gutter. De er også mindre fornøyd i 2018 enn tidligere.

Bruker du mye tid på lekser?

29 % bruker én time eller mer, mot 47 % i landet for øvrig. Gutter bruker vesentlig mye mer på lekser enn jenter. De bruker mindre tid på lekser enn tidligere.

Skulker du ofte?

71 % skulker aldri. Tallet for landet for øvrig er 79 %. Jenter skulker klart mer enn gutter. Andelen er litt høyere enn i 2016.

Tror du på et godt og lykkelig liv?

62 % svarer ja, identisk med landet for øvrig. Jenter har noe større tro enn gutter. Det er ikke store endringer fra tidligere.

Er du mye hjemme om kveldene?

Berlevågungdommen er mindre hjemmekjær enn snittet for Norge. 65 % av guttene og 92 % av jentene har vært sammen med venner hjemme hos hverandre minst to ganger siste uke. Prosentandelen går noe opp i forhold til tidligere år.

Har du vært ute med venner?

63 % svarer to ganger eller mer siste uke, mot 30 % i landet for øvrig. Jenter er vesentlig mer ute med venner enn gutter. Men i forhold til tidligere er andelen gått noe ned.

Sitter du mye foran en skjerm?

76 % svarer 3 timer eller mer i løpet av en dag, mot 54 % i landet for øvrig. Gutter bruker mye mer tid på elektroniske spill enn jenter, mens jenter bruker mer tid enn gutter på sosiale medier.

Er du mer i organisert fritid?

67 % svarer at de er med nå, som er likt med landet for øvrig. Tallet er litt høyere for jenter enn for gutter. Flere er med nå enn tidligere.

Hvor ofte trener du?

51 % trener 3 eller flere ganger i uka, mot 67 % i landet for øvrig. Gutter trener mer enn jenter. Omtrent like mange trener på egen hånd som i idrettslag. Andelen som trener i idrettslag øker.

Er du fornøyd med helsa?

55 % er litt eller svært fornøyd, mot 71 % i landet for øvrig. Men bare 10 % er svært fornøyd, mot 41 % i landet for øvrig. Fordelingen mellom kjønnene er omtrent lik. Andelen er en del lavere enn i 2016.

Spiser du mye frukt og bær?

46 % av jentene og 35 % av guttene oppgir at de spiser frukt og bær minst fire ganger i uka. Nasjonale data er utilgjengelig.

Spiser du mye godteri?

7 % av guttene og 15 % av jentene oppgir at de spiser godteri minst fire ganger i uka. Nasjonale data er utilgjengelig.

Bruker du reseptfrie medikamenter?

77 % svarer sjeldnere enn en gang i uka eller aldri. I landet for øvrig er tallet 84 %. Andelen som bruker medikamenter ukentlig eller daglig er svært mye høyere hos jenter enn gutter (46 % mot 6 %).

Er du plaget av ensomhet?

17 % svarer «ganske mye plaget», mot 19 % i landet for øvrig. Prosentandelen som er plaget av depressive symptomer er 8 % hos jentene mot 12 % hos guttene. Utviklingen i forhold til 2016 er en stor nedgang i depressive symptomer og en liten øking i ensomhet.

Hvor fornøyd er du med deg selv?

62 % er svært eller litt fornøyd, mot 60 % i landet for øvrig. Fordelingen mellom gutter og jenter er omtrent lik. Utviklingen er litt positiv i forhold til 2016.

Røyker du?

87 % har aldri røkt. Det er omtrent som i landet for øvrig. Jenter har røkt/snust litt mer enn gutter. Utviklingen i forhold til tidligere år er en sterk forbedring. Ingen snuser/røyker i 2018-undersøkelsen.

Har du drukket deg beruset siste år?

83 % svarer «ingen ganger» mot 88 % i landet for øvrig. Andelen jenter som har drukket seg beruset er imidlertid fem ganger så høy som gutter. Tallene er betydelig lavere enn i 2016.

Har du prøvd hasj eller marihuana siste år?

7 % har prøvd hasj eller marihuana, mot 3 % i landet for øvrig.

Blir du utsatt for mobbing?

17 % svarer en gang i måneden eller minst hver 14. dag. Tallet i landet for øvrig er 12 %. Andelen er betydelig høyere enn tidligere år.

Har du fått voldstrusler siste år?

90 % svarer «ingen ganger», likt med landet for øvrig. En noe høyere andel gutter har fått voldstrusler. Andelen er lavere enn tidligere år.

Hvor mange ganger har du vært i slåsskamp siste år?

74 % svarer «ingen ganger» mot 81 % i landet for øvrig.

Hvordan kan vi oppsummere dette?

De normative begrepene (som «fornøyd», «mye», «lite» osv.) brukes her i forhold til landsgjennomsnittet.

Berlevågungdommen er fornøyd med sine foreldre, men er lite fornøyd med skolen og enda mindre fornøyd med lokalmiljøet. De bruker relativt lite tid på lekser, og skulker litt mer. De er mer ute blant venner enn hjemme, og deltar i organiserte fritidsaktiviteter. Mange bruker mye tid foran skjermen. Det er ikke spesielt mye ensomhet eller depressive symptomer, og mange sier de er fornøyd med seg selv. En del, og særlig jenter, har vært beruset siste år. Det røykes og snuses svært lite. Det er noe mobbing i Berlevåg, men få voldstrusler.

Kartlegging av arealbehov for boligutvikling

I planprogrammet for Berlevåg kommunes samfunnsdel skal det utredes om dagens arealer for boligutvikling er tilstrekkelige. Dersom de ikke er det, skal det pekes på områder hvor det er mulig å utvide dagens arealer, eventuelt etablere nye. Utredningen skal også vurdere hvilke boligtyper det kan være aktuelt å satse på i framtiden.

Kort beskrivelse av boligstrukturen i kommunen

85 % av innbyggerne i kommunen eier boligen sin selv. 78 % av innbyggerne bor i eneboliger, og 14 % bor i tomannsboliger. (Kilde: SSB). Det er ganske lite tilbud av leieboliger mens etterspørselen er relativt høy. Insentivet til nybygging av selveierboliger er lavt, på grunn av forventet stort verdifall ved senere salg.

Det har vært svært liten netto tilvekst av boliger i kommunen siden år 2000, hvis man ser bort fra nybygging etter brann.

Demografiske forhold som vil påvirke boligstrukturen i kommunen

Den siste store utbyggingen av boliger skjedde mellom 1970 og 1980. Nesten alle nye boliger var eneboliger med relativt stor grunnflate, tilpasset familier. Det var i tråd med datidens trender. I 2019 er familiene mindre, det er flere enslige og det er flere som ønsker å leie framfor å eie.

Gjeldende grunnlag for boligpolitikken:

Boligplan for Berlevåg kommune ble utarbeidet i 2012. Boligplanen skal være kommunens hovedverktøy i boligarbeidet. Planen beskriver at mangelen på boenheter har hemmet rekruttering til mange deler av samfunnet. Det er beskrevet følgende tiltak:

- Bygging av hybler/leiligheter for unge i etableringsfasen samt arbeidstakere i privat næringsliv.
- Seniorboliger i form av leiligheter i bofellesskap med fellestjenester. Dette kan frigjøre boliger på markedet.
- Tjenesteboliger, primært leiligheter for rekruttering til kommunale fagområder.

Kommunen ønsker å tilrettelegge gjennom arealplanlegging, samt bruke Berlevåg Eiendomsselskap som tilretteleggende og koordinerende organ i større utbyggingsprosjekter. Kommunen vil regulere sitt samarbeid med private utbyggere gjennom utbyggingsavtaler. Det er formulert følgende målsettinger, med tidsplan:

1. Bygge ti hybler/leiligheter med ferdigstillelse høsten 2013.
2. Bygge seks seniorleiligheter i bofellesskap med ferdigstillelse høsten 2014.
3. Bygge to overgangshybler til psykiatrien med ferdigstillelse høsten 2014.
4. Utbedre de prekære behovene til kommunens egne boligmasse.
5. Bygge til sammen 30 nye boenheter innen utgangen av 2016.

Et mindre antall boenheter er bygget, men langt færre enn målsettingene.

Status: Ledige opparbeidede tomter:

Ifølge boligplanen er det ca 20 byggeklare tomter i Berlevåg. 12 av tomtene ligger i «nybyggerfeltet» og vurderes som mindre attraktive. Siden planen ble laget er fem av tomtene i «nybyggerfeltet» ikke

lenger tilgjengelig eller bygget ut. Øvrige tomter ligger spredt i Berlevåg. I Kongsfjord er et mindre antall tomter tilgjengelig i eksisterende boligfelt.

Regulerte boligtomter:

I tillegg til det arealet som er bygget ut i «nybyggerfeltet» ble det i 1971 regulert inn ca. 35 boligtomter i reguleringsplan for Idrettsveien/Ordfører Jentoftsgate. Ingen av disse tomtene er tilrettelagt for utbygging gjennom infrastruktur som veg, vann og avløp. Arealene for boligbygging i Berlevåg sentrum er vist nedenfor.

I Kongsfjord er det mulig å etablere fem boliger/fritidsboliger i LNFR-områder.

Leiemarkedet

Berlevåg Eiendomsselskap forvalter kommunens boligmasse. Foruten personer med særlige behov, leies det ut boliger til kommunalt ansatte som flytter til kommunen. Den øvrige delen av leiemarkedet består for det meste av enkeltpersoner som leier ut eneboliger eller deler av tomannsboliger. Det finnes også et «hybelmarked» for arbeidstakere som jobber i kortere perioder. Leieprisene er relativt gode.

Mulige arealer for framtidig boligbygging

Berlevåg

Boligplanen har skissert to områder for mulig framtidig boligbygging: «Raet», eller Iversenhaugen, mellom Søndregate og Østregate, samt «Kvellobergan» mellom Fjellveien, Øvreveien og Skonsvikveien.

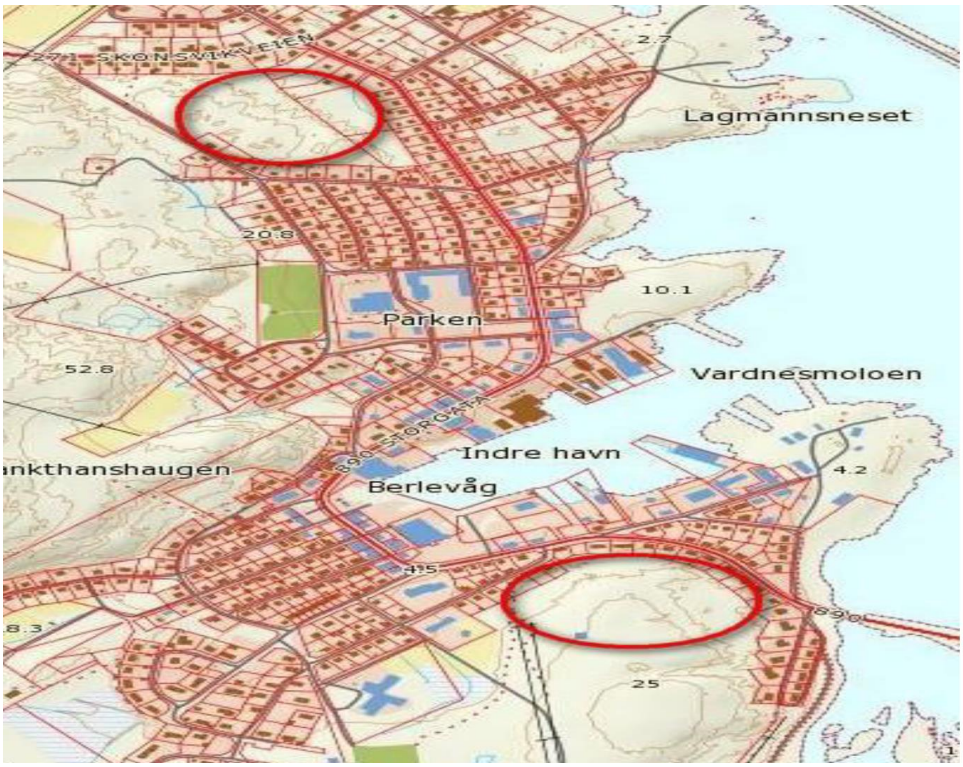

Ingen av områdene er regulerte. Iversenhaugen er LNFR-område. En ganske stor del av Kvellobergan er i kommuneplanens arealdel satt av til lek/idrett. I tillegg til regulering må områdene opparbeides med veg, vann og avløp før det kan tilrettelegges for utbygging.

I områderegulering for Berlevåg sentrum, havn og Revnes er ca 12 daa avsatt til kombinert bolig- og tjenesteyting på Trønderneset. Det er krav om detaljregulering av området.

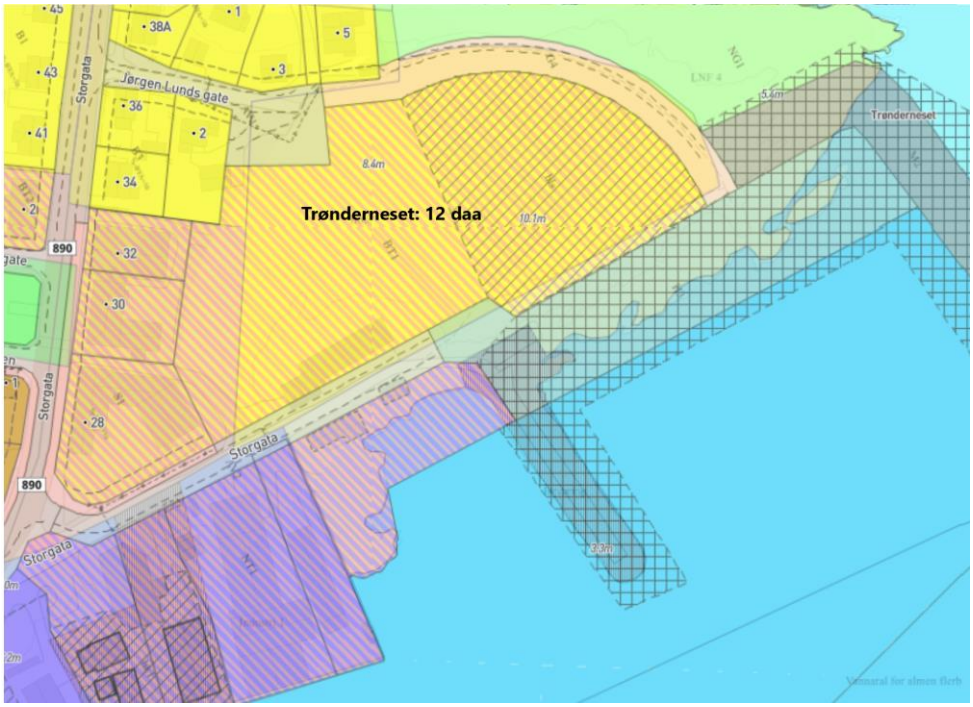

Brente Steders Regulering (BSR) fra 1948 satte av arealer til boligbygging i området Kvellobergan men også store sjønære områder fra Lagmannsgate, langs Vikaveien og et ekstra areal for for Nordregate. Områdene er ikke avsatt til boligformål i gjeldende kommunedelplan for Berlevåg

tettsted (1998). Områdene med rød avgrensning nedenfor ligger nær eksisterende veg, vann og avløp. Det gjør det billigere å bygge ut, men krever likevel detaljregulering.

Kongsfjord

I områderegulering for Kongsfjord og Veines er det pekt på fire områder i Kongsfjord som kan være aktuelt å utvikle videre. Områdene er markert med gule streker i kartet ovenfor. Områdene må reguleres først. På Veines er det i planen satt av et mindre antall nye boliger/fritidsboliger.

Oppsummering:

Det er mulig å tilrettelegge tilstrekkelige arealer for ny boligbygging i Berlevåg kommune, men det kreves at det gjøres betydelige grunnlagsinvesteringer. Nye boliger innenfor tilrettelagte arealer må enten legges til mindre attraktive områder, eller gjennom fortetting eller sanering av eksisterende

bebyggelse. I den nordre delen av Berlevåg er det mulig å etablere nye boligtomter gjennom ny reguleringsplan. Grunnlagsinvesteringene blir heller ikke så høye der.

Vurdering, ut fra målsettingen «Berlevåg skal være en attraktiv kommune å bo i»:

Berlevåg har i dag negativ befolkningsvekst. Kommunen ønsker å stoppe nedgangen, og få til en positiv vekst. I overskuelig framtid må denne veksten komme ved netto tilflytting. Det er to forhold som får betydning for om dette kan lykkes:

1. Det må være mulig å leie moderne boliger av god standard og med differensierte størrelser i kommunen
2. Det må være mulig å investere i bolig uten å tape ved senere salg.

Berlevåg, som andre kommuner på Finnmarkskysten, har alltid hatt stor mobilitet, dvs. høy inn- og utflytting. Dette vil neppe endre seg i framtiden. Det betyr at det å investere i en selveierbolig, enten ny eller brukt, kan oppleves som å ta for høy risiko i dag. Å leie bolig vil ikke oppleves som risikofylt. Punkt 2 ovenfor vil være et markedsmessig forhold som er et resultat av framtidig utvikling i næringsliv og folketall. Punkt 1 er noe som det er mulig for kommunen og utbyggere å påvirke på kort sikt.

Berlevåg kommunes rolle i framtidig boligutvikling bør være:

1. Arealplanlegging med sikte på at det skal finnes tilstrekkelige arealer for differensiert boligbygging.
2. Gjennomføre nødvendige grunnlagsinvesteringer.
3. Tilrettelegge for at private boligutviklere kan bygge ut i områder i kommunen.
4. Fortsatt ivareta sitt ansvar for sosial boligbygging.

Næringsutvikling og nærings- og industriarealer

I planprogrammet for Berlevåg kommunes samfunnsdel skal det utredes om dagens arealer for nærings- og havneutvikling er tilstrekkelige. Dersom de ikke er det, skal det pekes på områder hvor det er mulig å utvide dagens arealer, eventuelt etablere nye. Det er også viktig å se på koblingen mellom næringsarealene og den infrastrukturen som skal betjene arealene, dvs. veg, vann, avløp, kaier og fibertilknytning.

Utredningen tar utgangspunkt i de arealer som er regulert gjennom følgende planer:

- Områderegulering for Berlevåg sentrum, havn og Revnes (2013).
- Detaljregulering for næringsområde i Berlevåg indre havn (2018).
- Kommunedelplan for Berlevåg tettsted (1998).
- Områderegulering for Kongsfjord og Veines (2015).
- Kystsoneplan for Berlevåg kommune (2002).

Vurdering av næringsarealene i Berlevåg

Nedenfor følger en vurdering av næringsarealene i Berlevåg. En nærmere beskrivelse av de enkelte arealformålene ligger som vedlegg.

Sentrumsformål/forretninger

Arealene ligger rundt indre havn, og utgjør det tradisjonelle forretningsstrøket i Berlevåg. Antall forretninger har gått ned de siste tiårene, og det er ikke noe som tilsier at det blir behov for større areal til publikumsrettede forretninger i framtida. Over tid er det mulig at antall forretninger blir redusert, enten pga. nedleggelse eller pga. omlokaliseringer. Dette kan føre til at ledige lokaler enten blir stående tomme, eller ønskes gjort om til boligformål. Kommunen bør ha en strategi for å møte et endret behov i framtida.

NT1/NT2 – Reiselivsrettet næringsutvikling/tjenesteyting

Områdene som er regulert ligger på Varneset og rundt Fjærtoftanlegget. I alt ca 27 daa kan være tilgjengelig for denne typen næringsliv. Kommunen bør vurdere om NT1 – Fjærtoftområdet – fremdeles skal forbeholdes reiselivsutvikling, eller om det bør reguleres om til sjørettet næringsvirksomhet i likhet med de øvrige næringsområdene i indre havn. Dette gjelder ikke området/bygningene som ligger i hensynssonen. Det vil fremdeles være ca 19 daa tilgjengelig på sørøstre side av Varneset for reiselivsutvikling. Det er mulig å utnytte noe mer av området mellom «blåbruket» og Lerøy etter reguleringsendring.

N1-N4 – Sjørettet næringsvirksomhet

Området i indre havn fra Fjærtoftområdet til og med Slippen er stort sett bebygd, og det er begrenset rom for ytterligere utbygging dersom man ikke river eksisterende bygninger. Tilgjengelige arealer er mellom Hydraulikk Finnmark og Slippen, ca 2 daa. mellom «Reka» og Fjærtoft, og ca 3 daa. mellom Berle-Fisk og Lerøy. Planbestemmelsene kan være begrensende for utvikling av området der «Blåbruket» ligger i dag.

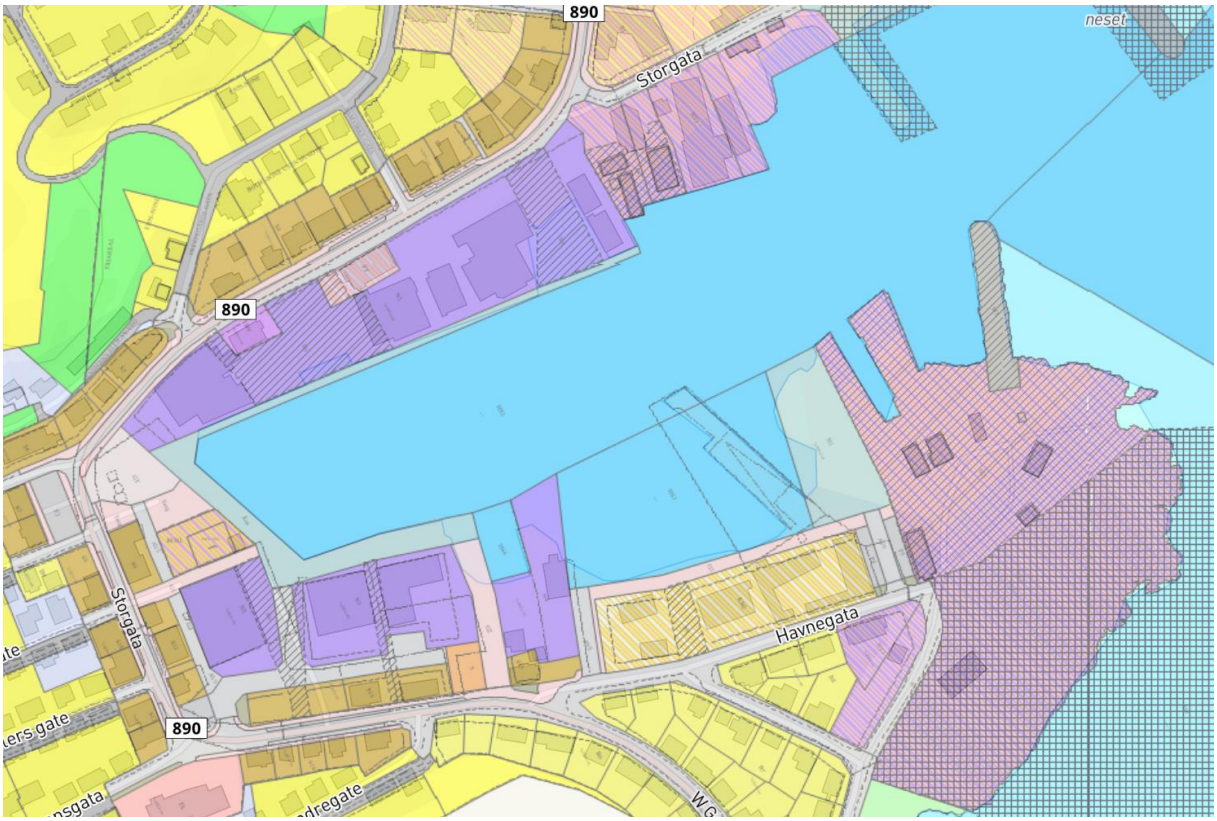

Figur 1 - Arealformål i indre havn

FI1-FI4 – Forretning/industri

Områdene, som er på Revnes og ved hurtigrutekaia, utgjør ca 90 daa, som er et betydelig areal. Bestemmelsene i områdereguleringen hindrer utbygging av industrivirksomheter med gesimshøyde over 4 meter, og områdene er derfor ikke egnet for større industriutbygginger uten endringer i reguleringsplanen. Utformingen av de regulerte områdene er også til hinder for større industrietableringer.

HS – Havneområde i sjø.

I alt er det regulert 354 daa til formålet havneområde i sjø. Det er tilstrekkelig for dagens bruk, men må vurderes i forhold til eventuell framtidig industriutbygging på Revnes.

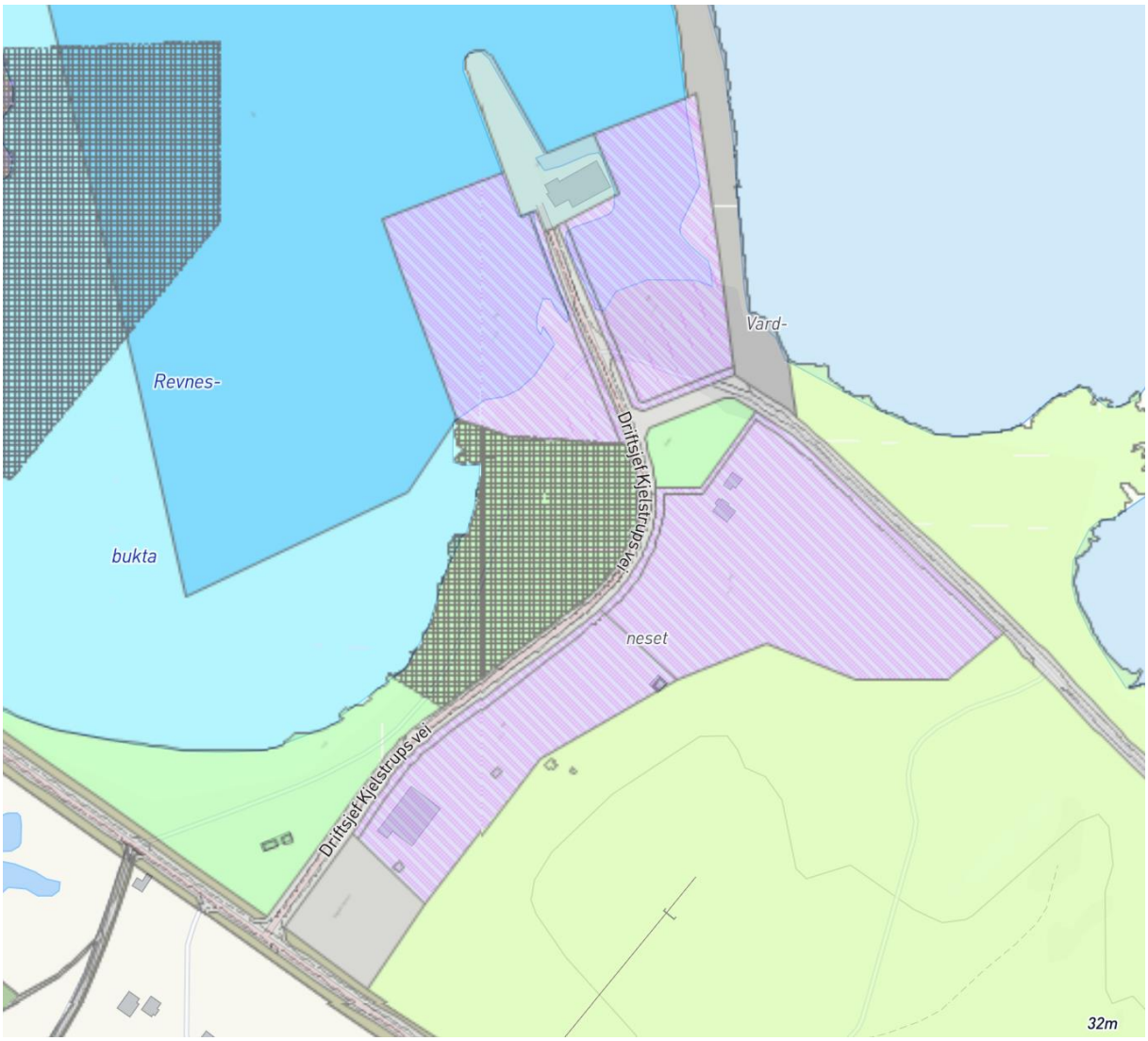

Figur 2 - Arealformål på Revnes

Lagmannsneset

Området på Lagmannsneset ble regulert til ligge- og avlastningshavn. Denne ble etablert i 2000, men den viste seg uegnet til formålet. Det er neppe hensiktsmessig å etablere sjørettet næringvirksomhet der. I området er det steinsatt kai/båtopptrekk og fylling i sjø. Hvordan arealet kan brukes i framtiden bør vurderes i forbindelse med kommuneplanens arealdel.

Konklusjon:

1. Det er tilstrekkelige arealer for publikumsrettet næringsliv og forretningsvirksomhet langs hovedgata i Berlevåg.
2. Det er tilstrekkelige arealer for utvikling av reiselivsbasert næringsvirksomhet. Det bør vurderes om området rundt Fjærtoftanlegget kan omreguleres til annet formål.
3. Det er i dag tilstrekkelige arealer for sjørettet næringsvirksomhet, men det er små muligheter for utvidelser, eller for etablering av nye virksomheter i framtiden. Framtidig bruk av området rundt Fjærtoftanlegget bør vurderes nærmere. Det bør vurderes om planbestemmelsene kan være for begrensende i forhold til ny virksomhet.
4. Det er relativt store arealer til forretning/industri på Revnes, men bestemmelsene i områdereguleringen, samt utformingen av arealene, gir begrensninger hvis det er store arealbehov. Det er under arbeid en kommunedelplan som vil tilrettelegge større områder for

store næringsetableringer. I denne vil det også inngå en vurdering av arealformålet havneområde i sjø.

5. Lagmannsneset er ikke egnet til sjørettet næringsvirksomhet.
6. Det er ikke områder i havna som kan utnyttes til levendelagring/oppfóring av hvitfisk. Det bør vurderes i forbindelse med arealdelen.

Vurdering av næringsarealene i Kongsfjord

Nedenfor følger en vurdering av næringsarealene i Kongsfjord. En nærmere beskrivelse av de enkelte arealformålene ligger som vedlegg.

Bolig/forretning, bolig/utleie

Arealformålene gjelder Landhandelen og hybler ovenfor Kongsfjordbruket. Arealene som er satt av antas å være tilstrekkelige for dagens og framtidig bruk.

N1-N5 – Næringsbebyggelse

Arealformålene fra og med Giæverbruket til molokroken utgjør til sammen ca 40 daa, hvorav 35 daa ikke har restriksjoner knyttet til bevaring av kulturmiljø. Arealene er tilstrekkelige for dagens og framtidens sjørettede næringsaktivitet.

Øvrig næringsvirksomhet (NKT – «nyskolen» og NB1/NB2 Veines)

Ved «nyskolen» er det arealer som kan brukes til kontor og tjenesteyting også utenfor selve skolebygget. Arealene bør være tilstrekkelig for framtidens bruk. NB1/NB2 omfatter bl.a. Kongsfjord gjestehus, og antas også å være tilstrekkelig for framtidens bruk.

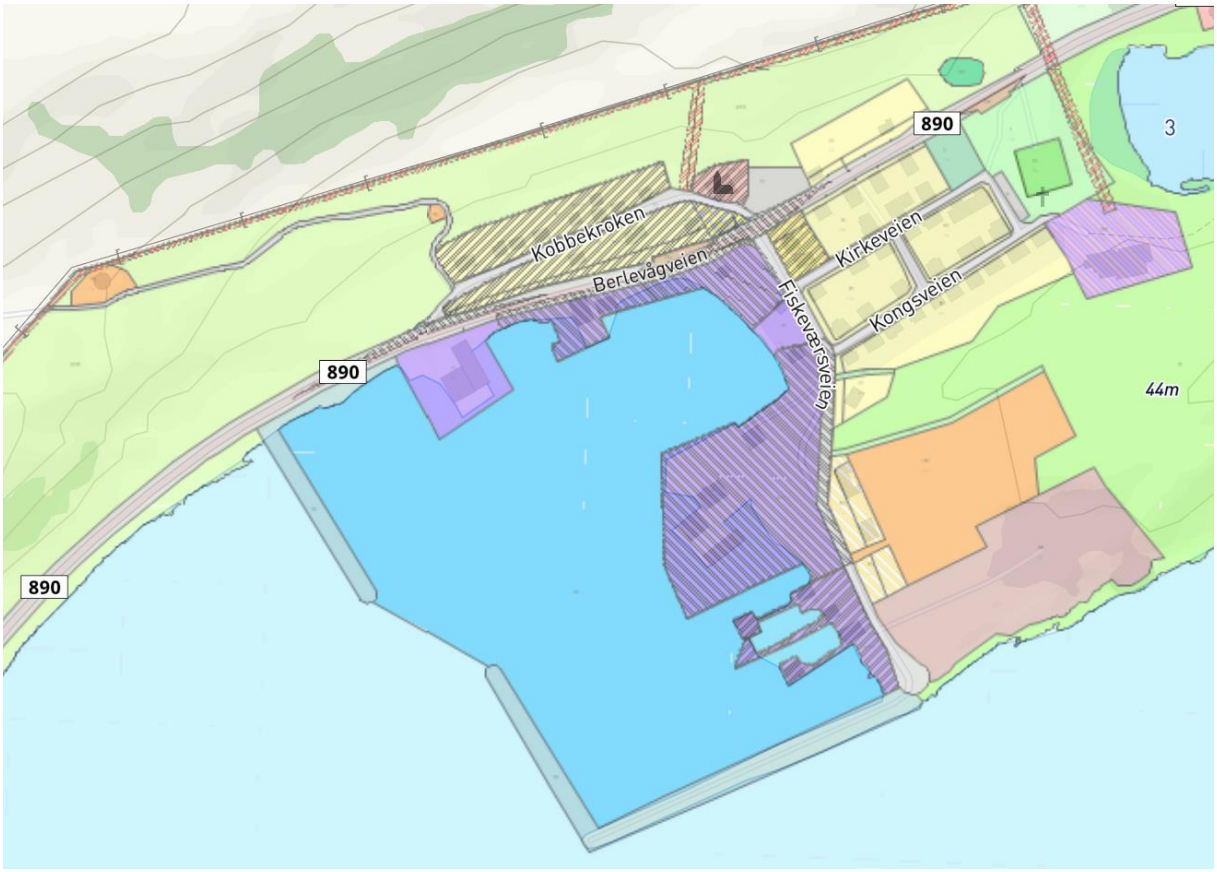

Figur 3 - Arealformål i Kongsfjord

Arealer avsatt til bl.a. akvakultur

Tre områder på til sammen ca. 3000 daa kan utnyttes til akvakulturformål. Ingen av områdene er blitt brukt til formålet siden kystsoneplanen ble vedtatt i 2002.

Det er framkommet ønske om arealer til levendelagring og oppfôring av fanget hvitfisk utenfor disse områdene. Oppfôring reguleres av akvakulturloven. Muligheten for å avsette slike områder foreslås vurdert i sammenheng med utarbeidelsen av arealdelen.

Havnearealer/annen bruk av sjø

Dette gjelder Kongsfjord havn, innenfor foreslåtte nye moloer. Arealet er ca 107 daa og vurderes som tilstrekkelig for framtidens bruk.

Konklusjon:

De arealer som er satt av til forskjellige typer næringsformål i Kongsfjord er tilstrekkelige for utviklingen på lang sikt. En eventuell usikkerhet knytter seg til prosjekter som vi i dag ikke har kunnskap om. Stedet har imidlertid ikke avsatte lokaliteter for levendelagring og oppfôring av fanget fisk. Dette skal utredes i arealdelen.

Annen næringsvirksomhet

Reindriftsnæringen

Reinbeitedistrikt 7 Rákkonjárga bruker arealene i Berlevåg til vårbeite, sommerbeite og høstbeite. Distriktet har oppsamlingsområder ved Magistervann/Ordo, i området ned mot Austerbotn i Strømmen, og i fjellområdene øst for Gulgo. Reinen trekker stort sett selv, men det er etablert flytteleier fra samlingsområdene over til området ved Gednje, der det er et anlegg i Tana like ved kommunegrensen.

Energiproduksjon

Varanger Kraftvind AS eier og driver et vindkraftverk på (pr 2020) 45 MW på Rákkucærro/Raggovidda. Arealet omfatter ca 9 km2. Fra september 2021 vil kapasiteten øke til 97 MW ved gjennomføring av byggetrinn 2. Det totale arealet som ble avsatt til vindkraftproduksjon i 2010 var 35 km2 og inkluderte tre byggetrinn med inntil 200 MW kapasitet. Realiseringen av byggetrinn 3 er uavklart pr. 2020.

Pasvik kraft AS eier og driver et vannkraftverk i Kongsfjorddalen. Kraftstasjonen er lokalisert nær Buetjernet, med fall fra Buevann. Kraftverkets ytelse er 4,4 MW. Utenom selve produksjonsbygningen tar ikke kraftverket opp areal. Det er ingen planer om utvidelse av kraftverket.

Hvilke typer virksomheter kan ha behov for arealer på lang sikt

Indre havn:

- Fiskerelatert samt servicetilbud til fiskeindustri og flåte. Også aktuelt med flerbruksbygg hvor fiskerirettet virksomhet er en del av byggets funksjoner. Området er regulert gjennom områderegulering for Berlevåg sentrum, havn og Revnes. Reguleringsplanen må vurderes og eventuelt rulleres dersom den ikke dekker framtidige behov fullt ut.

Ytre havn/Revnes:

- Brukes for store arealbehov som ikke kan dekkes i indre havn. Større industrietableringer, type hydrogen-, eller ammoniakkfabrikk, stort filétanlegg, landbasert oppdrett, smoltanlegg. Andre virksomheter kan utnytte spillvarme fra hydrogenproduksjonen, som varmluft og varmvann. Muligheter for produksjon av fór, gjødsel, grønnsaker i veksthus mv.

Kongsfjord:

- Det er begrensede næringsarealer som er sjørettet. Hvis man tenker større industriutvikling kan muligens massetaket ved siden av moloen brukes. Det er ca. 18 daa. Ellers vil det være fiskeriformål, ev. kombinasjon med reiseliv.

Konsekvenser for arealplanleggingen/framtidig arealstrategi

Kommunedelplan for Revnes er under utarbeidelse. Det skal utarbeides konsekvensutredning etter KU-forskriften på detaljnivå. Når denne er ferdig vil det kunne reguleres til nærmere formål uten konsekvensutredning.

Områderegulering for Berlevåg sentrum, havn og Revnes bør gjennomgå en revisjon der man ser på bestemmelsene, særlig krav til detaljregulering og hvilke typer aktiviteter som kan tillates.

Konsekvenser for tilrettelegging

Veg, vann og avløp:

Revnes har direkte adkomst til fv. 890. Internvegsystemer må planlegges i reguleringsplanfasen. Deler av området har vannforsyning, men avhengig av behov må det bygges opp ny kapasitet til området. Det må også bygges opp et system for avløpshåndtering.

Havneforhold-/utbygging

Området har direkte adkomst til hurtigrutekaia. I området må det planlegges for nytt kailanlegg med tilstrekkelig bakareal for havnelogistikk.

Annen infrastruktur

Tilstrekkelig el-forsyning må bygges ut dersom det blir aktuelt med hydrogenproduksjon. Denne vil være tilstrekkelig også for andre etableringer i området, samt til annen bruk, som landkraft til større fartøyer som ligger lenge til kai, kraner og andre maskiner i havna. Fibertilknytning må også etableres.

Vedlegg: Detaljert beskrivelse av arealformålene

Berlevåg indre havn

NT1 – Fjærtoftanlegget

Reiselivsrettet næringsvirksomhet/tjenesteyting

Disponibelt areal: 7,5 daa, inkludert 0,8 daa sjøareal. Vernet bebyggelse er ikke regnet med.

Bebygget areal: Ca. 1,7 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja

Tilgang til kaiarealer: Nei. Dagens kaifront må rives.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja. Kommunal veg gjennom sentrum.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse:

N1 – Området fra Fjærtoftanlegget til Torget/Lerøy

Sjørettet næringsvirksomhet. Særskilte kontor- og lagervirksomheter tillates ikke.

Disponibelt areal: 19,6 daa, tillatt utnyttelsesgrad 60 %.

Bebygget areal: Ca. 5,8 daa

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja. Nye betongkaier langs hele arealformålet.

Tilgang til vann og avløp: Ja

Tilgang til offentlig veg. Ja. Fv. 890/Storgata. Noe vanskelig adkomster pga nivåforskjeller.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Hensynssoner for sikt til havn utgjør ganske store deler av området, og begrenser byggehøyder.

BI/BL – Industri/lager

Disponibelt areal: 1,4 daa, tillatt utnyttelsesgrad 80 %.

Bebygget areal: 0 daa. Det planlegges oppført bygning for lagring og reparasjon av fiskeredskaper mv.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja, betongkai i indre havn.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg. Ja, fv. 890/Storgata.

Tilgang til fiber: Ja.

N2 – «Blåbruket»

Sjørettet næringsvirksomhet. Særskilte kontor- og lagervirksomheter tillates ikke.

Disponibelt areal: 3,2 daa, tillatt utnyttelsesgrad 60 %.

Bebygget areal: 1,9 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja, betongkai i indre havn.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Hensynssone for sikt til havn utgjør en del av området, og begrenser byggehøyder. God adkomst krever omlegging av fv. 890 i kryssområdet Samfunnsgata/Storgata.

N3 – Polar Seafood og Hydraulikk Finnmark

Sjørettet næringsvirksomhet. Særskilte kontor- og lagervirksomheter tillates ikke.

Disponibelt areal: 5,9 daa, tillatt utnyttelsesgrad 80 %.

Bebygget areal: Ca. 2,1 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja, betongkai i indre havn.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg. Ja.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Hensynssone for sikt til havn utgjør en del av området, og begrenser byggehøyder.

N4 – «Slippen»

Sjørettet næringsvirksomhet. Særskilte kontor- og lagervirksomheter tillates ikke.

Disponibelt areal: 3,8 daa, herav en del sjøareal. Tillatt utnyttelsesgrad 60 %.

Bebygget areal: Ca. 0,4 daa, ikke medregnet slippanlegget.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Arealet har egen flytebrygge og trekai.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg. Ja.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Ingen spesielle.

NT2 – Varneset

Reiselivsrettet næringsvirksomhet/tjenesteyting

Disponibelt areal: 37 daa, tillatt utnyttelsesgrad 20 %

Bebygget areal: Ca. 1,5 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Nei.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg. Ja, kommunal veg.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: En stor del av området utgjør Berlevåg Havnemuseum (hensynssone), mens det øvrige areal, ca 20 daa, kan utvikles. Krav om detaljregulering.

NT3 – Berlevåg Pensjonat & Camping

Reiselivsrettet næringsvirksomhet/tjenesteyting

Disponibelt areal: 3 daa, tillatt utnyttelsesgrad 40 %

Bebygget areal: 0,3 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Nei.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja, kommunal veg.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Ingen spesielle.

Berlevåg ytre havn

FI4 – Forretning/industri

Forbeholdt forretninger og industrivirksomhet, herunder også håndverks-, og lagervirksomhet.

Disponibelt areal: 17,8 daa, tillatt utnyttelsesgrad 50 %.

Bebygget areal: 0,9 daa (ØFAS-anlegget)

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Nei.

Tilgang til vann og avløp: Vann. Eget avløp.

Tilgang til offentlig veg. Ja (arm av fv. 890)

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Krav om detaljregulering. Begrensninger på gesimshøyde (4 meter).

FI3 – Forretning/industri

Forbeholdt forretninger og industrivirksomhet, herunder også håndverks-, og lagervirksomhet.

Disponibelt areal: 32,3 daa, tillatt utnyttelsesgrad 50 %. Området er nordøst for FI4 og går nesten til det gamle støyperiet.

Bebygget areal: 0 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Nei.

Tilgang til vann og avløp: Ja, vann.

Tilgang til offentlig veg: Ja (arm av fv. 890)

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Det er begrensninger på gesimshøyde (4 meter).

FI2 – Forretning/industri

Forbeholdt forretninger og industrivirksomhet, herunder også håndverks-, og lagervirksomhet.

Disponibelt areal: 18,6 daa, tillatt utnyttelsesgrad 50 %. Området ligger mellom vegen til hurtigrutekaia og østre molo. En del av arealet er sjøareal.

Bebygget areal: 0 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja, indirekte over adkomst til hurtigrutekaia.

Tilgang til vann og avløp: Ja, vann.

Tilgang til offentlig veg: Ja (arm av fv. 890).

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Det er begrensning på gesimshøyde (4 meter).

FI1 – Forretning/industri

Forbeholdt forretninger og industrivirksomhet, herunder også håndverks-, og lagervirksomhet.

Disponibelt areal: 20,9 daa, tillatt utnyttelsesgrad 50 %. Området ligger på andre siden av vegen for FI2. En stor del av arealet er sjøareal.

Bebygget areal: 0 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Ja.

Tilgang til vann og avløp: Ja, vann.

Tilgang til offentlig veg. Ja (arm av fv. 890).

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Det er begrensning på gesimshøyde (4 meter).

Industri/havn (Kommunedelplan for Berlevåg tettsted) på Lagmannsneset

Avlastningshavn/liggekai samt lagerfunksjoner tilknyttet dette.

Disponibelt areal: 29,7 daa. En stor del er sjøareal. Utnyttelsesgrad er ikke angitt.

Bebygget areal: 0 daa, ikke medregnet steinfylling og steinkai.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til kaiarealer: Liggekaiene er fjernet.

Tilgang til vann og avløp: Ja, vann.

Tilgang til offentlig veg. Ja, kommunal veg.

Tilgang til fiber: Ja.

Begrensninger for utnyttelse: Ingen formelle begrensninger, men adkomst til området er dårlig pga smale kommunale veger. Det vurderes ikke lenger som hensiktsmessig å etablere liggekaier i arealet.

HS – Havneområder i sjø

Innenfor områdene tillates utdypning for å sikre tilgjengelighet til kai- og havneområder.

I indre havn utgjør arealformålet HS ca. 89,5 daa. I ytre havn er arealet ca. 264 daa. Dette er tilstrekkelig for dagens behov. Dersom det blir aktuelt med større industrietableringer på Revnes i framtida, bør kommunen vurdere arealavgrensningen i Revnesbukta nærmere.

Andre næringsarealer i Berlevåg

Langs Samfunnsgata og Storgata er det regulert inn formålet «Sentrumsformål» hvor det kan etableres forretninger av typen butikkhandel, tjenesteyting og boligbebyggelse. Øst for «Slippen» er et område regulert til «Kombinert bebyggelse og anleggsformål», hvor det er tillatt næringsformål, boligformål og/eller tjenesteyting eller kombinasjon av disse. Arealet er ca 7,6 daa og er bebygd.

Kongsfjord

N1 – Giæverbruket

Fiskebruk og annen fiskeindustri med kontor/lager/kaianlegg, samt hotell/overnatting og bevertning.

Disponibelt areal: 5,6 daa, herav noe sjøareal. Tillatt utnyttelse oppgitt til 8 daa (åpenbart feil, skal være 1 daa?)

Bebygget areal: 0,9 daa, ekskl. kai.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til havnearealer: Ja, trekai med lengde ca. 33 meter, god standard.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja, fv. 890.

Tilgang til fiber: Nei (bare 4G)

Begrensninger for utnyttelse: Ingen spesielle.

N2 – Guldbrandsenbruket, innover til Fiskeværsveien

Fiskebruk og annen fiskeindustri med kontor/lager/kaianlegg, samt hotell/overnatting og bevertning.

Disponibelt areal: 6,9 daa, herav noe sjøareal. Tillatt utnyttelse 1 daa.

Bebygget areal: Ca 0,5 daa ekskl. kai

Tilgang til havnearealer: Ja, trekai utenfor Guldbrandsenbruket.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja, fv. 890.

Tilgang til fiber: Nei (bare 4G)

Begrensninger for utnyttelse: Krav om detaljregulering for hele hensynsområdet dersom det utarbeids detaljregulering for tiltak.

N3 – Fjæreområde bl.a. med brannstasjonen

Fiskebruk og annen fiskeindustri med kontor/lager/kaianlegg, samt hotell/overnatting og bevertning.

Disponibelt areal: Ca. 1,25 daa, tillatt utnyttelsesgrad 0,4 daa.

Bebygget areal: 0,16 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til havnearealer: Fjæreområde.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja, kommunal veg (Fiskeværsveien).

Tilgang til fiber: Nei (bare 4G)

Begrensninger for utnyttelse: Ingen spesielle.

N4 – Kongsfjordbruket

Fiskebruk og annen fiskeindustri med kontor/lager/kaianlegg, samt hotell/overnatting og bevertning.

Disponibelt areal: 21,3 daa herav noe sjøareal. Tillatt utnyttelsesgrad 8 daa.

Bebygget areal: Ikke spesifisert, da bygninger er revet/skal rives.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til havnearealer: Ja, kaianlegg.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja, kommunal veg (Fiskeværsveien).

Tilgang til fiber: Nei (bare 4G)

Begrensninger for utnyttelse: Krav om detaljregulering for hele hensynsområdet dersom det utarbeids detaljregulering for tiltak.

N5 – Gamle fiskebruk mot molokroken

Fiskebruk og annen fiskeindustri med kontor/lager/kaianlegg, samt hotell/overnatting og bevertning.

Disponibelt areal: 4,8 daa. Tillatt utnyttelse 1 daa.

Bebygget areal: Ca. 0,85 daa, ekskl. kaier men inkl. bygninger på kaier.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til havnearealer: Ja, kaier.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja, kommunal veg (Fiskeværsveien)

Tilgang til fiber: Nei (bare 4G).

Begrensninger for utnyttelse: Hensynssone H570, bevaring av kulturmiljø.

Kongsfjord utenom havna

NKT – Næring, kontor og tjenesteyting («nyskolen»)

Næringsvirksomhet, kontorvirksomhet og tjenesteyting

Disponibelt areal: 7 daa. Tillatt utnyttelse 2,5 daa.

Bebygget areal: 1 daa.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til havnearealer: Nei.

Tilgang til vann og avløp: Ja.

Tilgang til offentlig veg: Ja, kommunal veg (Kongsveien).

Tilgang til fiber: Nei (bare 4G)

Begrensninger for utnyttelse: Ingen spesielle.

NB1-NB2 – Bebyggelse og anleggsformål (Veines)

Eksisterende og ny bebyggelse tilknyttet reiselivsnæring

Disponibelt areal: Til sammen 5,8 daa. Utnyttelsesgrad 40 %.

Bebygget areal: Ca. 0,85 daa, eks. kai.

Tilgang til el-forsyning: Ja.

Tilgang til havnearealer: Ja, fjærearealer.

Tilgang til vann og avløp: Ja (privat)

Tilgang til offentlig veg: Ja, kommunal veg fra fv. 890.

Tilgang til fiber: Nei (bare 4G).

Begrensninger for utnyttelse: Hensynssone H570, bevaring av kulturmiljø.

I tillegg til ovennevnte arealformål finnes arealformålet **Kombinert bolig og utleieformål – BU1/BU2** og **Kombinert bolig og forretning – BF** i selve Kongsfjord. Disse er ikke vurdert nærmere. Noen arealer som er avsatt til hjellgrunn er heller ikke vurdert nærmere.

HS – Havneområde i sjø

Det tillates etablert marina, flytekai og andre havneinstallasjoner.

Arealformålet omfatter ca 107 daa og avgrenses av foreslått ny molo.

Kystsonen i Kongsfjord (kystsoneplanen, 2002)

NFFFA-1 – Område for natur, fiske, ferdsel og akvakultur

Området ligger på sørøstsiden av Kongsfjorden, fra Sandfjorden til Bjørnvika. Samlet areal er ca. 1300 daa.

NFFFA-2 – Område for natur, fiske, ferdsel og akvakultur

Området ligger innerst i Kongsfjorden, fra Storsteinbukta mot Vestre Strømsneset. Samlet areal er 681 daa.

NFFFA-3 – Område for natur, fiske, ferdsel og akvakultur

Området ligger mellom Kongsfjord molo og et punkt nedenfor Storhaugen på Veines. Samlet areal er ca. 1034 daa.

Felles for alle NFFFA-områdene er at det tillates oppdrett, unntatt anadrom laksefisk.

Arealer for friluftsliv og fritidsbebyggelse

Innledning

Tilgjengelighet til arealer for lek, idrett og friluftsliv er viktig av flere årsaker:

- Det kan bidra til økt trivsel hos innbyggerne, og dermed også økt stedstilhørighet og gjøre kommunen mer attraktiv å besøke og å bo i.
- Det bidrar til økt folkehelse, spesielt hvis terskelen for å komme seg ut og bruke arealene er lav.

Det bør være et mål for kommunen at slike arealer ikke bygges ned, men at man heller ser på muligheter for å gjøre det mer attraktivt å bruke dem.

Fritidsbebyggelse

Arealer til fritidsbebyggelse er hovedsakelig regulert gjennom bebyggelsesplaner (reguleringsplaner). Samlet areal som er regulert til fritidsbebyggelse er ca 12400 daa. Enkelte mindre områder er satt av gjennom kommuneplanens arealdel. Disse utgjør ca 800 daa.

En del fritidsbebyggelse finnes fra perioden før kommuneplanens arealdel ble vedtatt. Det er ikke lenger mulig å etablere fritidsbolig utenom regulerte områder.

I regulerte områder er det ca. 290 tomter for fritidsbebyggelse. Nesten alle er festetomter. 21 tomter er ledige.

Reguleringsplaner

Bebyggelsesplan for hyttefelt i øvre Kongsfjorddalen, planid 2009001

Areal: 3000 daa.

Festetomter for fritidsbebyggelse: 60. Ni nye festetomter ble regulert inn i bebyggelsesplanen. Ni tomter er ledige.

Bebyggelsesplan for hytteområde i midtre Kongsfjorddalen, planID 2009002

Areal: 3500 daa.

Festetomter for fritidsbebyggelse: 117. Herunder nye festetomter i bebyggelsesplanen: 12. Fem tomter er ledige.

Bebyggelsesplan for hytteområde i nedre Kongsfjorddalen, planID 2009003

Areal: 2200 daa.

Festetomter for fritidsbebyggelse: 36. Herunder nye festetomter i bebyggelsesplanen: 5. Fire tomter er ledige.

Bebyggelsesplan for hytteområde Store Molvik, planID 2012001

Areal: 1600 daa.

Festetomter for fritidsbebyggelse: 48. Herunder nye festetomter i bebyggelsesplanen: 3. Tre tomter er ledige.

Bebyggelsesplan for hytteområde Gulgo, planID 2010003

Areal: 2100 daa.

Festetomter for fritidsbebyggelse: 30. Herunder nye festetomter i bebyggelsesplanen: 2. Tre tomter er ledige.

Kommuneplanens arealdel

Mourjegárggu

Gammelt bebyggelsesområde på ca 225 daa som nå brukes til friltidsformål. Det er neppe aktuelt å utvikle dette området videre.

Kvitnes

Gammelt bebyggelsesområde på ca 472 daa som nå brukes til friltidsformål. Det er neppe aktuelt å utvikle dette området videre.

Hyttefelt i Vestre Risfjord

Areal: ca 105 daa. Et lite antall mindre hytter. Det er neppe aktuelt å utvikle dette videre.

LNFR-områder

Det finnes en del hytter i områder hvor det i dag ikke er tillatt å føre opp hytter. Antallet er relativt lite, og de fleste ligger i nedre del av Kongsfjorddalen.

Park-, leke- og idrettsområder

Med «parkområder» mener vi områder som er helt eller delvis opparbeidede, har grønn struktur og gjerne «møblert» med benker, gapahuk mv. Med «idrettsområder» mener vi utendørs anlegg som er bygget for spesifikke idrettsformål. Med «lekeområder» mener vi utendørs anlegg som er «møblert» med lekeapparater. Gravlunder er ikke tatt med.

I Berlevåg er det to parkområder i bebyggelsen: Parkplassen og tetrapodeparken. Nedenfor tetrapodeparken er det opparbeidet et område med gapahuk og sittebenker.

For lek og lavterskel idrett finnes tre anlegg: Kvellobergan, ved barnehagen, og ovenfor Løberg Larsensgate (nederst i nybyggerfeltet). Det er god geografisk spredning på anleggene.

Det er to idrettsanlegg i Berlevåg: Fotballbane med kunstgress ved Iversenraet, og motorcrossbane på Revnes.

I Kongsfjord er det ett opparbeidet parkområde mellom Fiskeværsveien og sjøen: Oasen. Det er også regulert inn et parkområde mellom boligbebyggelsen og Veinesvannet. Dette er ikke opparbeidet. I tilknytning til denne finnes også Kongsfjords eneste lekeplass.

Fullstendig oversikt:

Berlevåg:

Parkplassen

Ca. 1,3 daa. Beplantet (hekker), krigsmonument. Ligger nær Berlevåg skole. Regulert til parkformål.

Øvreveien, ved kirkegården:

Ca. 1,9 daa. Ligger mellom kirkegården og Øvreveien 1A/1B. Regulert som LNF3 – Lek. *Ikke opparbeidet*.

Midnattsol plass:
Ca. 4,5 daa. Ligger mellom Lagmannsgata, Vikaveien, Johan Mørksgate og Egilsgate. *Ikke etablert.*

Kvellobergan:
Ca. 5,3 daa. Hovedsakelig lekeplass, med lekeareal/-utstyr og ballbinge. *Området er ikke regulert til formålet.*

Berlevåg barnehage:
Areal for lek, ca. 1 daa. Areal med lekeapparater utenfor selve barnehageområdet. *Området er ikke regulert til formålet.*

Nybyggerfeltet:
Til sammen syv enkeltarealer på 12,4 daa er regulert til arealformålet «Lek». Bare ett av arealene er delvis opparbeidet, mellom Løberg Larsensgate og Samfunnsgata.

Østregate:
Areal for lek, ca 1,2 daa. Adkomst mellom Østregate 22 og 26. *Ikke etablert.*

Tetrapodeparken:
Ca. 0,7 daa. Tetrapodemonument. Ligger ved krysset Østregate – W. Grundtsgate.

Gapahuken ved utløpet av Storelva
Ca. 0,2 daa. Etablert i 2018.

Fotballbane:
Ca. 33,4 daa. Kunstgressbane med omkringliggende areal.

Motorcrossbane:
Ca. 160 daa, inkludert veger, parkering og hensynssoner. Den ligger mellom Storelva og «Bruddet».

Pomorparken:
Ca. 3,4 daa. Den ligger ved innkjøringen til hurtigrutekaia.

Kongsfjord:

Oasen:
Parkområde mellom Berlevågveien og Fiskeværsveien med bl.a. vannskulptur. Ca. 0,5 daa. *Området er regulert til næringsformål.*

Lekeplass:
Ca. 1,7 daa. Området ligger mellom Berlevågveien og Kirkeveien og grenser mot parkområde ved Veinesvannet. Lekeapparater og paviljong.

Park:
Ca. 7,3 daa eks. gravlund. Ikke særskilt opparbeidet.

Turstier
Det finnes et stort antall turstier i kommunen. Dels er dette gamle ruter fra før vegutbyggingen, da det bodde folk på mange mindre plasser i kommunen. Dels utnyttes andre transportstier, veger eller

reintråkk. Det er også tematiske turstier som kulturstier. Det vil føre for langt å liste opp alle turstier i kommunen. De mest brukte og tilgjengelige er derfor omtalt nedenfor. Der det er naturlig, dvs. hvor det er nødvendig å gå tilbake, er lengden angitt tur-retur (t/r).

Berlevåg Turn- og idrettsforening (BTIF) står for de fleste turmålene, med 39 turmål over hele kommunen gjennom «Ut på tur». Mange av dem er lavterskeltilbud på 2-4 km. De mest populære, med mellom 600 og 1100 innsjekk pr år, ligger i tilknytning til asfaltert veg eller grusveg.

Perletur hadde i 2019 13 turmål, med i alt 426 innsjekk fordelt på 116 personer. 15 av dem var bosatt i Berlevåg. Det mest populære turmålet var Kjærlighetshaugen i Kongsfjord, et typisk lavterskeltilbud, med 99 innsjekk.

Det er verdt å merke seg at både «Ut på tur» og «Perletur» er typiske barmarksaktiviteter. Værmessige forhold om vinteren gjør det vanskeligere å utnytte områdene til turgåing.

Det er ingen merkede skiløyper i kommunen. Når det er mulig, kan det kjøres opp spor for et løypenett på ca. 15 km. Skihytta (ca 7 km t/r) er det mest populære målet for skiløpere. I godt vær er også Eidelvhytta brukt av skiløpere. Snøskutertraséen brukes da som «skiløype».

Berlevåg/Molvik/Gulgo:

Turstier:

Fv. 890 til «Bruddet» i Løkvikdalen: 2 km t/r.

Berlevåg til Eidelvhytta: 15-20 km t/r.

Bukkedalselva til Kvitnes og Store Molvik: 14,9 km.

Skonsvika til Russehamna: 3,2 km.

Berlevåg til Skihytta: 8 km t/r.

Bukkedalselva til Tanahorn: 7,2 km t/r.

Bjørunns kaffeplass, Veddalen og Skonsvika/Fuglenes, ca 3 km

Bruddet: 660 innsjekk.

Flyplassgarasjen: 1090 innsjekk

Moloene – 4 km. Revnesmoloen 661 innsjekk, Svartoksmoloen over 800.

Revnes: Gammel vei rundt området, støyperiet.

Fylkesveg 890 blir også brukt til trim. Strekningene ut til Vargvika og til «NATO-garasjen» ved Berlevåg lufthavn er mest brukt.

Kulturstier:

Kulturminneløypa for molobyggingen: Ca. 5,1 km. Viktige lokaliteter i anleggsfasen for molobyggingen i Berlevåg.

Partisanløypa: Fra parkeringsplass i Løkvika til partisankløfta. ca 800 m t/r.

Kongsfjord/Kongsfjorddalen:

Fv. 891 til Ordovann: 5,2 km.

Kjærlighetshaugen: fra Kobbkroken mot Veinesvannet, 1,6 km.

Fv. 890 til hytta i Risfjordkrysset: 12,5 km t/r.

Fv. 890 til Strømmen: 9,3 km t/r.

Veines til Veinesodden fyrlykt: 5 km t/r.

Fra Kongsfjord til Utsiktshaugen, 4 km t/r.

Åpne hytter

Med «åpne hytter» menes hytter eller gammer som er tilgjengelige for de som ferdes i fjellet.

Eidelvhytta: Ca. 10,5 km fra Berlevåg i retning mot Store Molvik, ca 230 m.o.h. Eies og drives av Norsk Folkehjelp.

Risfjordkrysset: I «krysset» mellom Langdalen, Øster-Risfjorddalen og Vesterdalen, ca 6 km. fra fv. 890. Eies og drives av Norsk Folkehjelp.

Skuterløyper

Løype 1: Berlevåg lufthavn – Gulgo over Midtfjellet

Løype 2: Berlevåg lufthavn – Molvik langs kommunal veg. Forbindelse til 02 på Midtfjellet.

Løype 3: Skonsvikdal – Kvitnes, og fra Møtevarden til Breidalen.

Løype 4: Store Molvik til Gulgo (via 01).

Løype 5: Langvann til fv. 890 ved Botndal.

Løype 6: Buetjern – Kirkhøyda – Gulgo

Løype 7: Kongsfjord – Oarddo

Løype 8: Nikkoperdalen – Risfjordkrysset

Løype 9: Austerbotn

Løype 10: Tilknytning til Båtsfjord

Løype 11: Tilknytning til Tana

Annet friluftsliv

Høsting av naturens matressurser har fra gammelt av vært nødvendig for å sikre mat gjennom vinteren. I dag er jakt, fiske og bær- og soppsanking rekreasjonsaktiviteter. Generelt er store deler av kommunen tilgjengelig for slike aktiviteter.

Oppsummering - betydning for kommuneplanens samfunnsdel

God tilgang til aktivitetsbaserte fritidstilbud er en viktig faktor for å fremme bolyst i kommunen, og for å fremme folkehelsen. I arbeidet med samfunnsdelen bør man vurdere å lage målsettinger rundt bruken av disse tilbudene og områdene, og hvordan de kan gjøres tilgjengelige for alle, uavhengig av helsetilstand og funksjonsgrad. Man bør også se på om det er mulig å gjøre bedre tilrettelegging for vinteraktiviteter.

Samfunnsdelen – utredning ajour pr 14.11.2019

Samfunnsdelen – utredning ajour pr 14.11.2019

Kilder:

Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet, 2017

ut.no

Finnmark friluftsråd v/ Hugo Tingvoll

Berlevåg havnemuseum

BTIF v/ Vivian Nilsen

Utredning: Berlevåg mot en ny klimaframtid

1. Bakgrunn:

Overordnede krav til kommunal planlegging for klimatilpasning.

Klimatilpasning handler om å begrense eller unngå ulemper grunnet klimaendringer, og dra nytte av eventuelle fordeler. Klimaendringer kan endre forutsetningene og rammene for mange av kommunens oppgaver, som hvor det kan bygges, hvilke helsetjenester befolkningen vil behøve, hvilke bedrifter og næringsliv kommunen bør legge til rette for og forvaltning av naturen. God og helhetlig planlegging, som tar hensyn til dagens og framtidens klimaendringer, står helt sentralt på veien mot et klimatilpasset samfunn.

2. Berlevågs klima mot 2100:

I 2016 (oppdatert i 2017) ble det utarbeidet en «Klimaprofil Finnmark» som et kunnskapsgrunnlag for klimatilpasning. Kortversjonen er følgende:

Klimaendringene i Finnmark vil særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; havnivåstigning og stormflo; endringer i flomforhold og flomstørrelser; og skred.

Fram mot 2100 forventes årstemperaturen for fylket som helhet å øke med 5-6 °C sammenliknet med perioden 1971-2000. Størst temperaturøkning skjer om vinteren. Vekstsesongen vil øke med 1-3 måneder, mest i ytre kyststrøk.

Årsnedbøren ventes å øke med nesten 20 % fram til 2100, minst om vinteren og mest om sommeren (25 %). Periodene med kraftig nedbør ventes å øke, særlig om våren. Det forventes liten eller ingen endring i vindforholdene, men usikkerheten er stor. Snømengdene forventes redusert betydelig, med opptil 3-4 måneder kortere snøsesong, og med flere smelteperioder om vinteren.

Flomsituasjonen vil bli bedre i de store elvene, men bli forverret i mindre og bratte vassdrag som reagerer raskt på nedbør. I tettbygde strøk med tette flater (f.eks. asfalt) vil mer intens nedbør kunne skape problemer. Økt nedbør kan også gi økt hyppighet av skred knyttet til nedbør og flom. I områder med marine avsetninger kan økte flommer utløse flere kvikkleireskred.

På grunn av økt fordamping kan man få lengre perioder med tørke, med fare for økt brannfare i terreng (skog, gress, kratt).

Havnivået vil øke. Netto havnivåstigning (hvor landheving er trukket fra) vil være fra 60 til 78 cm, høyest på kysten.

2.1 Virkninger for Berlevåg kommune:

Hovedtrekkene i klimaprofilen er følgende:

Økt sannsynlighet:

Hendelser	**Aktualitet i Berlevåg kommune**

Kraftig nedbør: Det er forventet at episoder med kraftig nedbør vil øke både i intensitet og hyppighet. Dette vil også føre til mer overvann.	Får betydning for hvordan «faste flater» som asfalt blir drenert. Dette gjelder særlig innenfor bebyggelse.
Regnflom: Det forventes flere og større regnflommer, og i små, bratte vassdrag som reagerer raskt på nedbør må man forvente en øking i flomvannføringen	Det er få vassdrag i kommunen som blir utsatt for slike hendelser. Det bør likevel kartlegges om det er vassdrag hvor man tidligere ikke har hatt problemer med regnflom, som nå kan få det.
Jord-, flom- og sørpeskred: Økt fare på grunn av økte nedbørsmengder.	Topografien i kommunen tilsier ikke at dette får vesentlig effekt i områder hvor det ferdes mennesker.
Stormflo: På grunn av havnivåstigning forventes stormflonivået å øke	Fram til 2100 forventes havnivået å øke med 78 cm. Dette får betydning for kaianlegg, fyllinger, veganlegg og bebyggelse nær sjøen. Fv. 890 er utsatt for erosjon på enkelte punkter mellom Kongsfjord og Berlevåg.

Mulig økt sannsynlighet:

Tørke: Mulig økt fare for tørke om sommeren	Eventuell konsekvens vil være vannforsyningen. Det er ikke sannsynlig at dagens vannforsyninger til Berlevåg og Kongsfjord vil være i fare på grunn av tørke.
Snøskred: Det vil oftere falle regn på snødekket underlag. Det kan redusere faren for tørrsnøskred, men øke faren for våtsnøskred i skredutsatte områder	I hovedsak kan dette gjelde områder langs fv. 890 som allerede er definert som skredutsatte. Det pågår arbeid med å redusere skredfaren.
Isgang: Kortere isleggingssesong, noe mindre is i vårisgangene. Men vinterisganger i kystvassdrag	Vil ikke ha vesentlig betydning i Berlevåg kommune
Kvikkleireskred: Økt erosjon pga kraftig nedbør og økt flom i bekker og elver kan utløse flere kvikkleireskred	Kvikkleire er ikke påvist i Berlevåg kommune.

Usikkert:

Sterk vind: Trolig liten endring	Liten eller ingen betydning for Berlevåg kommune.
Steinsprang og steinskred: Hyppigere episoder med kraftig nedbør vil kunne øke hyppigheten av disse skredtypene, men hovedsakelig for mindre steinspranghendelser.	Mindre steinspranghendelser skjer flere steder på fv. 890 mellom Berlevåg og Kongsfjord. Hvis biler treffes, kan konsekvensene bli store.

Uendret eller mindre sannsynlig:

Snøsmelteflom: Snøsmelteflommene vil komme stadig tidligere på året, og bli mindre omfattende.	Ingen betydning for Berlevåg kommune.

2.2 Beregning av stormflo og havnivåstigning for Berlevåg kommune

Ved beregning av stormflotall og havnivåstigning skal det tas utgangspunkt i den såkalte 95-persentilen for 2081-2100. Man regner fra dagens middelvann, som er beregnet over perioden 1996-

2014. Det er videre beregnet et returnivå for stormflo i cm over middelvann, som i Berlevåg er 198 cm for 20 års returverdi (altså at dette nivået nås en gang hvert 20. år i gjennomsnitt). For 200 års returverdi er nivået 216 cm, og for 1000 års returverdi er nivået 227 cm. Den endelige beregningen avrundes til nærmeste 10 cm.

Dagens middelvann: 167 cm. Normalnull 2000: 190 cm.

11. februar 2020 ble det registrert en stormflo som hadde et maksimum på 189 cm over middelvann, altså mellom en 5-årshendelse (185 cm) og en 10-årshendelse (192 cm). En 20-årshendelse ville hatt et maksimum på 198 cm, mens en 100-årshendelse ville hatt et maksimum på 211 cm, altså 22 cm over nivået 11. februar 2020.

Nedenfor følger beregningene for stormflo i år 2100. Sikkerhetsklasse 1 er konstruksjoner der konsekvensene av flom er liten. I sikkerhetsklasse 2 er konsekvensen middels. I sikkerhetsklasse 3 er konsekvensen stor. Definisjonen er gitt i byggteknisk forskrift, TEK10 og TEK17, § 7-2 Sikkerhet mot flom og stormflo.

Sikkerhetsklasse 1 i TEK10/17, (20 års returverdi):

198 cm middelverdi for 20 år pluss 76 cm havnivåstigning minus 23 cm landheving = 251 cm **avrundet til 250 cm**.

Sikkerhetsklasse 2 i TEK10/17, (200 års returverdi):

216 cm middelverdi for 200 år pluss 76 cm havnivåstigning minus 23 cm landheving = 269 cm **avrundet til 270 cm**.

Sikkerhetsklasse 3 i TEK10/17 (1000 års returverdi):

227 cm middelverdi for 1000 år pluss 76 cm havnivåstigning minus 23 cm landheving = 278 cm **avrundet til 280 cm**.

Oppsummert: Stormflonivået forventes å øke med 60 cm ut fra en 20-årshendelse og 90 cm ut fra et 1000-årshendelse. *Bølgepåvirkning er ikke inkludert i tallene, og vil med stor sannsynlighet påvirke flomnivået.*

2.3 Berlevåg mot 2030: Utfordringer

Utslagene av klimaendringer tar utgangspunkt i en tilstand som er 80 år fram i tid. Utslagene fram til 2030 vil være mindre. Men robust planlegging betyr planlegging for at de løsninger man velger i dag kan tåle de påkjenninger som kommer på lang sikt. De viktigste utfordringene er:

- Anlegg og bebyggelse nær sjø: Fyllinger, kaianlegg, veger og vegfyllinger.
- Drenering av overflatevann.
- Regnflom.
- Steinsprang langs fylkesveg, forårsaket av økt nedbør/frostsprenging.
- Generell usikkerhet om hvordan fiskebestander og migrasjonsmønster vil påvirkes.

2.4 Berlevåg mot 2030: Muligheter

Endringer i klimaet gir også muligheter. Noen mulig positive utslag *kan* være:

- Større muligheter for å drive landbruk
- Moderat oppvarming og redusert ismengde kan bedre levevilkårene for torsk og sild
- Nye fiskeslag blir kommersielt utnyttbare

- Oppdrettsanlegg må flytte nordover pga for høye havtemperaturer lenger sør. Oppdrett i sjø av anadrom laksefisk er likevel ikke aktuelt pga. andre hensyn.

3. Berlevågs utslipp av klimagasser

Miljødirektoratet har utarbeidet et utslippsregnskap for de tre klimagassene CO_2, metan (CH_4) og lystgass (N_2O) fordelt på ni sektorer innenfor kommunegrensene. Gassene er konvertert til «tonn CO_2-ekvivalenter».

Regnskapet er beregninger, og har en del forutsetninger og usikkerhet. Tallene er likevel vesentlig mye bedre enn tidligere. Spesielt for sjøfart, som er svært relevant for Berlevåg, har AIS-data fra og med 2013 gjort beregningene mye mer nøyaktige. Men all skipstrafikk innenfor 12-milsgrensa blir fanget opp i utslippsstatistikken, dvs. også skip som ikke anløper havn i kommunen.

Utslipp fra jordbruk er ikke inkludert for Berlevåg. Dette pga behov for anonymisering av data dersom driftsenheter kan identifiseres. I Berlevåg er det sauedrift og reindrift som bidrar med utslipp av klimagasser. Man kan lese mer om beregningsmetodene på miljodirektoratet.no (Metodenotat: Klimagassregnskap for kommuner).

Statistikken nå altså brukes med litt forsiktighet.

3.1 Sektorfordelte utslipp pr år

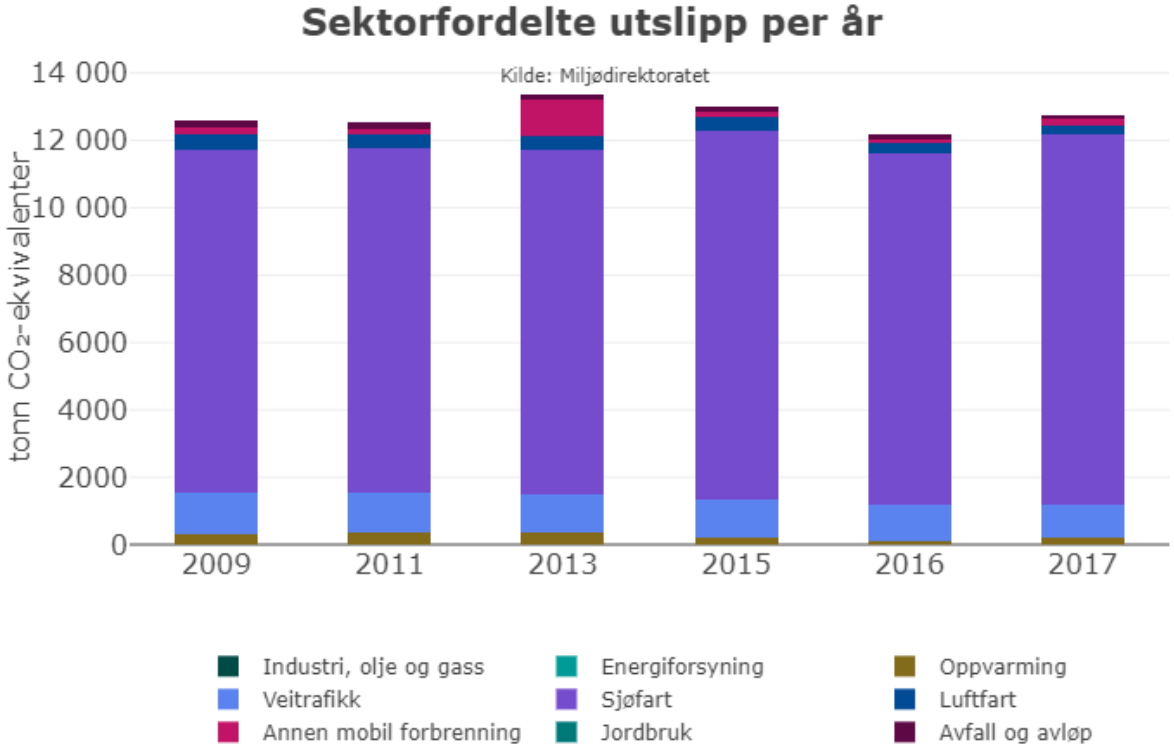

Figur 1 - Kilde: Miljødirektoratet

Sjøfart står for 86 % av alle utslipp av klimagasser i kommunen. Andelen har vært relativt stabil siden 2009. Utslippene i 2017 utgjør 12,9 tonn pr innbygger. Til sammenlikning har andre kystkommuner som Båtsfjord 12,3 tonn pr innbygger (sjøfart utgjør 91 %), og Vardø 8,3 tonn pr innbygger (sjøfart utgjør 78 %).

3.2 Utslipp fra sjøfart

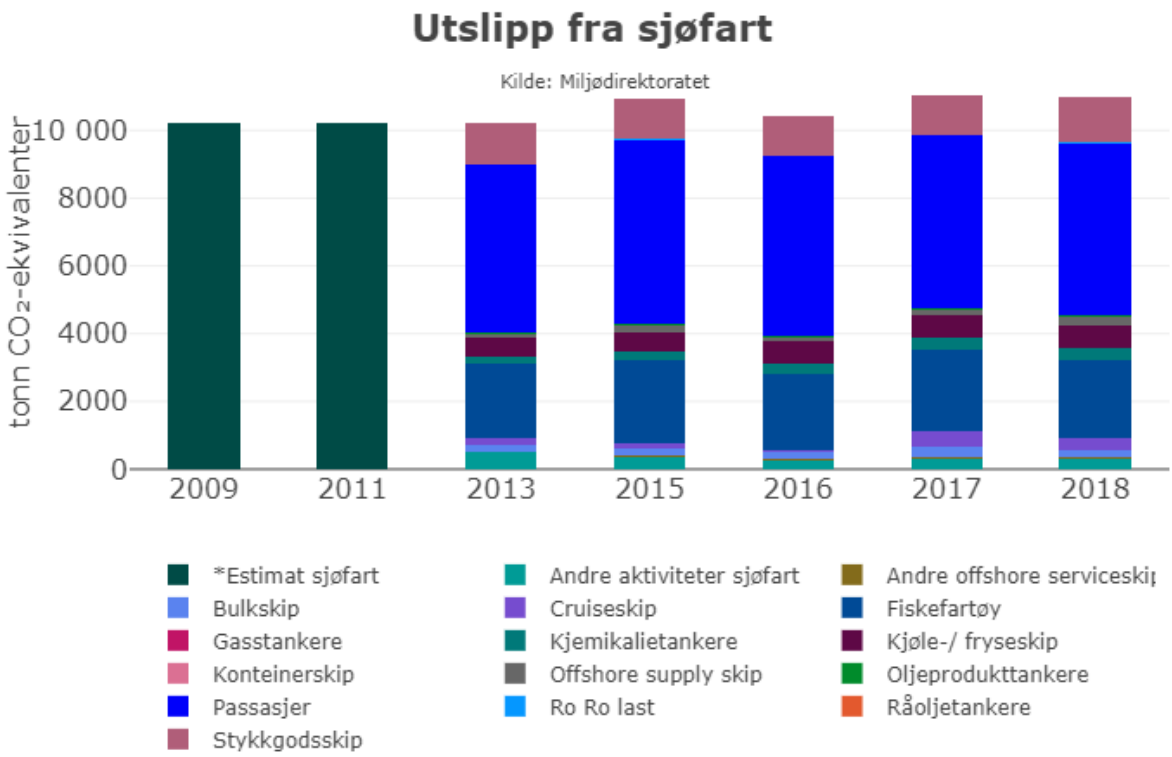

Figur 2 - Kilde: Miljødirektoratet

Trafikk av passasjerskip (hurtigruten) utgjør 46 % av utslippene. Fiskefartøyenes andel er 21 %, mens stykkgodsskip utgjør 12 %. Merk at dataene for 2009 og 2011 er estimater pga dårlig statistikkgrunnlag.

3.3 Utslipp fra alle sektorer unntatt sjøfart

Siden sjøfart utgjør en så stor andel av utslippene, er det vanskelig å lese ut fra grafene hvordan utviklingen i utslipp har vært for andre sektorer. Vi har derfor trukket ut sjøfart fra statistikken, og får da et mer detaljert bilde av de øvrige sektorene.

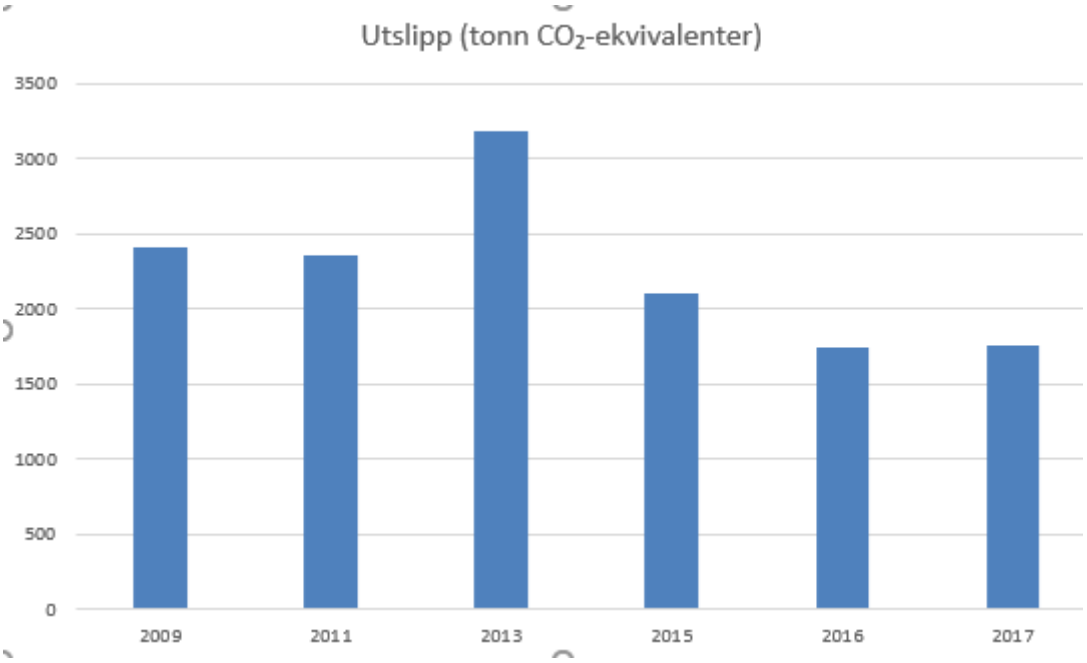

Figur 3 - Kilde: Bearbeidede data fra Miljødirektoratet

Hvis vi ser på sektorene *unntatt sjøfart* ser vi at utslippene av klimagasser har gått noe ned i perioden. Tallene fra 2009 og 2011 er usikre pga metodevalg. Luftfart er betydelig redusert i perioden, og vegtrafikk er noe redusert. Tallene for oppvarming varierer så mye at det antakelig ligger feilkilder i materialet. Toppen i 2013 skyldes en veldig kraftig øking i «annen mobil forbrenning». Vi antar at dette henger sammen med anleggsvirksomheten på vindparken på Raggovidda, og muligens også utbygging i havna.

3.4 Klimamålsettinger mot 2030

Kommunene i Norge skal utarbeide klima- og energiplaner. De statlige planretningslinjene som det ble henvist til i innledningen gir føringer for arbeidet.

Utfordringen for kommuner med stor andel sjøfart som utslippskilde er at kommunene har liten innflytelse over hvordan klimautslippene utvikler seg. Nedgang i klimautslipp fra sjøfart kan skyldes:

- Færre anløp totalt
- Færre anløp av store fiskefartøyer

Ingen av disse faktorene vil være gunstig for kommunesamfunnet Berlevåg, da det kan bety mindre leveranser av råstoff, som igjen påvirker lønnsomhet og sysselsetting. Tvert imot vil *flere* anløp – og dermed isolert sett større klimautslipp – være en ønsket utvikling for kommunen.

Faktorer som kan påvirke klimautslipp fra sjøfarten uten å påvirke kommunens næringsliv negativt vil være:

- Mer effektivt framdriftsmaskineri (lavere drivstofforbruk)
- Overgang til hel eller delvis elektrisk drift (batteri, hydrogen)
- Avslått maskineri ved landligge (landstrøm)

Ut fra drøftingen ovenfor er det vanskelig å definere et tallsatt mål for de framtidige totale klimautslippene for Berlevåg kommune. Det er neppe hensiktsmessig for kommunen å stille krav til utslippene til de enkelte fartøyene. Dette må skje som følge av statlige reguleringer. Man kan derimot tilrettelegge for at brukerne kan velge klimavennlige løsninger.

Også oppvarming og vegtrafikk er relativt store kilder til CO_2-utslipp i kommunen. Aktuelle tiltak mot 2030 kan være:

- ENØK-tiltak i eksisterende bygninger
- Utfasing av oljefyring
- Utskifting av bygningsmasse (nye industrilokaler mv.)
- Elektrifisering av personbiler og større kjøretøyer
- Infrastruktur for lading av batterier i kjøretøyer, hydrogenfylling for kjøretøyer og fartøyer, landstrøm for fartøyer inkl. lading av batterier.

Kilder:

Norsk klimaservicesenter, Rapport: Klima i Norge 2100, (2015)

Norsk klimaservicesenter: Klimaprofil Finnmark, (2016/2017.)

Direktoratet for sivilt beredskap: Havnivåstigning og stormflo (2016)

Arctic Climate Impact Assessment (ACIA): Økt temperatur – nye muligheter

Sehavniva.no

Miljødirektoratet: Utslipp av klimagasser i kommuner og fylker

Sentrale økonomiske nøkkeltall og kommunens handlingsrom

Kommuneplanen er et uttrykk for hvordan vi ønsker, og håper, at Berlevåg skal utvikle seg mot 2030. Skal kommunen makte å leve opp til innbyggernes forventninger, må vi sørge for at økonomien gir rom for det. Et tilstrekkelig stort økonomisk handlingsrom er avgjørende for å kunne følge opp planene med konkrete tiltak. Disse vil komme frem i kommunens økonomiplaner, som årlig legges fram sammen med budsjettet og som sier noe om økonomien for fire år fram i tid. Økonomiplanen skal si noe om hvordan vedtatte strategier og tiltak praktisk skal gjennomføres og med hvilke ressurser.

Berlevåg kommune har historisk hatt høye inntekter – og dermed også et høyt forbruk. Med vår geografiske beliggenhet nyter vi godt av en rekke finansielle særordninger for distriktene. De senere års nødvendige investeringer i blant annet havn, skole og basseng, gjør at gjeldsgraden i kommunen er historisk høy. Samtidig faller befolkningstallene år for år, og vi blir dermed stadig færre til å betjene den kommunale gjelden. De neste årene må kommunen ta noen tøffe grep for å redusere utgiftsnivået. Omstillingstiltak i 2020 og de neste årene vil kunne oppleves som utfordrende, men vil være helt nødvendige for å sikre et bærekraftig tjenestetilbud for framtida. Kommunen vil dessuten søke å løse flere oppgaver i samarbeid med våre nabokommuner. Disse tiltakene vil gjøre oss mindre sårbare og dessuten dempe utgiftsbehovene.

Berlevåg sammenliknet med resten av landet utenom Oslo, pr. innbygger:

	Frie inntekter	**Gjeld**	**Netto driftsutgifter**
Resten av landet	55 124	75 648	59 856
Berlevåg	91 375	232 304 *)	98 647

*) Netto lånegjeld. Beløpet er siden blitt betydelig større for Berlevågs del.

Som vi ser viser eksemplene ovenfor at Berlevåg har store inntekter, men også store utgifter. Mye kan forklares med geografisk beliggenhet: transport av varer og tjenester er dyrt, og tjenestene våre har ikke de samme stordriftsfordelene som større kommuner kan nyte godt av.

Kommunebarometeret

Kommunesektorens organisasjon (KS) vurderer årlig risikoen i samtlige norske kommuner etter visse indikatorer. Berlevåg kom i 2019 på en 394. plass av landets kommuner, og prognosene for de neste årene er ikke særlig oppløftende. Kommunen er blant de som ser ut til å ha høyest risiko for årene framover, og utfordringene ser ut til å være større enn i de fleste andre kommuner. Indikatorene som benyttes er:

Folketall

Få kommuner har så svake indikatorer innen folketall som Berlevåg. Risikoen er dermed høy for at kommunen blir en taper i kampen om rammetilskudd, som i stor grad bestemmes av utviklingen i folketall og demografi. I Berlevåg har folketallet sunket jevnlig siden 1980-tallet. Mest synker barnetallene, mens andelen eldre og uføre er sterkt økende. Dette gir en skjev aldersfordeling med svært få arbeidsføre per pensjonist.

Sysselsetting

Vi har lav arbeidsledighet i Berlevåg, men over tid blir vi stadig færre i arbeidsdyktig alder, og stadig færre sysselsatte per pensjonist. Dette betyr lavere skatteinntekter og mindre overføringer fra staten.

Kommunal økonomi

Kommuneøkonomien i Berlevåg er generelt god, men kommunen er sårbar for endringer. Lavere befolkning og sysselsetting vil over tid gå ut over økonomien. Kostnadsnivået i Berlevåg er høyt, blant annet av geografiske grunner. Nedenfor følger en nærmere forklaring om hvordan økonomiske måltall brukes for å indikere om kommunens økonomi er bærekraftig.

Økonomiske måltall

Økonomiske måltall brukes for å beregne hvorvidt en kommunes økonomi er bærekraftig over tid. Måltallene vi har valgt er anbefalt av KS og står gjengitt i de årlige økonomiplanene.

Netto driftsresultat i prosent av brutto driftsinntekter er en av kommunens viktigste nøkkeltall for å si noe om status på driften. Ved positivt tall kan kommunen sette av penger til fond – omtrent som en privatperson kan sette av midler til sin høyrentekonto. Dette gjøres for å ha tilgjengelige midler for å dekke utforutsette utgifter. Ved negativt tall må kommunen ta fra fond for å dekke merforbruket. Vi har satt som handlingsregel at vårt netto driftsresultat bør være på 2 % eller høyere. For regnskapsåret 2019 var tallet -0,40, men for inneværende og de neste årene forventer kommunen positive tall.

Disposisjonsfond i prosent av brutto driftsinntekter sier noe om kommunens reserver relatert til inntektene. Disse reservene er gode å ha ved uforutsette økonomiske utfordringer. For 2018 var disposisjonsfondet på 7,5 % av brutto driftsinntekter. Vi har som mål at fondet bør opp i 8 %.

Kommunens lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter er budsjettert med 175,3 % i 2020. Dette er svært høyt og plasserer kommunen helt i toppsjiktet på lista over kommuner i Norge med høyest lånegjeld pr. innbygger. Over tid bør en kommunes netto lånegjeld ikke overstige 75 % av brutto driftsinntekter for å drifte økonomisk bærekraftig. Det bør derfor være kommunens absolutte prioritet å betale ned på gjelden i årene som kommer.

Kommunens handlingsrom

Kommunens handlingsrom har blitt mindre de siste årene. Store og nødvendige investeringer har sin pris i form av avdrag og renter på store lån. Dette, sammen med en stadig negativ befolkningsvekst, er med på å minske kommunens økonomiske handlingsrom. Blant de viktige faktorer som påvirker handlingsrommet vil vi nevne:

- Befolkningsveksten har jevnt over vært negativ siden 1980-tallet og vi har mistet halvparten av innbyggerne siden den tid. Fordelt på aldersgrupper er det særlig bekymringsfullt at barnekullene er dramatisk mye lavere enn før, samtidig som andelen eldre øker betydelig. Det blir derfor færre hender til å ta seg av flere pasienter og pleietrengende. Lavere befolkningstall medfører dessuten færre skatteinntekter og mindre overføringer fra staten. Statlige overføringer er basert på innbyggertallet og er kommunens viktigste inntektskilde. Vil kommunen som geografisk og administrativ enhet kunne fortsette å klare seg selv innenfor de gitte rammer om befolkningstallet skulle fortsette å fallet?
- Kommunens samlede lånegjeld er rekordhøy. Sammenliknet med landets kommuner ligger Berlevåg helt i toppsjiktet når det gjelder gjeld som prosent av brutto inntekter (over 140

prosent) og i absolutte tall per innbygger (for 2020 har vi nær 340 000 kroner i gjeld per innbygger). Med dagens befolkningsutvikling vil vi i framtida bli enda færre til å betjene kommunens gjeld. Samtidig har vi flere store investeringsbehov foran oss, inkludert på helseområdet der vårt helsesenter både sliter med kapasiteten og dessuten ikke er i nærheten av å møte dagens krav.

- Rentenivået kan øke. Av erfaring vet vi at rentenivået over tid beveger seg og påvirkes av en rekke faktorer som verken Berlevåg kommune eller, for den del, den norske stat har kontroll over. Rentenivået har holdt seg historisk lavt over mange år, og det er knapt rom for ytterligere rentenedgang. Vi bør derfor ta høyde for at nivået kan øke i årene som kommer. Skulle rentene øke med 2 prosent fra dagens nivå vil det bety nær 5 millioner kroner i årlige merutgifter for kommunen.
- Raggo vindkraftverk (Raggo 1) genererer i dag omtrent 3 millioner kroner i eiendomsskatt til kommunen. I løpet av 2020 vil Raggo 2 bygges ut, noe som også vil gi rundt 3 millioner kroner i kommunal eiendomsskatt. Om Raggo 3 skulle virkeliggjøres i nær framtid vil vi kunne legge til ytterligere 6 millioner kroner. Eiendomsskatten er helt avgjørende for å holde kommunens budsjett i balanse, men som vi vet er skatten slett ikke «fredet».
- Hydrogenfabrikken på Revnes er i utgangspunktet et to-årig forskningsprosjekt. Kommunen jobber derfor intenst med å få realisert en større utbygging til fullskala kommersiell hydrogenproduksjon og etablering av tilliggende virksomheter. Berlevåg industripark vil, om alt går slik vi ønsker, by på en rekke kompetansearbeidsplasser samt generere store skatteinntekter for kommunen.

Et worst case-scenario er at hydrogenfabrikken ikke lar seg gjennomføre (og da faller det meste annet også på Revnes) og at rentenivået vil gå betydelig opp. Kommunen jobber med hydrogenfabrikken, men investeringer er avhengig av andre aktører. Rentenivået kan vi tilpasse oss, men på ingen måte påvirke. Et best case-scenario er naturligvis at hydrogenfabrikken blir bygget ut, at nye næringer vil blomstre i Berlevåg industripark, at vi klarer å lokke nye innbyggere til kommunen vår, og at renta vil holde seg lav også i årene framover. Det er lov å håpe, men vi må samtidig være skodd også for en negativ utvikling.

Statistikken taler foreløpig mot oss. Om den demografiske utviklingen vil fortsette er vi simpelthen nødt til å ta betydelige grep for å sikre en bærekraftig drift av kommunen. Tjenestenivået må ned, de ansatte må jobbe raskere og mer effektivt, og innbyggernes forventninger til hva kommunen kan gjøre for dem vil måtte dempes. Økt samarbeid om tjenesteproduksjon med nabokommunene vil kunne være en del av løsningen, men grep må også tas internt.

En SWOT-analyse for Berlevåg i 2030

En SWOT-analyse brukes ved strategisk planlegging for å kartlegge et samfunns sterke og svake sider, og for å identifisere trusler og muligheter som kan påvirke utviklingen. SWOT kommer fra de engelske ordene *Strengths, Weaknesses, Opportunities* og *Threats.*

Styrker og *svakheter* beskriver dagens situasjon, mens *muligheter* og *trusler* beskriver det som kan påvirke samfunnet i framtida.

Styrker	Svakheter
Arealer for næringsutvikling blir tilgjengelig God fiskerihavn Bra kommunikasjoner inkl. fiber Positivitet i forhold til næringsutvikling	Negativ befolkningsutvikling Aldrende befolkning Høy kommunal gjeld Høye kommunale driftsutgifter Svak egenkapital privat og offentlig
Muligheter	**Trusler**
Utvikling av vindkraftproduksjonen Produksjon av hydrogen Nye næringer avledet av hydrogenproduksjon Utvikling av fiskerinæringen Utvikling av reiselivsnæringen Kompetanseutvikling	Økt rentenivå Bortfall/reduksjon av eiendomsskatt på verker og bruk Reduksjon i rammeoverføringer Urbaniseringstrend – lite attraktiv for ungdom gir rekrutteringsproblemer Dårlig marked for nye produkter fra Berlevåg

Berlevåg mot 2030:

- Utvikling av et mer variert næringsliv
- Rekruttering til dagens og framtidens arbeidsplasser
- Arealer til boligbygging og næringsutvikling
- Effektiv kommunal drift
- Sikre inntektsgrunnlaget